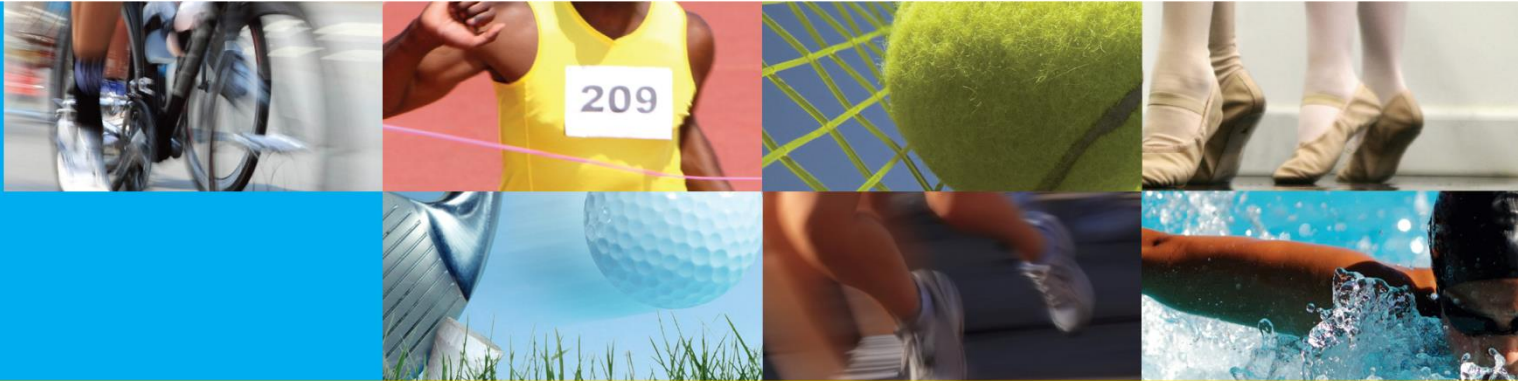

Ruimte voor binnensport in Nijmegen

Onderzoek naar de breedte- en topsportbehoefte

Björn Schadenberg

Resie Hoeijmakers

Remco Hoekman

Ruimte voor binnensport in Nijmegen

Onderzoek naar de breedte- en topsportbehoefte

in opdracht van de gemeente Nijmegen

Björn Schadenberg
Resie Hoeijmakers
Remco Hoekman

© *Mulier Instituut*
Utrecht, mei 2018

Mulier Instituut

Sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	5
1. Inleiding	7
2. Algemeen	9
2.1 Bevolkingsprognose	9
2.2 Ontwikkeling sportdeelname	11
2.3 Ontwikkeling accommodatiegebruik	12
3. Aanbod	14
3.1 Vergelijking met Databestand Sportaanbod (DSA)	21
3.2 Afstand tot onderwijslocaties	23
4. Behoefte	24
4.1 (Georganiseerde) binnensport	24
4.2 Bewegingsonderwijs	29
5. Gebruik	31
5.1 Gemeentelijke binnensportruimte	31
5.2 Benchmark bezetting gemeentelijke binnensportruimtes	39
5.3 Particuliere binnensportruimte	42
6. Ervaring	44
7. Verdieping topsporthal in Nijmegen Noord	49
7.1 Behoefte en draagvlak onder Nijmeegse sportverenigingen	49
7.2 Het functioneren van drie topsporthallen in Nederland	57
8. Conclusies	66
Bijlagen	70

Managementsamenvatting

Het aanbod aan binnensportruimte in Nijmegen bestaat uit 11 sporthallen, 14 sportzalen en 43 gymzalen. De gemeente beschikt hiermee over relatief weinig aanbod ten opzichte van het landelijke gemiddelde, het gemiddelde in Gelderland-Zuid en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Met name het aantal sporthallen blijft achter, waar in Nijmegen juist relatief veel sportzalen aanwezig zijn. De geplande aanpassingen in het aanbod blijven achter ten opzichte van de verwachte bevolkingstoename, waardoor het relatieve aanbod verder afneemt.

Een aanzienlijk deel van de huurders van de gemeentelijke binnensportruimtes geeft aan dat het huidige aanbod de ambities van de vereniging of sportgroep in de weg staat. Het aantal beschikbare uren in de sportruimtes is in hun ogen niet afdoende. De huurders zijn tevreden met de kwaliteit en functionaliteit van de gemeentelijke binnensportruimtes.

In de gemeente Nijmegen is voldoende binnensportruimte aanwezig om aan de behoefte vanuit het onderwijs te voldoen. De spreiding van het aanbod is dusdanig dat het niet waarschijnlijk is dat in de praktijk knelpunten bestaan in de bereikbaarheid van voldoende ruimte binnen het kader waarvoor de gemeente een taakstelling heeft.

De gemeentelijke sporthallen en -zalen staan doordeweeks overdag veelal voor meer dan de helft van de tijd leeg. Ook in de middag/avond is, buiten de piekuren (19:00 - 21:00 uur), voldoende ruimte voor sportverenigingen en sportgroepen om extra uren te huren. Tijdens de piekuren, wanneer de meeste sportverenigingen en -groepen gebruik willen maken van de binnensportruimte, zijn de sporthallen en -zalen (tijdens de wintermaanden) volledig bezet. De middag-/avondbezetting van de Nijmeegse sporthallen en -zalen is vergelijkbaar met andere gemeenten. De lage bezetting overdag is opmerkelijk. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het lage gebruik van de sporthallen en -zalen ten behoeve van het bewegingsonderwijs. De gemeentelijke gymzalen worden opvallend veel voor sportdoeleinden gebruikt; deze zijn gedurende de hele middag/avond voor meer dan de helft van de tijd bezet.

Toekomst

De verwachting is dat Nijmegen een bevolkingsgroei van circa 30.000 inwoners in de periode 2017-2035 zal doormaken. Het overgrote deel van de verwachte bevolkingsgroei zal plaatsvinden in Nijmegen Noord, met een bevolkingstoename van circa 16.000 inwoners, waarvan ruim een derde jonger dan 20 jaar zal zijn. In de andere Nijmeegse wijken neemt met name het aantal ouderen toe (65 jaar of ouder). In Nijmegen-Noord zal zodoende de behoefte aan binnensportruimte toenemen, waar deze in de rest van Nijmegen vrijwel gelijk blijft. Op basis van de resultaten uit de vraag-aanbodanalyses en bezettingsanalyses, en de ervaringen van de gebruikers, lijkt een aanpassing in de (geplande) ruimtelijke configuratie van het aanbod aan binnensportruimte in Nijmegen Noord gewenst. Een tweede sporthal in het stadsdeel is conform de (toekomstige) behoefte.

Topsportbehoefte

Diverse Nijmeegse sportverenigingen hebben een topsportambitie of een topsportbehoefte. Onder deze verenigingen bestaat draagvlak voor de realisatie van een breed inzetbare sporthal. Hiermee wordt ingespeeld op het ervaren ruimtetekort en de toenemende vraag in de toekomst voor de breedtesport, en tegelijkertijd biedt het de mogelijkheid om Nijmegen op het gebied van topsport op de kaart zetten. Nijmegen Noord is de logische locatie voor een breed inzetbare topsporthal. Nijmegen Noord is een

groei gebied waar potentieel nieuwe leden kunnen worden geworven en een gebied dat goed bereikbaar is. Daarnaast bestaat bij de Nijmeegse sportverenigingen het meeste draagvlak voor dit gebied.

Een deel van de verenigingen is bereid om het beheer van de topsporthal op zich te nemen. Daarnaast staan alle sportverenigingen positief tegenover gedeeld gebruik van de accommodatie met andere sportverenigingen. Vanwege sporttakspecifieke eisen aan de sporthal zal het niet mogelijk zijn om alle sporten te combineren. Een belangrijk aandachtspunt bij de realisatie is om vooraf de doelen van de topsporthal te bepalen. Dit is van invloed op de inrichting van de hal, maar bepaalt ook de eisen die aan de hal gesteld worden, zoals de afmetingen van de hal, de bezoekerscapaciteit en de parkeergelegenheid.

1. Inleiding

De gemeente Nijmegen wil beschikken over inzicht in de huidige en toekomstige behoefte aan binnensportruimte binnen de gemeente. Daarnaast heeft de gemeenteraad van Nijmegen in de openbare vergadering van 20 december 2017 het college opgeroepen om te onderzoeken of in Nijmegen de behoefte bestaat aan een breed inzetbare topsporthal, en indien deze behoefte bestaat of de mogelijkheid bestaat de nieuwe sporthal in Nijmegen Noord te realiseren. Hiertoe heeft het Mulier Instituut een capaciteitsonderzoek met een verdieping naar de topsportbehoefte uitgevoerd. De resultaten moeten bijdragen aan het nemen van gefundeerde besluiten over de gemeentelijke investeringen in de toekomst van de Nijmeegse binnensport en het optimaliseren van het sportaccommodatiebeleid.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld ter beantwoording van de kennisbehoefte van de gemeente Nijmegen:

1. Wat is de huidige (2017) en toekomstige (2025 en 2035) normatieve behoefte aan binnensportruimte in Nijmegen, en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod in Nijmegen?
2. Wat is de huidige bezetting van de bestaande binnensportruimtes, en hoe verhoudt dit zich tot de beantwoording van onderzoeksvraag 1?
3. Hoe ervaren de sportverenigingen en overige sportgroepen de binnensportruimtes in Nijmegen?
4. Is er in Nijmegen behoefte aan een topsporthal en wat zijn aandachtspunten voor het realiseren van een breed inzetbare topsporthal?

Werkwijze

Onderzoeksvraag 1 is beantwoord door middel van het toepassen van vastgelegde en algemeen geaccepteerde planningsnormen en richtlijnen. Het antwoord op onderzoeksvraag 2 wordt gegeven aan de hand van bezettingsgraden. Onderzoeksvraag 3 biedt de mogelijkheid om de kwantitatieve gegevens van onderzoeksvragen 1 en 2 in context te plaatsen. Het Mulier Instituut heeft vragen over de ervaring van de sportverenigingen en overige sportaanbieders van de binnensportruimtes opgesteld. Deze vragen zijn toegevoegd aan de digitale sportverenigingsmonitor van de afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S) van de gemeente Nijmegen¹. Onderzoeksvraag 4 is beantwoord door middel van interviews met zes Nijmeegse sportverenigingen met topsportambities en met exploitanten en betrokken gemeentefunctionarissen van drie binnensportaccommodaties in andere gemeenten waar de combinatie tussen breedte- en topsport is gelegd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een aantal ontwikkelingen en prognoses, die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken, beschreven. Hoofdstuk 3 behandelt het aanbod aan binnensportruimte in

¹ De vragen over de binnensportruimtes zijn beantwoord door 25 sportverenigingen en 30 sportgroepen (recreantengroepen)/kleinere sportverenigingen (vooral vecht- en verdedigingssportverenigingen/-scholen).

Nijmegen, en in hoofdstuk 4 wordt de behoefte geschetst. In hoofdstuk 5 wordt het werkelijke gebruik van de Nijmeegse binnensportruimtes in beeld gebracht. De uitkomsten van de sportverenigingsmonitor worden in hoofdstuk 6 weergegeven. Hoofdstuk 7 is gewijd aan de topsportverdieping. In hoofdstuk 8 worden de resultaten uit voorgaande hoofdstukken in relatie met elkaar gebracht en worden de onderzoeksvragen beantwoord.

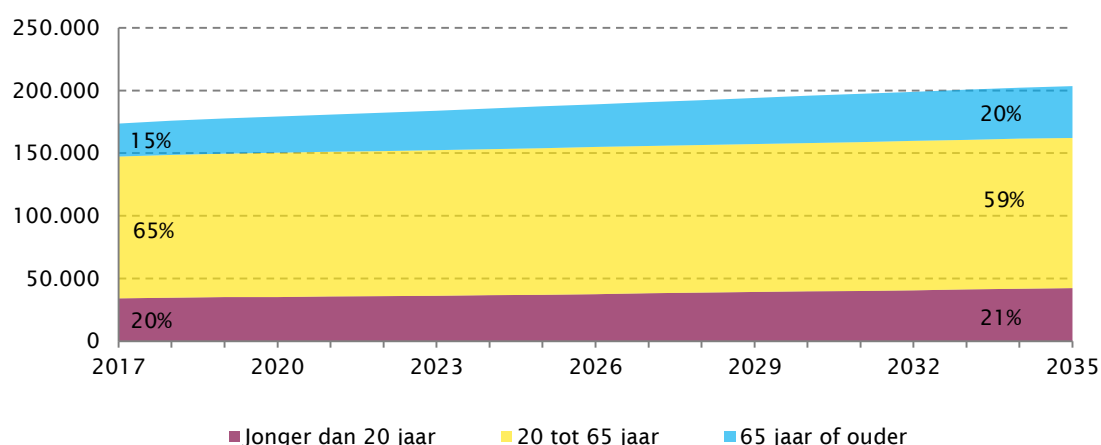
2. Algemeen

In dit hoofdstuk beschrijven we een aantal ontwikkelingen en prognoses die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsprognose van de gemeente Nijmegen, de ontwikkeling in sportdeelname en de ontwikkeling in sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolkingsprognose

De verwachting is dat de totale bevolking van Nijmegen van circa 173.700 inwoners in 2017 toeneemt naar circa 203.600 inwoners in 2035 (+17%). Absoluut gezien zal in elke leeftijdsklasse het aantal inwoners toenemen; relatief en absoluut gezien zal vooral het aantal ouderen (65 jaar of ouder) toenemen (figuur 2.1)².

Figuur 2.1 Verwachte bevolkingsontwikkeling Nijmegen in de periode 2017-2035

Bron: Gemeentelijke Basisadministratie, Gemeente Nijmegen, 2017; PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose, 2016-2040. Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

Nijmegen bestaat uit negen stadsdelen: Centrum, Oost, Oud-West, Nieuw-West, Midden, Zuid, Dukenburg, Lindenholt en Noord (kaart 2.1). Nijmegen Oost is met circa 34.800 inwoners het stadsdeel met de meeste inwoners. Nijmegen Centrum is qua inwoneraantal ruim twee keer zo klein, en is daarmee het stadsdeel met de minste inwoners.

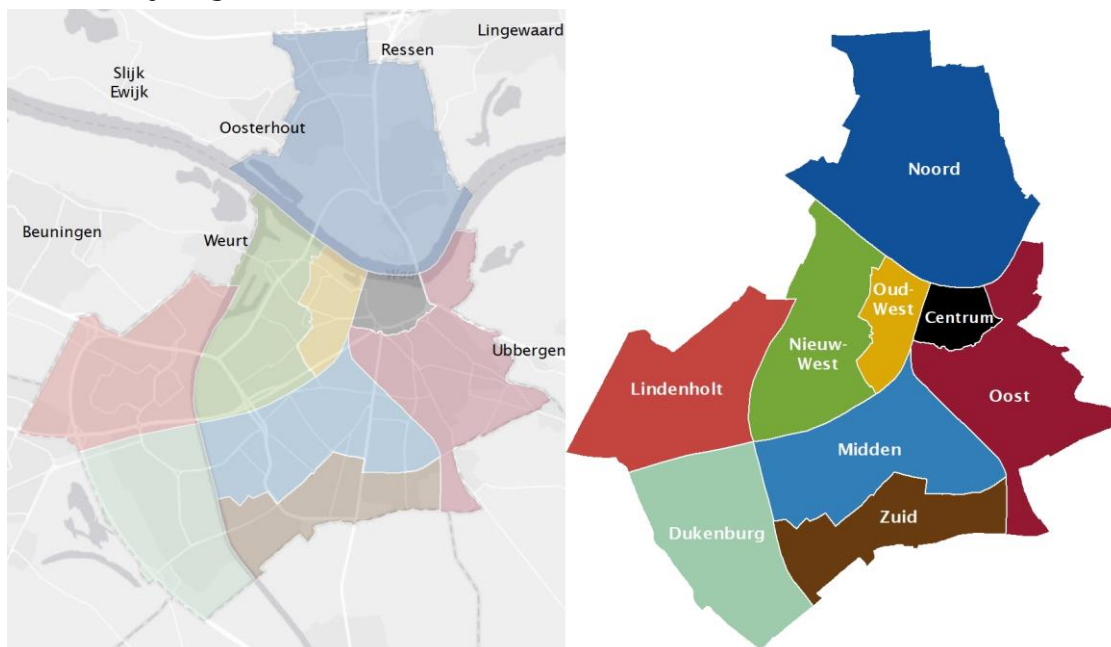
De stadsgebieden laten een duidelijk verschil in bevolkingsopbouw zien (figuur 2.2). In Nijmegen Centrum is slechts 7 procent van de inwoners onder de twintig jaar, terwijl in Nijmegen Noord een derde tot deze leeftijdscategorie behoort. Het percentage 65-plussers is daarentegen het laagst in Nijmegen Noord, terwijl in Nijmegen Zuid en Dukenburg ruim één op de vijf inwoners de 65 jaar is gepasseerd².

De verwachte bevolkingsgroei van de gemeente Nijmegen zal naar verwachting grotendeels plaatsvinden in Nijmegen Noord. Nijmegen Noord zal in 2035 naar verwachting circa 16.000 inwoners meer hebben

² Zie bijlage 1 voor een specificatie van de bevolkingscijfers.

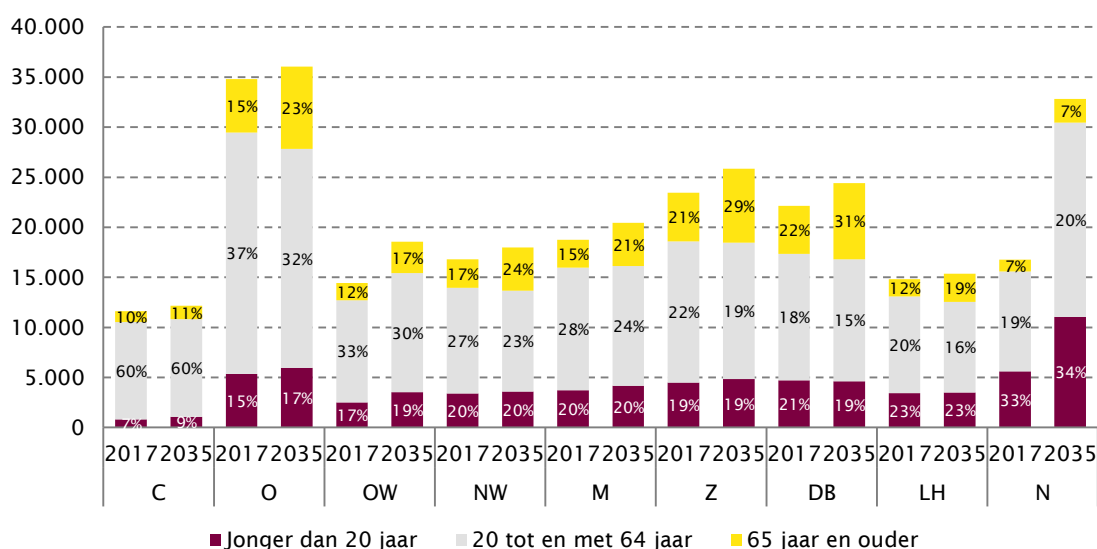
(+96% t.o.v. 2017). De overige stadsdelen zullen tevens een bevolkingsgroei meemaken. Ten opzichte van Nijmegen Noord zal in deze stadsdelen veelal het aantal 65-plussers toenemen, waar in Nijmegen Noord de groei vooral zal plaatsvinden in de leeftijdsklassen jonger dan 20 jaar en 35 tot en met 64 jaar.

Kaart 2.1 Nijmeegse stadsdelen

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2018.

Figuur 2.2 Bevolkingsopbouw Nijmegen naar stadsdeel in 2017 en 2035

C = Centrum, O = Oost, OW = Oost-West, NW = Nieuw-West, M = Midden, Z = Zuid, DB = Dukenburg, LH = Lindenholt, N = Noord

Bron: Gemeentelijke Basisadministratie, Gemeente Nijmegen, 2017; Demografische Verkenning 2015, Gemeente Nijmegen, 2015; PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose, 2016-2040. Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

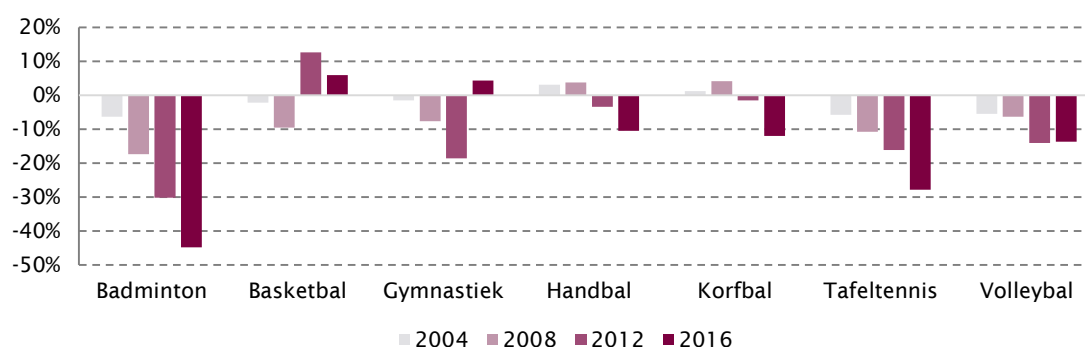
2.2 Ontwikkeling sportdeelname

Landelijk

In de afgelopen zestien jaar viel te zien dat de sportdeelname in Nederland na een periode van groei inmiddels constant is. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel en ligt rond 65 procent, evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (circa 31%). De ledentallen van de sportbonden zijn de afgelopen jaren zeker niet stabiel.

De grootste sportbond waarvan de activiteiten grotendeels in een binnensportruimte plaatsvinden is de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (ruim 300.000 leden); één van de kleinste binnensportbonden is de Nederlandse Tafeltennisbond (bijna 28.000 leden). De algemene trend bij de binnensportbonden de afgelopen jaren is er één van teruglopende ledenaantallen (figuur 2.4). Met uitzondering van de basketbalbond en de gymnastiekunie³, hebben de grootste binnensportbonden sinds 2000 een terugloop in ledenaantallen meegemaakt.

Figuur 2.4 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2000-2016 (met 2000 als uitgangsjaar)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste zestien jaar bij de binnensportbonden een-op-een toepasbaar is op de zestien jaar die gaan komen. Echter ligt het niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een grote toename te maken hebben gehad, in hetzelfde tempo blijven doorgroeien. Evenmin zullen sporten die een fors aandeel aan leden zagen verdwijnen, in dezelfde mate blijven slinken op weg naar volledige verdwijning. Daarnaast heeft bovenstaande analyse alleen betrekking op de ledentallen van de sportbonden. Informele of recreatieve sportgroepen, zoals een vriendenclub die eens in de zoveel tijd in een zaal badmintont of volleybalt buiten de badminton- of volleybalbond om, blijven hiermee buiten zicht.

Een andere ontwikkeling die van belang is bij het gebruik van accommodaties, is het gebruik van binnensportaccommodaties in de wintermaanden door 'veldsporten'. Met name hockey en voetbal

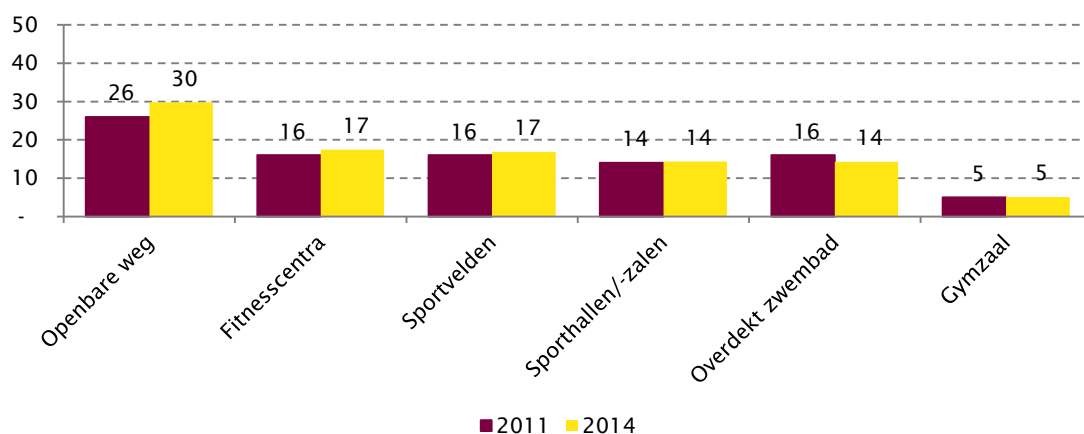
³ De KNGU laat als gevolg van een wijziging in de registratiemethode tussen 2014 en 2015 een grote stijging (+62.000) van het aantal lidmaatschappen zien. Bron: NOC*NSF ledentalrapportage 2015.

maken in de winter steeds meer gebruik van sporthallen voor trainingen en/of wedstrijden. Dit leidt vaak tot topdrukke in de hallen in deze periode. Omdat de hockeybond ook nog de snelst groeiende sport is⁴, is dit een belangrijke ontwikkeling voor de benodigde sportruimte. Daarnaast zijn er andere buitensporten die, naast de velden en banen buiten, graag gebruikmaken van (speciale) binnensportaccommodaties om te trainen, zoals atletiek.

2.3 Ontwikkeling accommodatiegebruik

Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het gaat om sportbeoefening, maakt de Nederlander (6-79 jaar) voor het sporten vooral gebruik van de openbare weg (30%). De openbare weg wordt gebruikt voor hardlopen, wandelen en wielrennen. De traditionele binnensportaccommodaties (sporthallen, -zalen en gymzalen) worden beduidend minder gebruikt (figuur 2.4). Circa 14 procent van alle Nederlanders maakt gebruik van sporthallen en -zalen, en circa 5 procent van gymzalen. In vergelijking met 2011 valt op dat het gebruik van de openbare weg is toegenomen (26% in 2011), en dat het gebruik van de traditionele binnensportaccommodaties constant is gebleven.

Figuur 2.4 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening, 2011 en 2014, bevolking Nederland 6-79 jaar (in procenten)

Bron: OBiN, 2010-2011 en 2013-2014. Bewerking: Mulier Instituut.

Noot: Gebruik gymzaal is exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

Wanneer we op basis van landelijke gegevens kijken naar welke leeftijdsgroepen de voornaamste gebruikers zijn van sporthallen en -zalen, zien we dat vooral de Nederlandse jeugd gebruikmaakt van de binnensportaccommodaties (tabel 2.1). Het gebruik neemt snel af naarmate de leeftijd toeneemt. Het tegenovergestelde is waar voor het gebruik van de openbare weg voor sportbeoefening. Ouderen sporten ten opzichte van de jeugd relatief veel op de openbare weg.

⁴ De hockeybond KNHB telde in 2016 ruim 250.000 leden; een toename van meer dan 100.000 leden t.o.v. 2000.

Tabel 2.1 Gebruik sporthallen/sportzalen en gymzalen in 2014 naar leeftijdsgroep (percentage van de Nederlandse bevolking)

	Gebruik sporthal/sportzaal	Gebruik gymzaal*	Gebruik openbare weg
6 - 79 jaar	14	5	30
6-11 jaar	32	15	12
12-17 jaar	34	14	24
18-24 jaar	25	7	31
25-34 jaar	15	3	39
35-49 jaar	10	3	35
50-64 jaar	7	2	33
65-79 jaar	6	3	21

Bron: OBiN, 2013-2014.

*Exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

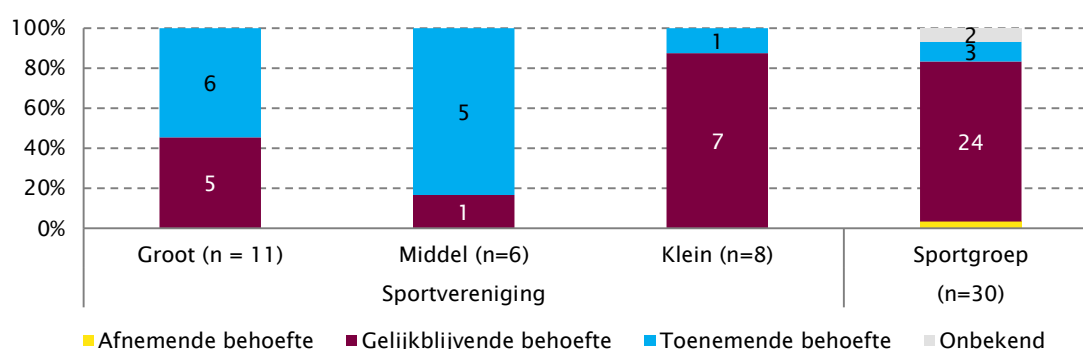
Gemeente Nijmegen⁵

Circa 70 procent van de huurders van de gemeentelijke binnensportruimtes in Nijmegen verwacht in de nabije toekomst een vergelijkbare ruimtebehoefte te hebben als in 2017 (figuur 2.5). Een kwart verwacht meer ruimte te gaan huren.

De gebruikers met een verwachte toename in de ruimtebehoefte betreffen vooral grote (meer dan 200 leden) en middelgrote (tussen de 100 en 200 leden) sportverenigingen. Drie van deze verenigingen betreffen verenigingen die alleen in de wintermaanden gebruikmaken van de binnensportruimtes.

Vier (van de zeven) gebruikers van De Triangel (gelegen in Nijmegen Noord, zie hoofdstuk 3) geven aan dat zij in de toekomst meer binnensportruimte nodig hebben. De andere gebruikers die een toename verwachten, zijn verspreid over achttien andere binnensportruimtes.

Figuur 2.5 Verwachting gebruikers gemeentelijke binnensportruimtes Nijmegen ten aanzien van ruimtebehoefte

Bron: Sportverenigingsmonitor gemeente Nijmegen, afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S), 2017.

Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

⁵ O.b.v. gegevens uit de digitale sportverenigingsmonitor Nijmegen 2017.

3. Aanbod

Binnensportruimtes worden hier gezien als overdekte sportruimten die worden benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs of lichamelijke opvoeding. Het bijzondere van deze accommodaties is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en (bewegings-)onderwijs en anderzijds dat meerdere sporten in deze ruimtes van dezelfde sportvloer gebruikmaken door middel van verschillende belijningen. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte sportaccommodaties, zoals fitnesscentra, tennishallen en turnhallen, die in de regel alleen gebruikt kunnen worden voor één tak van sport. Waar het gaat om de meer multifunctionele binnensportruimtes, is een driedeling in typen accommodatie gangbaar, die vooral is gebaseerd op de vloeroppervlakte van de accommodatie. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen.

Sporthallen

In Nijmegen liggen elf sporthallen, waarvan zeven in eigendom van de gemeente (tabel 3.1). De Jan Massinkhal wordt hier gezien als een accommodatie bestaande uit (onder andere) twee sporthallen. De Jan Massinkhal I en II zijn sport- en evenementenhallen, wat inhoudt dat de accommodatie niet per definitie altijd beschikbaar is voor huur door verenigingen (voor (breedte)sportdoeleinden). Het overgrote deel van het gebruik van de hallen betreft echter wel sportgebruik van verenigingen. De meeste Nijmeegse sporthallen liggen geconcentreerd in het zuiden/zuidwesten van de gemeente (kaart 3.1).

Standaard sporthallen hebben minimaal drie vakken en hebben als afmeting 44 bij 24 meter of 48 bij 28 meter. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, tennis, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal, en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen), alsmede trainingsvormen voor klimsport.

Tabel 3.1 Overzicht sporthallen gemeente Nijmegen, 2017

	Stadsdeel	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Bijzonderheden
<i>Gemeentelijke sporthallen</i>					
Ark van Oost	Oost	45,0	26,0	7,0	
VoCASA-hal	Nieuw-West	45,0	26,0	7,0	Exploitatie via Asavoc/Vocasa
Jan Massinkhal I	Midden	50,0	44,0	7,8	Twee geschakelde sporthallen; sport- en evenementenhallen
Jan Massinkhal II					
Meijhorst	Dukenburg	45,0	28,0	7,0	
Horstacker	Lindenholt	45,0	28,0	7,0	
De Triangel	Noord	45,0	28,5	7,0	
<i>Particuliere sporthallen</i>					
O.C. Huismanhal	Nieuw-West	40,0	30,0	7,0	
Radboud Sportcentrum I	Midden	48,0	28,0	7,0	
Radboud Sportcentrum II	Midden	44,0	28,0	7,0	
Mondial College, Leuvenbroek	Lindenholt	44,0	24,0	7,0	

Sportzalen

Sportzalen zitten qua afmetingen tussen de sporthallen en gymzalen in. Nijmegen telt veertien sportzalen, waarvan tien in eigendom van de gemeente⁶ (tabel 3.2). De Nijmeegse sportzalen liggen verspreid over de gemeente, alleen in Dukenburg ligt geen sportzaal (kaart 3.1).

Standaard sportzalen hebben als afmeting 28 bij 22 meter en bieden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen) in principe mogelijkheden voor competitie en training. Voor tennis, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal en zaalvoetbal is het echter niet mogelijk om in een sportzaal competitievormen te beoefenen. Wel kunnen sportzalen voor deze sporten als trainingsmogelijkheden fungeren (alsmede voor klimsport).

Sportzaal Kinderdorp Neerbosch is alleen geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs. De sportzaal is niet geschikt voor sportverenigingen.

Tabel 3.2 Overzicht sportzalen gemeente Nijmegen, 2017

	Stadsdeel	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Bijzonderheden
<i>Gemeentelijke sportzalen</i>					
Onder de Sint Steven	Centrum	28,0	22,0	7,3	
Bottendaal	Oost	28,0	22,0	7,5	
De Zwaluw	Oud-West	28,0	22,0	7,0	
't Hert	Midden	29,0	26,0	7,0	
Hatert	Zuid	29,0	26,0	7,0	
De Gildekamp	Lindenholt	28,0	22,0	5,5	
Kinderdorp Neerbosch ^A	Lindenholt	-	-	-	Uitsluitend geschikt voor bewegingsonderwijs
De Klif	Noord	28,0	22,0	7,0	
De Spil	Noord	30,0	22,0	7,0	
De Ster	Noord	28,0	26,0	7,2	
<i>Particuliere sportzalen</i>					
Canisius College	Oost	28,0	22,0	7,0	
Dominicus College	Nieuw-West	28,0	23,0	7,0	
SSGN	Midden	37,8	21,0	7,0	
Kandinsky College, Malderburchtstraat	Zuid	-	-	-	

^A Eigendom van het Ontwikkelbedrijf gemeente Nijmegen.

⁶ Waarvan één (sportzaal Kinderdorp Neerbosch) in eigendom is van het Ontwikkelbedrijf van de gemeente Nijmegen.

Gymzalen

In Nijmegen zijn 43 gymzalen aanwezig, waarvan achttien in gemeentelijke eigendom zijn⁷ (tabel 3.3). De gymzalen zijn veelal in eigendom van schoolbesturen. De Nijmeegse gymzalen zijn niet evenredig verdeeld over de gemeente en veelal geconcentreerd in het zuidoosten van de gemeente. Nijmegen Noord beschikt (nog) niet over gymzalen.

Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren en zijn niet voor alle (verenigings)sporten geschikt. De afmetingen voor gymzalen zijn vaak afgeleid uit de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Daarnaast kunnen gymzalen fungeren als trainingsmogelijkheden voor andere sporten.

De meeste niet-gemeentelijke gymzalen in Nijmegen zijn niet te huur voor sportverenigingen of andere partijen. Dit is een herkenbare situatie die zich ook in andere gemeenten voordoet. De toegankelijkheid van deze gymzalen kan daarbij een rol spelen, bijvoorbeeld doordat de gymzalen alleen vanuit de school te bereiken zijn. Vanuit privacy en veiligheid is het een drempel voor schoolbesturen om externen buiten schooltijd toegang te geven tot het schoolgebouw. Er zijn geen landelijke cijfers beschikbaar om de verhouding tussen de niet-gemeentelijke gymzalen beschikbaar voor externen af te zetten tegen de niet-gemeentelijke gymzalen die wel beschikbaar zijn voor externen.

⁷ Waarvan drie van het Ontwikkelbedrijf van de gemeente Nijmegen.

Tabel 3.3 Overzicht gymzalen gemeente Nijmegen, 2017

	Stadsdeel	L.	B.	H.	Bijzonderheden
<i>Gemeentelijke gymzalen</i>					
Ark van Oost	Oost	21	12	5,0	
Dominicanenstraat	Oost	19	12	5,5	
Palembangstraat	Oost	21	12	5,0	
Titus Brandsma	Oud-West	21	13	6,5	Exploitatie door wijkcentrum
Florence Nightingalestraat	Nieuw-West	21	12	4,9	
Uranusstraat	Nieuw-West	21	12	4,9	
Heidebloemstraat 201	Zuid	21	12	5,5	
Heidebloemstraat 75	Zuid	21	12	5,0	
Kanunnik Faberstraat	Zuid	21	12	5,5	
Marie Curiestraat	Zuid	21	12	5,5	
Maaswaalcollege I ^A	Dukenburg	21	12	-	Alleen geschikt voor bewegingsonderwijs
Maaswaalcollege II ^A	Dukenburg	21	12	-	Alleen geschikt voor bewegingsonderwijs
Maaswaalcollege III ^A	Dukenburg	21	12	-	Alleen geschikt voor bewegingsonderwijs
Malvert	Dukenburg	21	12	5,0	
Tolhuis	Dukenburg	21	12	5,5	
Weezenhof	Dukenburg	21	12	5,5	
Zwanenveld	Dukenburg	21	12	5,0	
Leuvensbroek	Lindholt	21	12	5,0	
<i>Particuliere gymzalen</i>					
Stedelijk Gymnasium I	Centrum	20	11	5,0	Niet te huur voor externen
Stedelijk Gymnasium II	Centrum	20	11	5,0	Niet te huur voor externen
Canisius College	Oost	21	12	5,0	
Klein Heyendaal	Oost	21	12	-	Niet te huur voor externen
Montessori College	Oost	-	-	-	Niet te huur voor externen
ROC Nijmegen	Oost	-	-	-	Niet te huur voor externen
Vrije School	Oost	21	12	-	Niet te huur voor externen
Karel de Grote College	Oost	21	12	-	Niet te huur voor externen
NSG I	Oost	26	14	-	
NSG II	Oost	26	14	-	Niet te huur voor externen
NSG III	Oost	26	14	-	Niet te huur voor externen
Aquamarijn	Oud-West	21	12	-	Niet te huur voor externen
Zonnewende	Nieuw-West	21	12	-	Niet te huur voor externen
Radboud Sportcentrum	Midden	22	13	7,0	
(V)SO Talita Koemi	Midden	21	12	-	
BS De Hazesprong	Midden	21	12	-	Niet te huur voor externen
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Midden	-	-	-	Niet te huur voor externen
Martinus van Beek	Midden	21	12	-	
Kandinsky College, Haterseweg I	Midden	21	12	-	
Kandinsky College, Haterseweg II	Midden	21	12	-	
Kandinsky College, Malderburchtstraat I	Zuid	-	-	-	
Kandinsky College, Malderburchtstraat II	Zuid	-	-	-	
Mondial College, Meeuwse Akker I	Lindholt	24	14	7	Niet te huur voor externen
Mondial College, Meeuwse Akker II	Lindholt	24	14	7	Niet te huur voor externen
Mondial College, Meeuwse Akker III	Lindholt	24	14	7	Niet te huur voor externen

^A Eigendom van het Ontwikkelbedrijf gemeente Nijmegen.

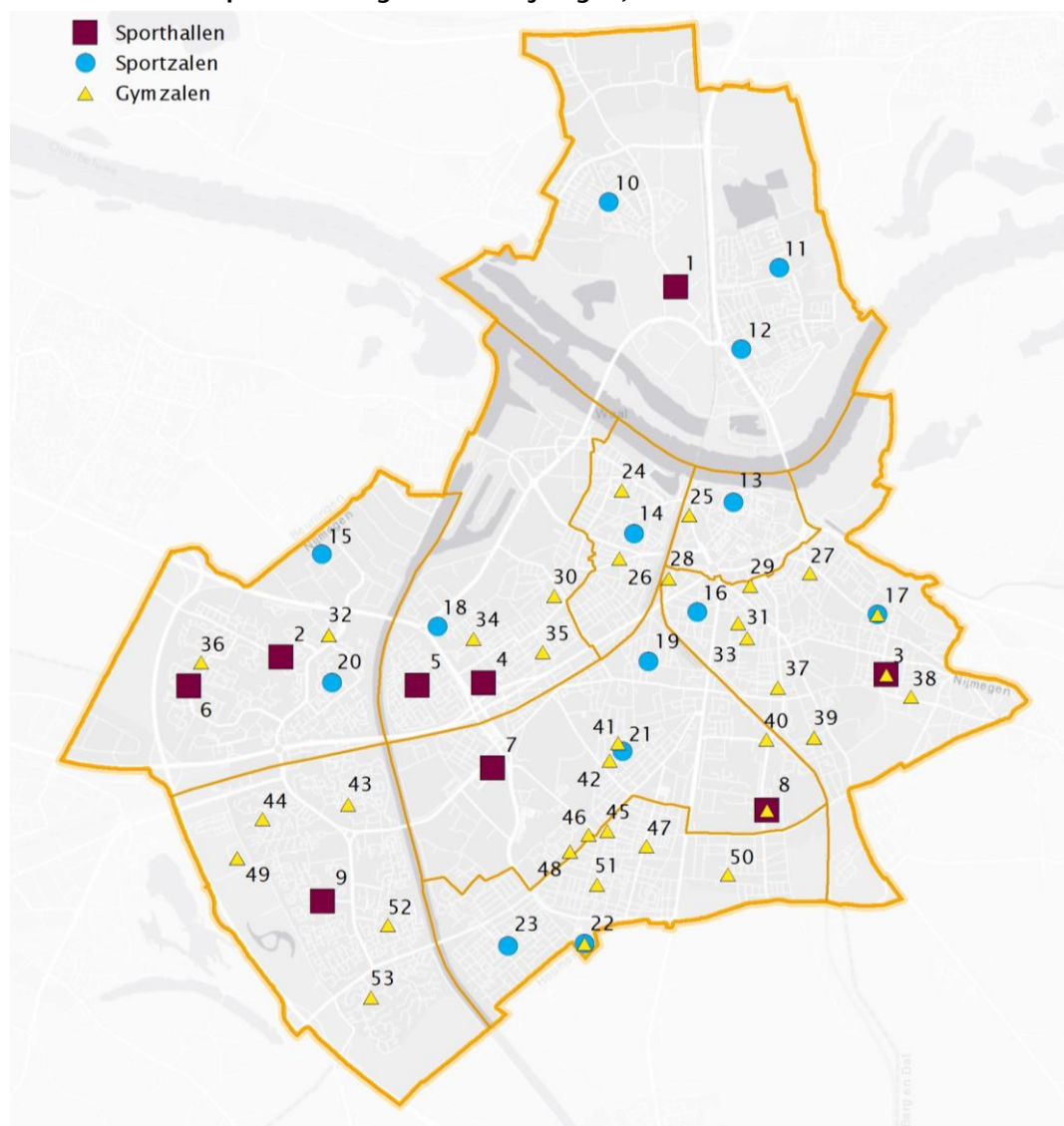
Overig accommodaties

In Nijmegen liggen tien binnensportruimtes (zonder vastgestelde normen) die een deel van de (sportspecifieke) vraag naar de traditionele binnensportaccommodaties opvangen (tabel 3.4).

Tabel 3.4 Overige binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen, 2017

	Stadsdeel	Beschrijving	Opmerking
<i>Gemeentelijke accommodatie</i>			
Turnhal Ploegstraat	Midden	Turnhal	Exploitatie door GV Hazenkamp
<i>Particuliere accommodaties</i>			
Turnzaal Montessori College	Oost	Turnzaal	
Zalen Tafeltennis Nijmegen	Oost	2 zalen van 25 bij 10 meter	Alleen geschikt voor dans, tafeltennis en vechtsport
Danszalen Radboud Sportcentrum	Midden	2 zalen van 16 bij 13 meter; 2 van 13 bij 13 meter	Alleen geschikt voor klassikale groepslessen
Dojo Radboud Sportcentrum	Midden	Zaal van 20 bij 10 meter	
Yogazaal Radboud Sportcentrum	Midden	Zaal van 20 bij 10 meter	

Kaart 3.1 Binnensportaanbod gemeente Nijmegen, 2017

Sporthallen 1) De Triangel 2) Horstacker 3) Ark van Oost (+ 1 gymzaal) 4) O.C. Huismanhal 5) VoCASA-hal

6) Mondial College, Leuvenbroek 7) Jan Massinkhal (2 hallen)

8) Radboud Sportcentrum (2 hallen + 1 gymzaal) 9) Meijhorst

Sportzalen 10) De Klif 11) De Ster 12) De Spil 13) Onder de Sint Steven 14) De Zwaluw

15) Kinderdorp Neerbosch 16) Bottendaal 17) Canisius College (+1 gymzaal) 18) Dominicus College

19) 't Hert 20) De Gildekamp 21) SSGN 22) Kandinsky College, Malderburchtstraat (+ 2 gymzalen) 23) Hatert

Gymzalen 24) Aquamarijn 25) Stedelijk Gymnasium (2 zalen) 26) Titus Brandsma 27) Dominicanenstraat

28) ROC Nijmegen 29) Karel de Grote College 30) Uranusstraat 31) Vrije School

32) Mondial College, De Meeuwse Aker (3 zalen) 33) Palembangstraat 34) Florence Nightingalestraat

35) Zonnewende 36) Leuvenbroek 37) Klein Heyendaal

38) Montessori College 39) NSG (3 zalen) 40) Hogeschool van Arnhem en Nijmegen 41) De Hazesprong

42) Martinus van Beek 43) Zwanenveld 44) Tolhuis 45) Heidebloemstraat 201 46) Talita Koemi

47) Heidebloemstraat 75 48) Kandinsky College, Haterseweg (2 zalen) 49) Maaswaalcollege (3 zalen)

50) Kanunnik Faberstraat 51) Marie Curiestraat 52) Malvert 53) Weezenhof

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2018.

Voorziene mutaties

Er zijn meerdere geplande projecten om het binnensportaanbod in Nijmegen aan te passen.

In Nijmegen Noord wordt het aanbod uitgebreid met de gymzalen De Grote Boel (oplevering 2019) en De Stelt (oplevering 2020) en sportzaal Hof van Holland/Woenderskamp (oplevering 2020/'21). De gemeente Nijmegen onderzoekt of het wenselijk is om in plaats van een sportzaal op de locatie Hof van Holland/Woenderskamp, een sporthal te realiseren. De binnensportruimtes zullen worden gebruikt voor het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in Nijmegen Noord en zullen te huur zijn voor sportverenigingen en andere partijen.

Op sportpark De Dennen (Nijmegen Nieuw-West) wordt een nieuwe top- en breedtesportaccommodatie gerealiseerd: Talent Centraal. De accommodatie zal bestaan uit twee turnhallen, een sportzaal, een dojo, een freerunningzaal, een springzaal en een kidsgym. De turnhallen (voor turnen) en de dojo (voor judo) zijn sportspecifieke ruimtes en zijn niet breed inzetbaar. De andere sportruimtes zijn breed inzetbaar. De verwachting is dat de accommodatie medio 2018 wordt opgeleverd.

De sportzaal Kinderdorp Neerbosch (Lindenholt) en de gymzalen van het Maaswaal College (Dukenburg) zijn op het moment alleen geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs. De bestuurlijke besluitvorming over de toekomst van deze ruimtes moet nog plaatsvinden. Een belangrijke rol hierin spelen de mogelijke verhuizingen van de onderwijslocaties die nu gebruikmaken van deze binnensportruimtes.

Over de toekomst van Gymzaal Titus Brandsma (Nijmegen Oud-West) zal na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 worden besloten. Het huidige wijkcentrum Titus Brandsma (inclusief de gymzaal) zal mogelijk worden gesloten. Bij de herontwikkeling van het wijkcentrum zal naar verwachting geen nieuwe gymzaal worden gerealiseerd.

Turnhal Ploegstraat (Nijmegen Midden) zal worden herontwikkeld, maar zal haar sportfunctie verliezen.

Gymzaal Palembangstraat (Nijmegen Oost) zal worden gesloopt (medio 2018).

3.1 Vergelijking met Databestand Sportaanbod (DSA)

Het Databestand SportAanbod (DSA)⁸ omvat alle geregistreerde sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000). Nederland telt volgens het DSA 4.100 gymzalen, 689 sportzalen en 1.841 sporthallen. Dit komt neer op een gemiddelde van 16 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners (alle leeftijden zijn hierbij meegenomen). Hierbij is een gymzaal één zaalsporteenheid, een sportzaal telt voor twee zaalsporteenheden en een sporthal telt voor drie zaalsporteenheden.

De Nijmeegse binnensportruimtes vertalen zich naar 104 zaalsporteenheden. Dit komt neer op een gemiddelde van 15,0 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners. De gemeente heeft hiermee relatief weinig aanbod aan binnensportruimte ten opzichte van zowel het landelijke gemiddelde (16,2), het gemiddelde in de VSG-regio Gelderland-Zuid (15,6)⁹, als het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (o.b.v. inwoneraantal; 16,1). Nijmegen kent relatief veel sportzalen, waar deze elders over het algemeen minder aanwezig zijn, terwijl het aantal sporthallen relatief laag is. Sporthallen hebben de afmetingen die nodig zijn voor het accommoderen van de 'veldsporten' die in de wintermaanden hun binnencompetities hebben. Het ontbreken van voldoende sporthallen zal met name tot een hoge druk in het winterseizoen leiden.

Als de in de vorige paragraaf beschreven voorziene mutaties doorgang vinden, zal het aanbod aan binnensportruimte in Nijmegen met vijf zaalsporteenheden toenemen. Omdat de bevolking meer toeneemt, zal het relatieve aanbod (aantal zaalsporteenheden per 25.000 inwoners) in 2025 lager zijn dan in 2017. Het toekomstig aantal zaalsporteenheden (109) is circa 1,5 (per 25.000 inwoners) lager dan het huidige Nederlandse gemiddelde en het huidige gemiddelde van gemeenten met een vergelijkbaar inwoneraantal als Nijmegen, en circa 1,0 (per 25.000 inwoners) lager dan het huidige gemiddelde in Gelderland-Zuid (tabel 3.5).

⁸ Het DSA wordt gesubsidieerd door het ministerie van VWS en is in beheer van het Mulier Instituut. De accommodatiegegevens uit het DSA worden uitgewisseld en gesynchroniseerd met sportbonden, provinciale sportraden, gemeenten en overige partijen (o.a. Kadaster, CBS, Locatus).

⁹ De VSG-regio Gelderland-Zuid bestaat uit Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.

Tabel 3.5 Benchmark aanbod binnensportruimte Nijmegen, 2017 & 2025

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaalsporteenheden	
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners
Nijmegen 2017	11	1,6	14	1,9	^B 43	6,5	104	15,0
Nijmegen 2025	11	^C 1,5	^D 16	^C 2,0	^E 44	^C 6,1	109	^C 14,6
VSG-regio Gelderland-Zuid	52	2,4	36	1,6	112	5,1	340	15,6
Gemeenten met 85.000-200.000 inwoners	351	2,2	188	1,2	1.125	7,1	2.554	16,1
Nederland	1.841	2,7	689	1,0	4.100	6,1	11.001	16,2

^A Inclusief sportzaal Kinderdorp Neerbosch. Deze is alleen te gebruiken voor bewegingsonderwijs.

^B Inclusief 16 gymzalen die niet te huur zijn voor sportverenigingen of andere partijen; inclusief 3 gymzalen die alleen geschikt zijn voor bewegingsonderwijs.

^C O.b.v. het verwachte aantal inwoners in 2025 (187.200 inwoners).

^D Nieuw: Talent Centraal (per 2018), Hof van Holland/Woenderskamp (per 2020/'21).

^E Nieuw: De Grote Boel (per 2019) en De Stelt (per 2020); weg: Palembangstraat (per 2018).

Bron: DSA, 2016.

3.2 Afstand tot onderwijslocaties

De gemeente heeft een taakstelling in het voorzien van ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van onderwijslocaties. De maximale afstand die geldt tussen de onderwijslocatie en de binnensportruimte waar het bewegingsonderwijs wordt verzorgd, is afhankelijk van het onderwijstype en het aantal klokuren bewegingsonderwijs waarvoor de gemeente ruimte beschikbaar moet stellen. In bijlage 2 zijn de normafstanden (d.w.z. de maximale afstand tussen de onderwijslocatie en de binnensportruimte) die in de gemeente Nijmegen gelden, opgenomen. In bijlage 3 zijn de binnensportruimtes binnen 1.000 meter (gemeten over de openbare weg) van de onderwijslocaties opgenomen, dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes.

Basisonderwijs

In de gemeente Nijmegen zijn 46 locaties waar basisonderwijs wordt verzorgd. Met uitzondering van de dislocatie van de Prins Clausschool hebben alle basisonderwijslocaties tenminste één (gemeentelijke) binnensportruimte binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie (= kortste normafstand voor het basisonderwijs). De afstand van de dislocatie van de Prins Clausschool naar gymzaal Weezenhof is net groter dan 1.000 meter. De Prins Clausschool (hoofdlocatie en dislocatie) verzorgt echter maar 7,5 klokuren bewegingsonderwijs, waardoor een ruimere normafstand gehanteerd mag worden (= 7.500 meter). Binnen deze ruimere normafstand heeft de school meerdere binnensportruimtes bereikbaar. De Hazesprong heeft geen gemeentelijke binnensportruimte binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie, maar beschikt wel over een eigen sportruimte. Ook de Nijmeegse Scholen Vereniging 2 heeft geen gemeentelijke binnensportruimte binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie, maar wel meerdere niet-gemeentelijke binnensportruimtes.

Speciaal onderwijs

In de gemeente Nijmegen zijn twaalf locaties waar speciaal onderwijs wordt verzorgd. Op twee locaties na hebben de scholen meerdere binnensportruimtes binnen 1.000 van de onderwijslocatie (= kortste normafstand voor het speciaal onderwijs), waarvan ten minste één een gemeentelijke ruimte is. De Windroos (locatie Waalsprong) en Kristallis (Scherpenkampweg) hebben één gemeentelijke binnensportruimte binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie.

Voortgezet onderwijs

In de gemeente Nijmegen zijn 21 locaties waar voortgezet onderwijs wordt verzorgd. Elke locatie heeft tenminste één binnensportruimte binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie. Op drie locaties na hebben de middelbare scholen een eigen binnensportruimte (bij één van de onderwijslocaties).

4. Behoefte

4.1 (Georganiseerde) binnensport

De behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport kan worden berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen¹⁰, waarbij het aantal gymzalen niet gebaseerd is op de sportbeoefening, maar is gekoppeld aan het bewegingsonderwijs. Om deze reden worden gymzalen hier buiten beschouwing gelaten. Wel kunnen gymzalen en andere overdekte sportaccommodaties zonder vastgestelde normen (zoals dojo's, danszalen en turnhallen) een deel van de (sportspecifieke) vraag naar binnensportruimte opvangen.

De draagvlakcijfers schrijven per 15.000-20.000 inwoners (tussen de 6 en 80 jaar) een sporthal voor, en per 10.000-12.500 een sportzaal. In totaal heeft Nijmegen in 2017 circa 157.300 inwoners tussen de 6 en 80 jaar (ten opzichte van circa 173.600 inwoners in totaal). De gemeente heeft hiermee (o.b.v. de Planologische Kengetallen) voor de (georganiseerde) binnensport een behoefte van tussen de acht en elf sporthallen, en tussen de dertien en zestien sportzalen. De huidige elf sporthallen in Nijmegen is conform de maximumbehoefte aan sporthallen; het huidige aantal sportzalen van veertien valt binnen de behoeftebandbreedte aan sportzalen. Kanttekening hierbij is dat één sportzaal (Kinderdorp Neerbosch) alleen geschikt is voor bewegingsonderwijs (tabel 4.1).

De verwachte bevolkingsgroei van Nijmegen leidt tot een verschuiving van de behoeftebandbreedtes aan binnensportruimtes. Waar in 2017 een behoefte bestaat van tussen de acht en elf sporthallen, zal dit in 2035 tussen de negen en twaalf sporthallen zijn; de behoefte aan sportzalen verschuift van tussen dertien tot zestien in 2017 naar tussen de veertien en achttien sportzalen in 2035. Het aantal sporthallen zal in 2035 binnen de behoeftebandbreedte vallen; het aantal sportzalen valt binnen de behoeftebandbreedte aan sportzalen in 2035, wanneer de geplande mutaties doorgang vinden.

¹⁰ De Planologische Kengetallen (2002) betreft een bundel van vier delen met kengetallen die betrekking hebben op de planologie die is uitgegeven door Kluwer. In deel 3 zijn kengetallen opgenomen over de ruimte voor vrije tijd en recreatie.

Tabel 4.1 Gemeentebrede vraag-aanbodanalyse binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen, o.b.v. Planologische Kengetallen, 2017, 2025 en 2035

Type	Aanbod	Behoefte		Overschot (+) / tekort (-)	
		Min.	Max.	Min.	Max.
Sporthallen					
2017	E11	8	11	+3	-
2025	E11	9	11	+2	-
2035	E11	9	12	+2	-1
Sportzalen					
2017	A14	13	16	+1	-2
2025	AB16	14	17	-2	-1
2035	AB16	14	18	-2	+2
Gymzalen					
2017	C43	-	-	-	-
2025	CD44	-	-	-	-
2035	CD44	-	-	-	-

^A Inclusief sportzaal Kinderdorp Neerbosch. Deze is alleen te gebruiken voor bewegingsonderwijs.

^B Nieuw: Talent Centraal (per medio 2018) en Hof van Holland/Woenderskamp (per 2020/'21).

^C Inclusief 16 gymzalen die niet te huur voor sportverenigingen of andere partijen zijn; inclusief 3 gymzalen die alleen geschikt zijn voor bewegingsonderwijs.

^D Nieuw: De Grote Boel (per 2019) en De Stelt (per 2020); weg: Palembangstraat (per 2018).

^E Inclusief de twee Jan Massinkhallen. Dit zijn sport- en evenementenhallen, wat inhoudt dat de accommodatie niet per definitie altijd beschikbaar is voor huur door verenigingen (voor (breedte)sportdoeleinden).

Naar stadsdeel

In tabel 4.2 is de behoefte aan sporthallen en -zalen uitgesplitst op stadsdeelniveau om zicht te geven op waar in Nijmegen de grootste behoefte aan binnensportruimte bestaat. Het is belangrijk om te realiseren dat de verzorgingsgebieden van binnensportaccommodaties, met name die van sporthallen, normaliter verder gaan dan de grenzen van een stadsdeel.

De grootste behoefte bestaat in Nijmegen Oost met een afgeronde behoefte van twee sporthallen en drie sportzalen; de kleinste behoefte bestaat in Nijmegen Centrum met een afgeronde behoefte van één sporthal en één sportzaal. Wanneer we naar de toekomstige spreiding van de behoefte kijken, zien we dat alleen in Nijmegen Noord de behoefte toeneemt. In Nijmegen Noord is in 2035 behoefte aan twee sporthallen en drie sportzalen.

Tabel 4.2 Normatieve behoefte binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen (o.b.v. Planologische Kengetallen) naar stadsdeel in 2017, 2025 en 2035

	Sporthallen				Sportzalen				Gymzalen
	Aanbod	Behoefte			Aanbod	Behoefte			Aanbod
		2017	2025	2035		2017	2025	2035	
Centrum	-	1	1	1	1	1	1	1	2
Oost	1	2	2	2	2	3	3	3	12 (11 ^o)
Oud-West	-	1	1	1	1	1-2	1-2	2	2
Nieuw-West	2	1	1	1	1 (2 ^A)	1-2	1-2	1-2	4
Midden	^F 4	1	1	1	2	2	2	2	7
Zuid	-	1-2	1-2	1-2	2	2	2	2	5
Dukenburg	1	1-2	1-2	1-2	-	2	2	2	7
Lindenholt	2	1	1	1	2 ^B	1-2	1-2	1-2	4
Noord	1	1	2	2	3 (4 ^C)	1-2	2-3	3	- (2 ^E)

^A Nieuw: Talent Centraal (per medio 2018).

^B Inclusief sportzaal Kinderdorp Neerbosch. Deze is alleen te gebruiken voor bewegingsonderwijs.

^C Nieuw: Hof van Holland/Woenderskamp (per 2020/'21).

^D Weg: Palembangstraat (per 2018).

^E Nieuw: De Grote Boel (per 2019) en De Stelt (per 2020).

^F Inclusief de twee Jan Massinkhallen. Dit zijn sport- en evenementenhallen, wat inhoudt dat de accommodatie niet per definitie altijd beschikbaar is voor huur door verenigingen (voor (breedte)sportdoeleinden).

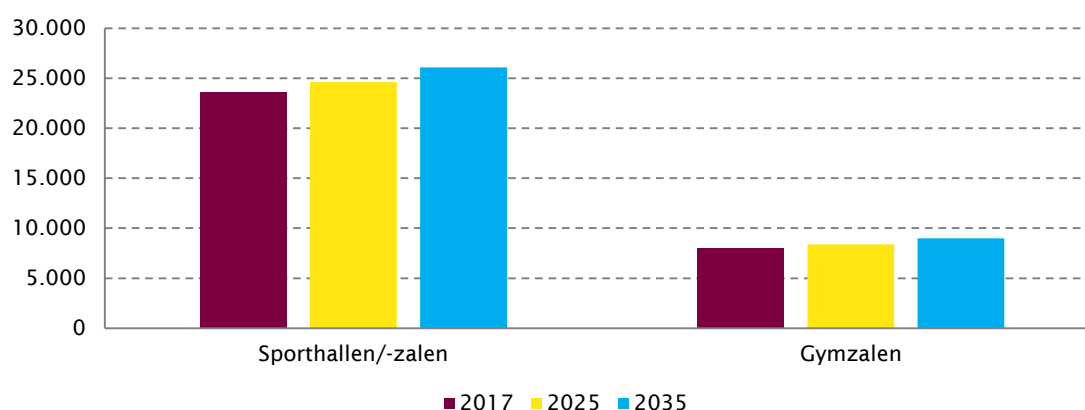
Noot: vanwege afronding komt de opgetelde behoefte van de stadsdelen niet overeen met de totale gemeentelijke behoefte in tabel 4.1.

Aantal gebruikers

Op basis van de landelijke gebruikersprofielen van binnensportaccommodaties (zie paragraaf 2.3) kan een schatting worden gemaakt van het aantal inwoners in Nijmegen dat in 2017, 2025 en 2035 gebruikmaakt van binnensportruimtes voor sportbeoefening. Dit is gestoeld op de veronderstellingen dat de landelijke cijfers toepasbaar zijn op de situatie in Nijmegen en dat de gebruikerspercentages niet aan verandering onderhevig zijn.

Het aantal inwoners van Nijmegen dat in 2017 gebruikmaakt van de sporthallen en -zalen wordt geschat op circa 23.600; dat van de gymzalen op circa 8.000 inwoners (figuur 4.1). Het aantal gebruikers in 2035 zal naar verwachting hoger liggen; 26.100 inwoners maken gebruik van de sporthallen en -zalen (10% t.o.v. 2017), en 9.000 inwoners maken gebruik van de gymzalen (+12% t.o.v. 2017)¹¹.

Figuur 4.1 Geschatte aantal gebruikers binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen (o.b.v. OBin 2014) naar type in 2017, 2025 en 2035

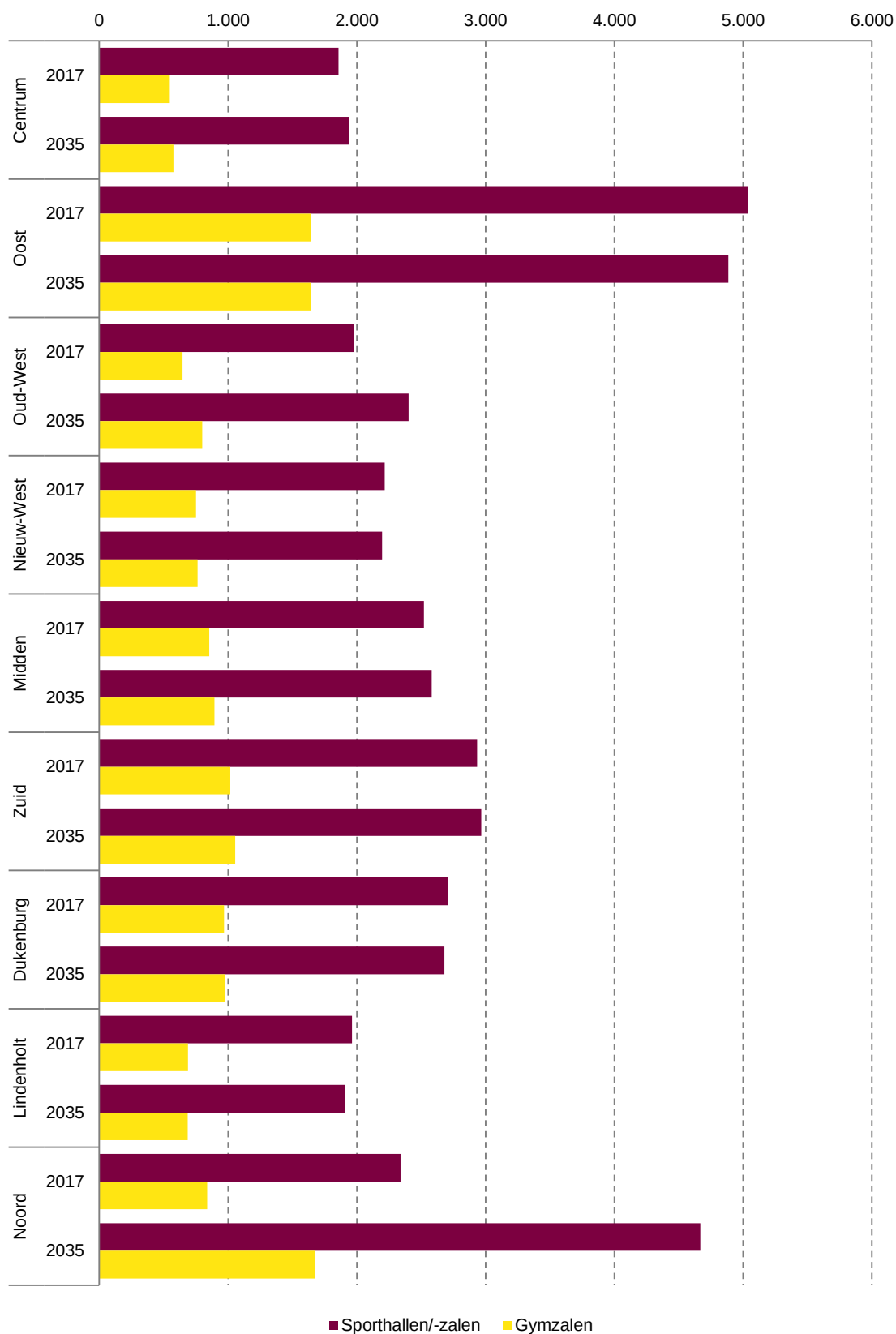
Naar stadsdeel

De meeste inwoners van Nijmegen die (naar verwachting) gebruikmaken van de sporthallen en -zalen wonen in Nijmegen Oost (5.000 inwoners; 21% van alle gebruikers), op afstand gevolgd door Nijmegen Zuid (2.900 inwoners; 12% van alle gebruikers)¹². In deze stadsdelen wonen tevens naar schatting de meeste gebruikers van de gymzalen.

De verwachte bevolkingsontwikkeling in Nijmegen Noord zorgt ervoor dat naar schatting in 2035 het aantal gebruikers van sporthallen, -zalen en gymzalen woonachtig in Nijmegen Noord verdubbeld zal zijn. Het toekomstig aantal gebruikers zal hiermee ongeveer gelijk zijn als het aantal gebruikers woonachtig in Nijmegen Oost. In de andere stadsdelen is de verwachting dat het aantal gebruikers van de binnensportruimtes redelijk constant blijft.

¹¹ Zie bijlage 4 voor een specificatie van de gebruikersaantallen.

Figuur 4.2 Geschatte aantal gebruikers binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen (o.b.v. OBin 2014) naar stadsdeel en naar type in 2017 en 2035

4.2 Bewegingsonderwijs

De gemeente Nijmegen heeft een wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimtes ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de gemeente. Hoeveel ruimte door de gemeente beschikbaar moet worden gesteld, is voor Nijmegen vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Nijmegen 2015. Hierin wordt gesproken over het aantal klokuren waar de scholen recht op hebben en dat in een ruimte door de gemeente voor het bewegingsonderwijs beschikbaar moet worden gesteld. Dit wordt in het vervolg de normatieve behoefte (aan binnensportruimte) genoemd. De normatieve behoefte is gebaseerd op het aantal groepen leerlingen - (speciaal) basisonderwijs, speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs - of het aantal leerlingen (voortgezet onderwijs).

Nijmegen kent 46 onderwijslocaties voor het basisonderwijs, twaalf locaties voor het (voortgezet) speciaal onderwijs en 21 locaties voor het voortgezet onderwijs.

De basisscholen hebben in totaal een normatieve behoefte voor bewegingsonderwijs van 526 klokuren; de scholen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs hebben een behoefte van in totaal 369 uur. De normatieve behoefte van de onderwijslocaties voor het voortgezet onderwijs is onbekend. De meeste middelbare scholen beschikken over eigen binnensportruimte(s). Wanneer deze niet toereikend zijn, wordt in de andere (gemeentelijke) binnensportruimtes gehuurd.

Uitgaande van aan maximale capaciteit van 26 uur per zaaldeel¹², zijn in Nijmegen minimaal 21 zaaldelen ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de basisscholen nodig, en vijftien zaaldelen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs. Gelet op het (gemeentelijke) aanbod aan zaaldelen (104, waarvan 59 gemeentelijke), is ruim voldoende ruimte in de gemeente aanwezig om aan de behoefte van de Nijmeegse scholen voor het basisonderwijs en speciaal onderwijs te voldoen.

Tabel 4.3 Benodigd aantal zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs Nijmegen in 2017/'18

	Aantal locaties	Behoefte	
		Klokuren	^A Zaaldelen
Basisonderwijs	46	526	21
(Voortgezet) speciaal onderwijs	12	369	15
Voortgezet onderwijs	21	n.b.	n.b.

^A Eén zaaldeel kan voor maximaal 26 klokuren bewegingsonderwijs van het basis- en het (voortgezet) speciaal onderwijs worden ingezet.

Bron: Gemeente Nijmegen, 2016/'17. Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

¹² De maximale capaciteit van een zaaldeel is voor het po en (v)so maximaal 26 klokuren (34 lessen van 45 minuten) schoolgebruik, voor het vo maximaal 40 lessen van 50 minuten (34 klokuren). Zie verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Nijmegen 2015 in bijlage 2.

Naar stadsdeel

De grootste behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de basisscholen en scholen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs bestaat in Nijmegen Midden. Gelet op het aanbod aan zaaldelen per stadsdeel, is in elk stadsdeel voldoende ruimte beschikbaar om aan de normatieve behoefte van de onderwijslocaties binnen het stadsdeel te voldoen. Een school hoeft niet per definitie het bewegingsonderwijs te verzorgen in een zaaldeel dat in dezelfde wijk is gelegen.

Tabel 4.4 Benodigd aantal zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs Nijmegen naar stadsdeel in 2016/'17

	Aantal onderwijslocaties	Behoefte	
		Klokuren	^a Zaaldelen
Centrum			
Basisonderwijs	1	8	1
Voortgezet onderwijs	1	nb	nb
Oost			
Basisonderwijs	8	106	5
(Voortgezet) speciaal onderwijs	1	44	2
Voortgezet onderwijs	7	nb	nb
Oud-West			
Basisonderwijs	3	27	2
Nieuw-West			
Basisonderwijs	3	48	2
Voortgezet onderwijs	2	nb	nb
Midden			
Basisonderwijs	5	78	3
(Voortgezet) speciaal onderwijs	6	203	8
Voortgezet onderwijs	5	nb	nb
Zuid			
Basisonderwijs	5	41	2
(Voortgezet) speciaal onderwijs	1	45	2
Voortgezet onderwijs	1	nb	nb
Dukenburg			
Basisonderwijs	8	68	3
Voortgezet onderwijs	1	nb	nb
Lindenholt			
Basisonderwijs	6	53	3
(Voortgezet) speciaal onderwijs	3	77	3
Voortgezet onderwijs	2	nb	nb
Noord			
Basisonderwijs	7	99	4
(Voortgezet) speciaal onderwijs	1	nb	nb
Voortgezet onderwijs	2	nb	nb

^a Een zaaldeel kan voor maximaal 26 klokuren bewegingsonderwijs van het basis- of het (voortgezet) speciaal onderwijs worden ingezet.

Noot: vanwege afronding komt de opgetelde behoefte van de stadsdelen niet overeen met de totale gemeentelijke behoefte in tabel 4.3.

Bron: Gemeente Nijmegen, 2016/'17. Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

5. Gebruik

Nijmegen kent een aanbod aan binnensportruimte bestaande uit relatief weinig sporthallen en veel sportzalen, wat leidt tot een relatief laag totaalaanbod (van zaalsporteenheden). Hieronder kijken we hoe deze uitkomsten zich verhouden tot de dagelijkse praktijk door de bezetting van de gemeentelijke binnensportruimtes¹³ tussen juli 2016 tot en met juni 2017 te analyseren.

5.1 Gemeentelijke binnensportruimte

Sporthallen

Jaargebruik

In tabel 5.1 staat het totale jaargebruik (in gewogen uren¹⁴) van de gemeentelijke sporthallen in Nijmegen naar doeleinde. Opvallend is het verschil in gebruik voor het bewegingsonderwijs, waar de Meijhorst relatief weinig wordt gebruikt door scholen en De Triangel relatief veel.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hebben beiden richtlijnen voor de bouw en exploitatie van sporthallen en -zalen opgesteld. Deze richtlijnen gaan uit van de (potentiële) bezetting in uren. De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of -zaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Dit aantal is exclusief onderwijsgebruik.

De Jan Massinkhal I, de Ark van Oost en De Triangel voldoen aan de VNG-richtlijn van minimaal 1.600 uur gebruik. De Jan Massinkhal I en de Ark van Oost voldoen ook aan de NOC*NSF-richtlijn van 1.400 uur sportgebruik.

Tabel 5.1 Jaargebruik (in gewogen uren) gemeentelijke sporthallen Nijmegen naar type en doeleinde in de periode juli 2016 tot en met juni 2017

	Sport en overig	Onderwijs	Totaal
Jan Massinkhal I	1.479	399	1.877
Jan Massinkhal II	1.190	360	1.549
Ark van Oost	1.501	811	2.312
De Triangel	957	1.499	2.455
Horstacker	1.025	331	1.356
Meijhorst	1.182	283	1.465

¹³ Met uitzondering van de VoCASA-hal en de gymzalen Titus Brandsma en Maaswaalcollege.

¹⁴ Met het gewogen aantal verhuurde uren wordt het aantal verhuurde uren gecorrigeerd met een deelfactor bedoeld. Als een derde van de hallen (een zaaldeel) wordt verhuurd, worden deze uren voor een derde meegenomen in het totaalaantal verhuurde uren.

Doordeweekse seizoenbezetting

Sportverenigingen, sportgroepen en scholen maken doorgaans niet het hele jaar gebruik van de binnensportruimtes. Daarom wordt hieronder naar de seizoenbezetting van 2016/'17 gekeken. Het seizoen 2016/'17 is gedefinieerd als de weken in de maanden juli 2016 tot en met juni 2017, minus de vakantieweken (herfst-, kerst-, voorjaars-, mei- en zomervakantie). Binnen deze 40 weken vinden doorgaans de (meeste) activiteiten van de sportverenigingen plaats en geven de scholen hun bewegingsonderwijs. Ook de eventuele huur op feestdagen is buiten beschouwing gelaten. Het seizoen 2016/'17 is verder opgedeeld in het reguliere seizoen en het winterseizoen¹⁵. In het winterseizoen vinden de binnencompetities voor de hockey- en korfbalverenigingen plaats. De bezetting wordt weergegeven aan de hand van bezettingsgraden. Deze bezettingsgraden zijn uitgerekend door het aantal gewogen verhuurde uren te delen door het maximaal aantal te verhuren uren¹⁶.

De gemeentelijke sporthallen zijn doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur) in het reguliere seizoen gemiddeld voor 39 procent bezet; opvallend is het verschil tussen de sporthallen (variërend van de Jan Massinkhal I met 21% tot De Triangel met 84%) (zie figuur 5.1). In het winterseizoen is de bezetting hoger; gemiddeld zijn de hallen voor 44 procent van de tijd bezet, variërend van de Jan Massinkhal II (28%) tot De Triangel (84%).

In de middag/avond (16:00 - 23:00 uur) staan de gemeentelijke sporthallen doordeweeks gemiddeld voor meer dan de helft van de tijd leeg (gemiddelde bezetting van 44%, variërend van de Meijhorst met 41% tot de Ark van Oost met 63%). In het winterseizoen is het middag-/avondgebruik van de sporthallen hoger; gemiddeld zijn de ruimtes voor twee derde van de tijd bezet, waarbij de bezetting van de sporthallen onderling niet veel verschilt.

Tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur) is de druk op de gemeentelijke sporthallen het hoogst. In het reguliere seizoen zijn de ruimtes gemiddeld voor 62 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen 90 procent van de tijd. Dit houdt in dat de sporthallen nagenoeg volledig vol zitten tijdens deze uren in het winterseizoen.

Weekend seizoenbezetting

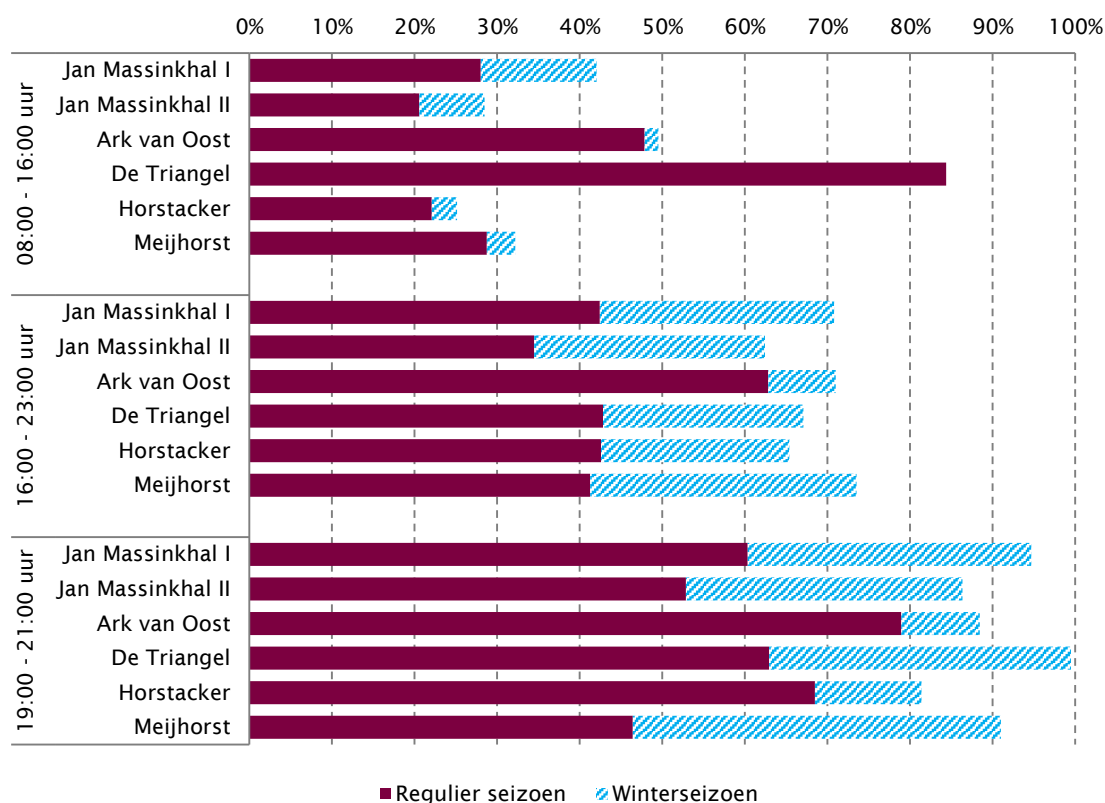
De gemeentelijke sporthallen zijn op zaterdag (tussen 09:00 en 18:00 uur) 32 procent van de tijd bezet, variërend van De Meijhorst (13%) tot de Ark van Oost (62%). In het winterseizoen zijn de hallen beter bezet, gemiddeld 69 procent van de tijd (variërend van De Meijhorst met 43% tot de Jan Massinkhallen met 86%).

Op zondag worden hallen minder gehuurd dan op zaterdag. De gemeentelijke sporthallen zijn op zondag in het reguliere seizoen gemiddeld voor 18 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen voor 45 procent van de tijd, waarbij de relatief hoge bezetting van de Jan Massinkhallen opvallend is.

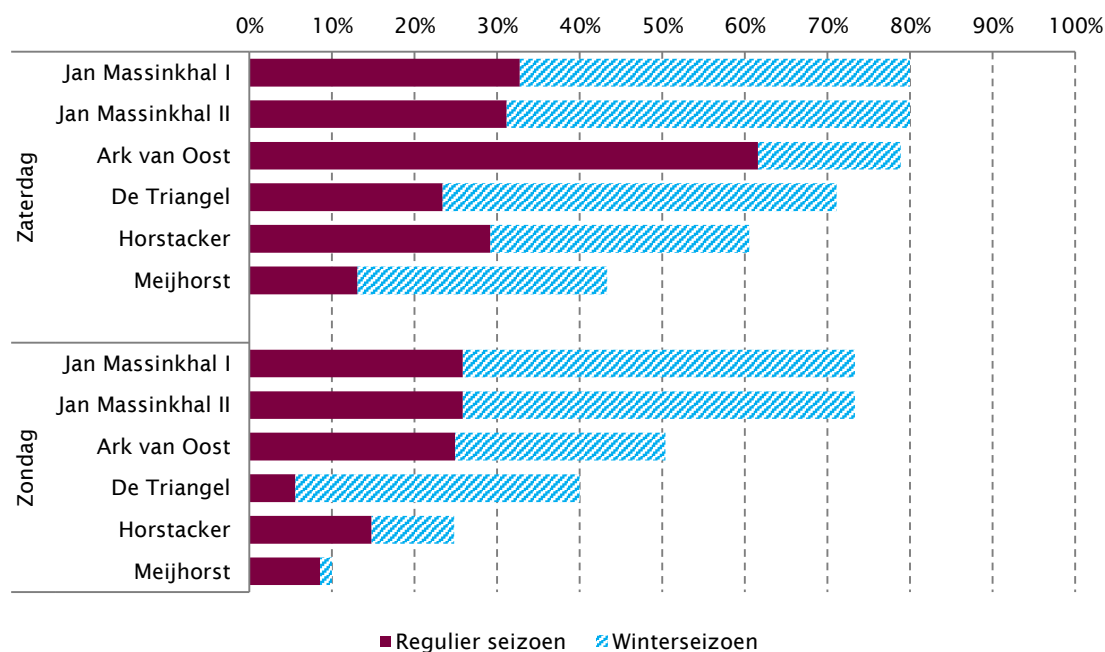
¹⁵ Het winterseizoen bestaat uit de maanden december, januari en februari; het reguliere seizoen bestaat uit de overige maanden.

¹⁶ Met het maximaal aantal te verhuren uren wordt het totaal aantal uren binnen de desbetreffende tijdsperiode binnen het desbetreffende seizoen bedoeld.

Figuur 5.1 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen in Nijmegen in het seizoen 2016/'17

Figuur 5.2 Gemiddelde weekendbezetting (09:00 - 18:00 uur) gemeentelijke sporthallen in Nijmegen naar weekenddag in het seizoen 2016/'17

Sportzalen

Jaargebruik

In tabel 5.2 staat het totale jaargebruik (in gewogen uren) van de gemeentelijke sportzalen in Nijmegen naar doeleinde. Zeven van de tien sportzalen voldoen aan de VNG-richtlijn van minimaal 1.600 uur gebruik van de zaal; De Spil en De Zwaluw voldoen niet aan de VNG-richtlijn. Geen van de sportzalen voldoet aan de richtlijn van NOC*NSF (minimaal 1.400 uur sportgebruik).

Tabel 5.2 Jaargebruik (in uren) gemeentelijke sportzalen Nijmegen naar type en doeleinde in de periode juli 2016 tot en met juni 2017

	Sport en overig	Onderwijs	Totaal
Bottendaal	1.231	1.117	2.348
De Klif	1.018	925	1.943
De Spil	1.017	374	1.390
De Ster	1.386	1.266	2.652
De Zwaluw	1.328	126	1.454
De Gildekamp	802	872	1.674
Hatert	988	772	1.759
't Hert	1.098	604	1.701
Kinderdorp Neerbosch	-	247	247
Onder de Sint Steven	1.240	579	1.820

Noot: Sportzaal Kinderdorp Neerbosch is alleen geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs.

Doordeweekse seizoensbezetting¹⁷

De gemeentelijke sportzalen zijn doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur) in het reguliere seizoen gemiddeld voor 48 procent bezet; opvallend is de relatief lage bezetting van De Zwaluw (13%) ten opzichte van de relatief hoge bezetting van De Ster (82%). In het winterseizoen is de bezetting vergelijkbaar; gemiddeld zijn de zalen voor 49 procent van de tijd bezet, variërend van De Zwaluw (18%) tot De Ster (82%).

In de middag/avond (16:00 - 23:00 uur) zijn de gemeentelijke sportzalen doordeweeks gemiddeld voor de helft van de tijd bezet, variërend van De Spil (33%) tot De Ster (68%). In het winterseizoen is het middag-/avondgebruik van de sportzalen hoger; gemiddeld zijn de accommodaties voor 59 procent van de tijd bezet, waarbij De Ster de hoogste bezetting heeft (74%).

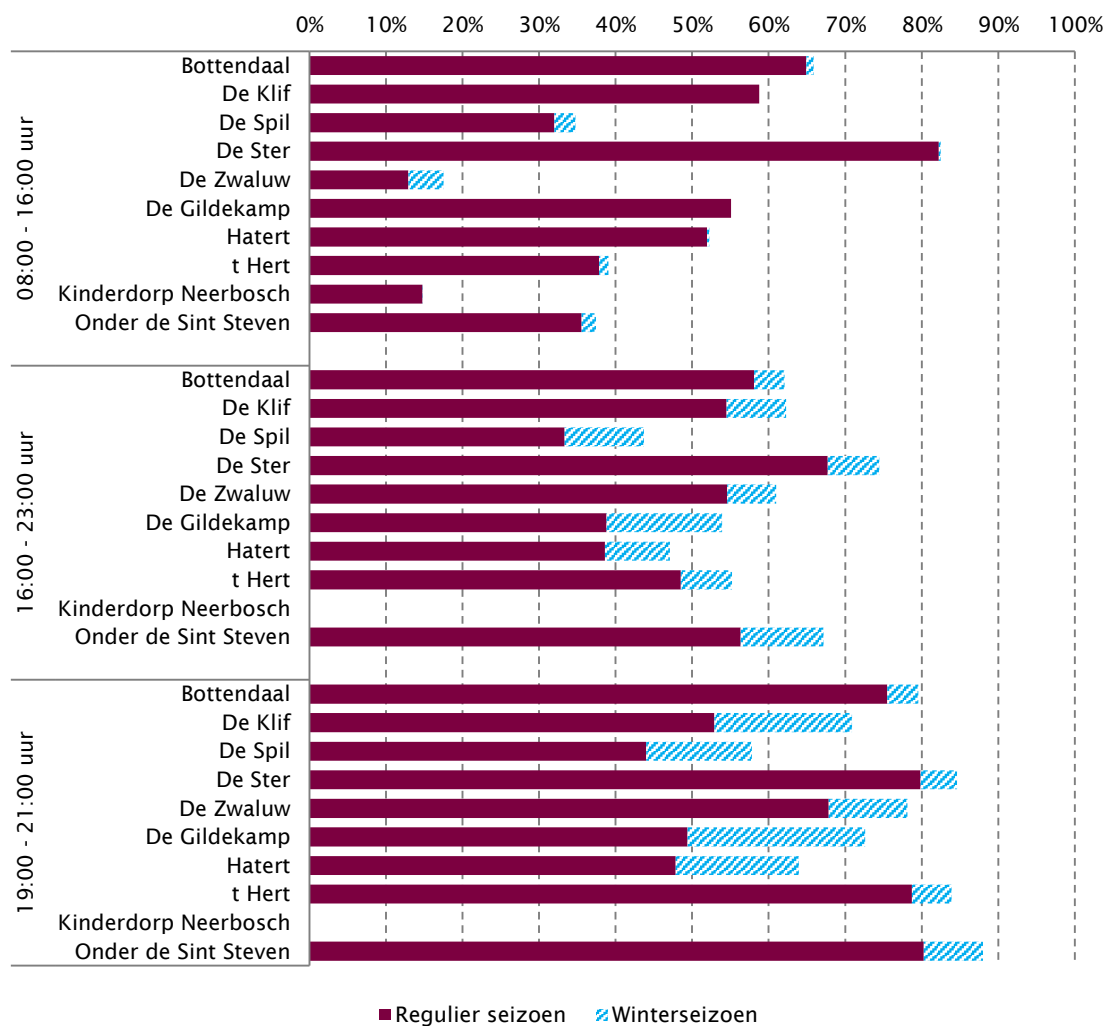
Tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur) is de druk op de gemeentelijke sportzalen het hoogst. In het reguliere seizoen zijn de ruimtes gemiddeld voor 64 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen 75 procent van de tijd.

¹⁷ Bij de berekening van de gemiddelde bezettingsgraden is de bezetting van sportzaal Kinderdorp Neerbosch buiten beschouwing gelaten.

Weekend seizoensbezetting¹⁸

De gemeentelijke sportzalen zijn op zaterdag (tussen 09:00 en 18:00 uur) 15 procent van de tijd bezet, variërend van De Gildekamp (geen verhuur) tot De Zwaluw (38%). In het winterseizoen zijn de zalen gemiddeld 20 procent van de tijd bezet. De gemeentelijke sportzalen zijn op zondag in het reguliere seizoen gemiddeld voor 11 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen voor 13 procent.

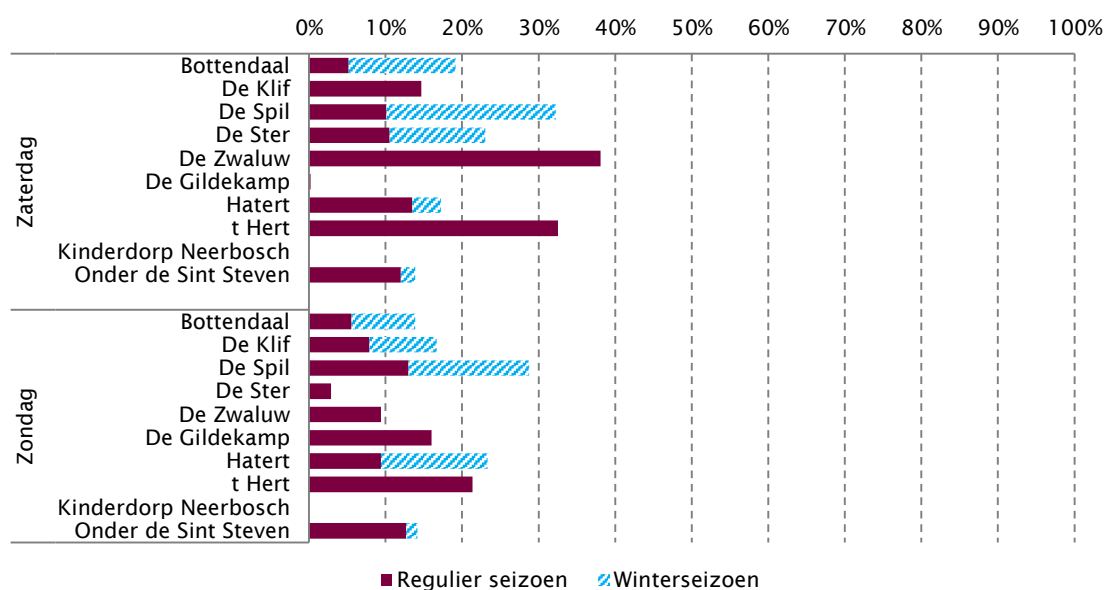
Figuur 5.3 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen in Nijmegen, in het seizoen 2016/'17

Noot: Sportzaal Kinderdorp Neerbosch is alleen geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs, waardoor er geen middag-/avondgebruik in de zaal plaatsvindt.

¹⁸ Bij de berekening van de gemiddelde bezettingsgraden is de bezetting van sportzaal Kinderdorp Neerbosch buiten beschouwing gelaten.

Figuur 5.4 Gemiddelde weekendbezetting (09:00 – 18:00 uur) gemeentelijke sportzalen in Nijmegen naar weekenddag in het seizoen 2016/'17

Noot: Sportzaal Kinderdorp Neerbosch is alleen geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs, waardoor er geen weekendgebruik in de zaal plaatsvindt.

Gymzalen

Jaargebruik

In tabel 5.3 staat het totale jaargebruik (in gewogen uren) van de gemeentelijke gymzalen in Nijmegen naar doeleinde. Ondanks dat in de regel gymzalen met name voor het bewegingsonderwijs worden gebouwd, worden de gemeentelijke gymzalen in Nijmegen (relatief) veel gebruikt voor sportdoeleinden.

Er bestaan geen richtlijnen waartegen het jaargebruik van gymzalen tegen kan worden afgezet.

Tabel 5.3 Jaargebruik (in uren) gemeentelijke gymzalen Nijmegen, naar type, naar doeleinde, juli 2016 tot en met juni 2017

	Sport en overig	Bewegingsonderwijs	Totaal
Ark van Oost	796	343	1,138
Dominicanenstraat	961	633	1,594
Florence Nightingalestraat	1,071	1,034	2,106
Heidebloemstraat 201 ^a	2.034	1,234	3.268
Heidebloemstraat 75	1,008	1,044	2,052
Kanunnik Faberstraat	950	1,246	2,196
Leuvenbroek	802	993	1,794
Malvert	657	842	1,499
Marie Curiestraat	873	720	1,593
Palembangstraat	1,366	534	1,899
Tolhuis	669	567	1,236
Uranusstraat	1,435	263	1,698
Weezenhof	927	700	1,626
Zwanenveld	1,023	378	1,401

^a Gymzaal Heidebloemstraat 201 wordt structureel 39 uur per week gehuurd door Yoo Sin (vechtsportclub). Ze maken echter niet altijd gebruik van de gymzaal op al deze tijden. Het werkelijke gebruik door Yoo Sin is onbekend.

Doordeweekse seizoensbezetting

De gemeentelijke gymzalen zijn doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur) in het reguliere seizoen gemiddeld voor 51 procent bezet, variërend van de Ark van Oost (20%) tot gymzaal Kanunnik Faberstraat (78%). In het winterseizoen is de bezetting vergelijkbaar.

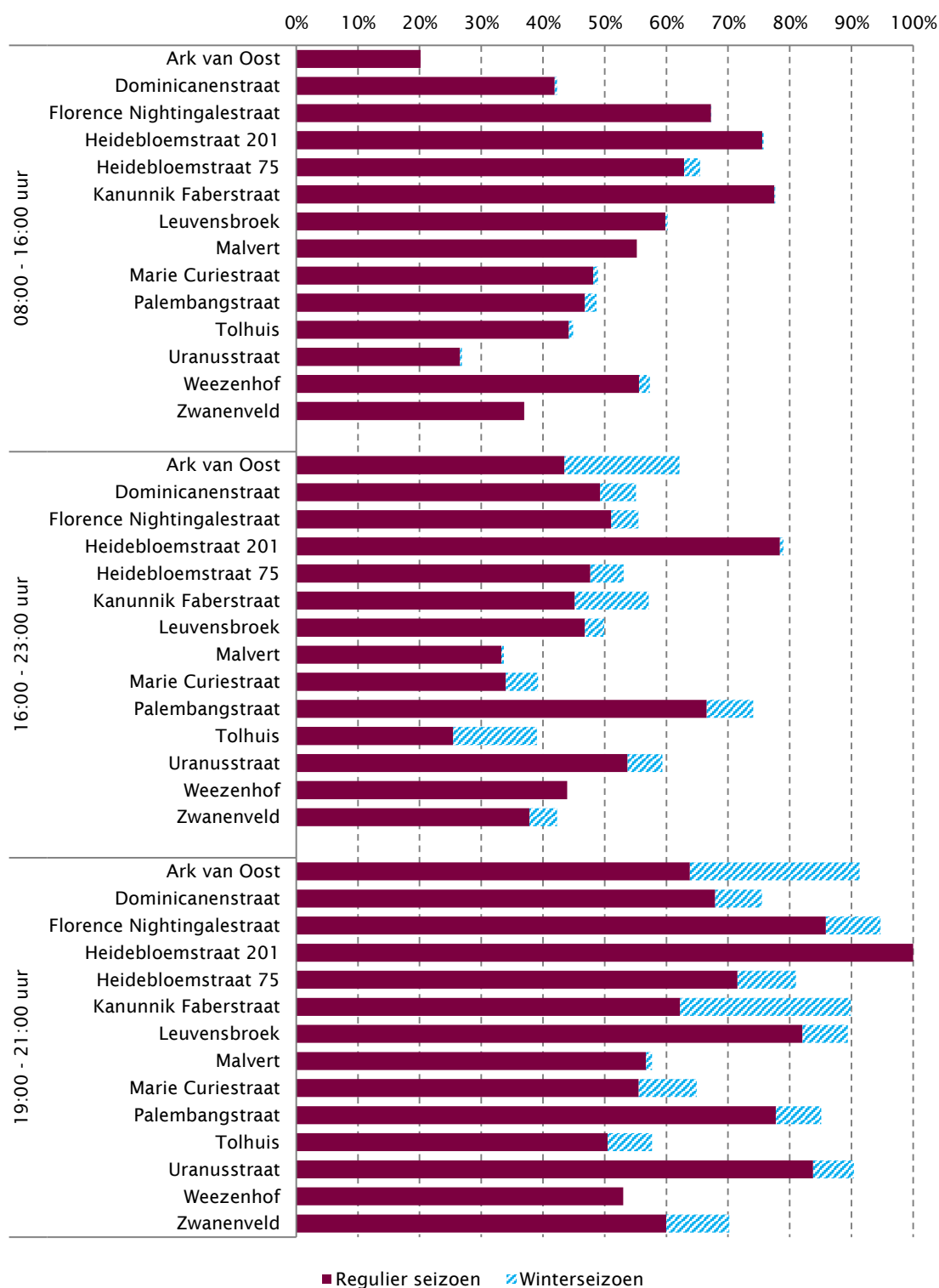
In de middag/avond (16:00 - 23:00 uur) staan de gemeentelijke gymzalen doordeweeks gemiddeld voor meer dan de helft van de tijd leeg (gemiddelde bezetting van 47%, variërend van de gymzaal Tolhuis met 25% tot gymzaal Heidebloemstraat 201 met 78%). In het winterseizoen is het avondgebruik van de gymzalen is hoger dan het gebruik in het reguliere seizoen.

Tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur) is de druk op de gemeentelijke gymzalen het hoogst. In het reguliere seizoen zijn de zalen gemiddeld voor 69 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen 78 procent van de tijd, waarbij enkele gymzalen tijdens deze uren nagenoeg volledig vol zitten.

Weekendseizoensbezetting

Alle gemeentelijke gymzalen worden in het weekend gebruikt. De zalen zijn op zaterdag (tussen 09:00 en 18:00 uur) 2 procent van de tijd bezet, variërend van gymzaal Tolhuis (1%) tot gymzaal Heidebloemstraat 201 (61%). Op zondag worden de gymzalen minder gehuurd dan op zaterdag, sommige zalen staan de hele dag leeg. In het winterseizoen wordt er iets meer in de gymzalen gehuurd (niet in figuur).

Figuur 5.5 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke gymzalen in Nijmegen in het seizoen 2016/'17

5.2 Benchmark bezetting gemeentelijke binnensportruimtes

Om te bezien in hoeverre de bezetting van de gemeentelijke sporthallen en -zalen in Nijmegen zich verhouden tot de bezetting van de gemeentelijke accommodaties in andere gemeenten, is een benchmark opgesteld met vergelijkbare gemeenten (qua inwoneraantal) waar het Mulier Instituut op dezelfde wijze de bezetting van de gemeentelijke binnensportruimtes in beeld heeft gebracht.

De benchmark voor Nijmegen bestaat uit de gemeentelijke (niet sportspecifieke) sporthallen en -zalen in Apeldoorn, Haarlem en Zoetermeer (tabel 5.4). In Apeldoorn en Haarlem liggen ten opzichte van Nijmegen relatief veel sporthallen en relatief weinig sportzalen. Zoetermeer beschikt daarentegen over relatief weinig sporthallen en over een vergelijkbaar aantal sportzalen als in Nijmegen. Deels op basis van de bezettingsanalyses voor Apeldoorn, Haarlem en Zoetermeer is voor deze gemeenten geconstateerd dat voor de (toekomstige) behoefte, het aanbod in de gemeenten constant dient te blijven dan wel uitbreiding van het aanbod op zijn plaats is.

Tabel 5.4 Opbouw benchmark bezetting gemeentelijke sporthallen en -zalen

	Aantal inwoners	Sporthallen		Sportzalen	
		Aantal ^a	Per 25.000 inwoners	Aantal ^a	Per 25.000 inwoners
Apeldoorn	160.047	11 (7)	1,7	1 (1)	0,2
Haarlem	159.229	11 (6)	1,7	0 (0)	0,0
Zoetermeer	124.763	3 (2)	0,6	12 (9)	2,4
Nijmegen	173.623	11 (6)	1,6	14 (^e 9)	1,9

^a Tussen haakjes staat het aantal gemeentelijke (niet sportspecifieke) accommodaties die tevens worden geëxploiteerd door de gemeenten dan wel door aan de gemeenten verbonden bedrijven. De bezetting van deze accommodaties is opgenomen in de benchmark.

^b Gekozen is om sportzaal Kinderdorp Neerbosch niet mee te nemen in de vergelijking van de Nijmeegse bezetting van de sportzalen met de sportzalen in de benchmark. Sportzaal Kinderdorp Neerbosch is alleen geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs, waar de sportzalen in de benchmark allen breed inzetbaar zijn (worden gebruikt door sportverenigingen).

Sporthallen

Jaargebruik

Wanneer we naar het jaargebruik van de sporthallen in de benchmark kijken, zien we dat het grootste gedeelte voldoet aan de VNG-richtlijn (van 1.600 uur gebruik), maar niet aan de NOC*NSF-richtlijn (van 1.400 uur sportgebruik) (tabel 5.5). In Nijmegen voldoet zowel de helft van de sporthallen aan de VNG-richtlijn, als de helft aan de NOC*NSF-richtlijn. Veel sporthallen, zowel in Nijmegen als in de benchmarkgemeenten, voldoen niet aan de NOC*NSF-richtlijn. Het lijkt erop dat de Nijmeegse sporthallen relatief veel voor sportdoeleinden worden gebruikt. De Nijmeegse sporthallen worden daarentegen relatief weinig voor het bewegingsonderwijs gebruikt, waardoor het totale jaargebruik niet voldoet aan de VNG-richtlijn, waar dit in andere gemeenten wel vaker het geval is.

Tabel 5.5 Benchmark jaargebruik gemeentelijke sporthallen

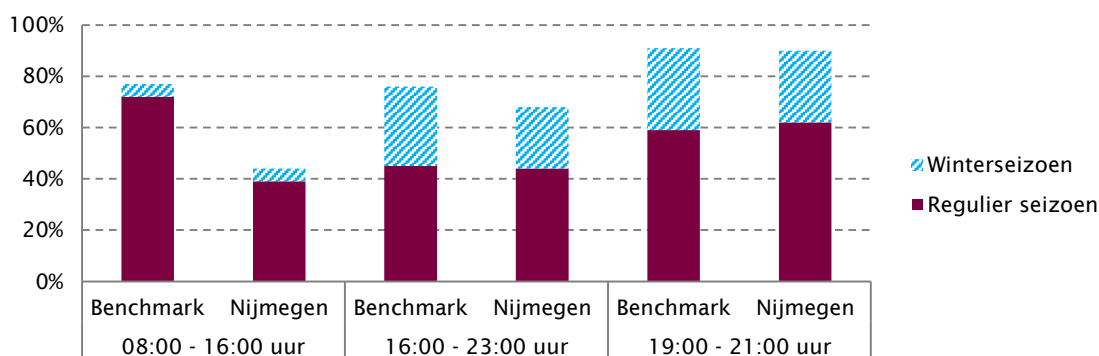
	VNG-richtlijn		NOC*NSF-richtlijn	
	Voldoet	Voldoet niet	Voldoet	Voldoet niet
Benchmark	13 (87%)	2 (13%)	3 (20%)	12 (80%)
Nijmegen	3 (50%)	3 (50%)	3 (50%)	3 (50%)

Doordeweekse seizoensbezetting

We zien dat de doordeweekse bezetting van de Nijmeegse sporthallen overdag (08:00 - 16:00 uur) in het reguliere seizoen achterblijft ten opzichte van de sporthallen in de benchmark. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het relatief lage aantal uren bewegingsonderwijs in de Nijmeegse sporthallen. In de avond (16:00 - 23:00 uur) en tijdens de piekuren (19:00 - 21:00 uur) is de bezetting van Nijmeegse sporthallen vergelijkbaar met de sporthallen in de benchmark.

Voor wat betreft de bezetting doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur) zien we in het winterseizoen een vergelijkbaar beeld als in het regulier seizoen; de bezetting van de Nijmeegse sporthallen blijft achter bij de sporthallen in de benchmark. Ook in de avond (16:00 - 23:00 uur) is de gemiddelde bezetting van de Nijmeegse sporthallen lager dan die van de sporthallen in de benchmark, waar deze in het reguliere seizoen nog vergelijkbaar waren. De bezetting tijdens de piekuren (19:00 - 21:00 uur) is vergelijkbaar.

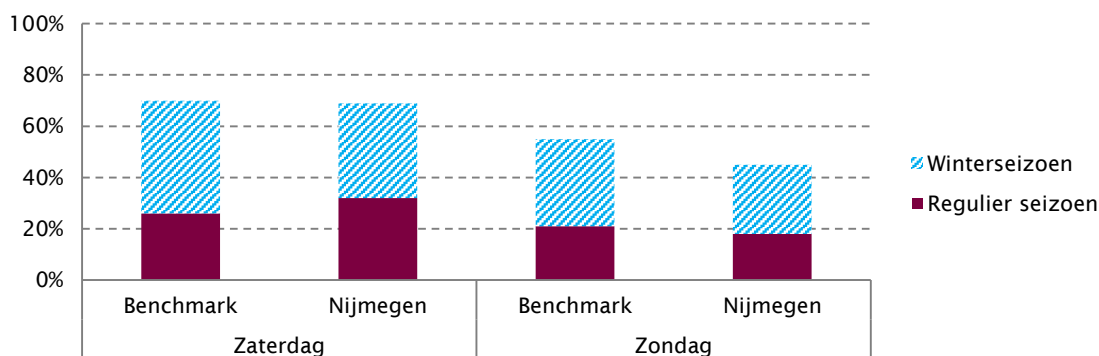
Figuur 5.5 Benchmark doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen naar tijdsperiode en seizoen

Weekendseizoensbezetting

In het weekend hebben de gemeentelijke sporthallen in Nijmegen en de sporthallen in de benchmark gemiddeld een vergelijkbare bezetting. Op zondag zijn de Nijmeegse sporthallen in het winterseizoen gemiddeld iets minder goed bezet dan de sporthallen in de benchmark.

Figuur 5.6 Benchmark weekendbezetting gemeentelijke sporthallen naar seizoen en weekenddag

Sportzalen

Jaargebruik

Wanneer we naar het jaargebruik van de sportzalen in de benchmark kijken, zien we dat deze allemaal voldoen aan de VNG-richtlijn (van 1.600 uur gebruik). De meeste voldoen niet aan de NOC*NSF-richtlijn (van 1.400 uur sportgebruik) (tabel 5.6). In Nijmegen voldoen zeven van de negen sportzalen aan de VNG-richtlijn, maar geen enkele voldoet aan de NOC*NSF-richtlijn.

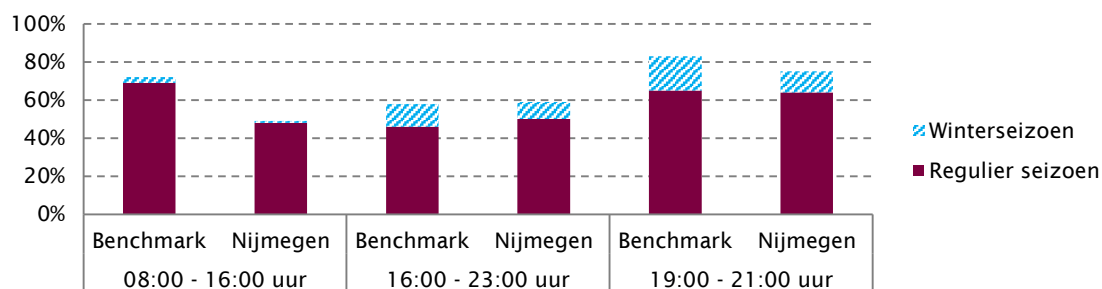
Tabel 5.6 Benchmark jaargebruik gemeentelijke sportzalen

	VNG-richtlijn		NOC*NSF-richtlijn	
	Voldoet	Voldoet niet	Voldoet	Voldoet niet
Benchmark	10 (100%)	- (0%)	3 (30%)	7 (70%)
Nijmegen	7 (78%)	2 (22%)	- (0%)	9 (100%)

Doordeweekse seizoensbezetting

We zien dat de doordeweekse bezetting van de Nijmeegse sportzalen overdag (08:00 - 16:00 uur) achterblijft ten opzichte van de sportzalen in de benchmark, eenzelfde constatering als bij de sporthallen. In het reguliere seizoen tijdens de avond (16:00 - 23:00 uur) en tijdens de piekuren (19:00 - 21:00 uur) is de bezetting van Nijmeegse zalen vergelijkbaar met de zalen in de benchmark. In het winterseizoen is tijdens piekuren (19:00 - 21:00 uur) de druk op de Nijmeegse sportzalen lager dan die op de zalen in de benchmark.

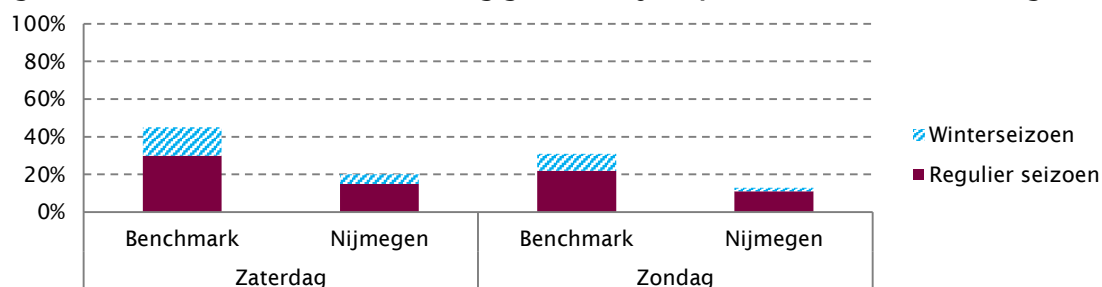
Figuur 5.7 Benchmark doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen naar tijdsperiode en seizoen

Weekendbezetting

In het weekend worden de gemeentelijke sportzalen in Nijmegen gemiddeld minder gehuurd dan de sportzalen in de benchmark, zowel in het reguliere seizoen als het winterseizoen.

Figuur 5.8 Benchmark weekendbezetting gemeentelijke sportzalen naar weekenddag

5.3 Particuliere binnensportruimte

De beheerders van de niet-gemeentelijke binnensportruimtes zijn benaderd om inzichtelijk te krijgen of deze ruimtes te huur zijn voor sportverenigingen en anderen partijen. Wanneer de ruimtes beschikbaar zijn voor huur door sportverenigingen en anderen partijen is gevraagd naar waar ruimte is voor meer huurmogelijkheden. Wanneer de ruimtes niet beschikbaar zijn voor sportverenigingen en anderen partijen is gevraagd naar de motivatie voor deze keuze, en welke mogelijkheden in de toekomst liggen om deze alsnog voor verhuur beschikbaar te stellen.

Dominicus College

Het Dominicus College beschikt over een sportzaal bij de onderwijslocatie in Nijmegen Nieuw-West (28 bij 23 meter), die in eigendom is van de Stichting Alliantie Voortgezet Onderwijs.

De zaal wordt doordeweeks overdag uitsluitend gebruikt voor het bewegingsonderwijs van het Dominicus College. Maandag tot en met donderdag en op zaterdag- en zondagochtend wordt de zaal gebruikt door een tai-chi groep en een vechtsportgroep. Op zondagavond wordt de zaal voor zaalvoetbal gebruikt.

Op vrijdagavond, zaterdagmiddag en zaterdagavond is ruimte voor (meer) huur door sportverenigingen of andere partijen.

O.C. Huismanhal

De O.C. Huismanhal, in eigendom van Sportpark De Dennen BV, is onderdeel van het sportpark De Dennen gelegen in Nijmegen Nieuw-West. De hal wordt, naast de omnivereniging Quick 1888, onder andere gebruikt door ROC Nijmegen en de hockeybond KNHB.

Doordeweeks overdag is de hal circa acht dagdelen bezet, waar weinig ruimte bestaat voor een betere bezetting. Drie avonden in de week is de hal bezet met activiteiten van Quick 1888. In het winterseizoen is de KNHB een grootgebruiker van de hal en is deze in het weekend nagenoeg volledig bezet.

Buiten de wintermaanden om, bestaat er in de hal op de doordeweekse avonden en weekenden ruimte voor meer huur door sportverenigingen of andere partijen.

Mondial College

Het Mondial College beschikt over een sporthal (44 bij 24 meter) op de onderwijslocatie aan de Leuvenbroek (in Lindenholt) en over drie grote gymzalen (allen 24 bij 14 meter) op de locatie aan de Meeuwse Akker (in Lindenholt). De ruimtes zijn in eigendom van de Stichting Alliantie Voortgezet Onderwijs.

De binnensportruimtes worden overdag uitsluitend voor het eigen bewegingsonderwijs gebruikt. De sporthal wordt daarnaast in de avonden en op zondag aan meerdere sportverenigingen verhuurd. Hier is weinig ruimte voor een betere bezetting. Op zaterdag is er wel ruimte in de sporthal voor extra huur.

De drie sportzalen worden op het moment niet verhuurd aan externen. Het is de bedoeling dat op korte termijn door het schoolbestuur wordt gekeken of dit mogelijk kan worden. Hiervoor zijn geen (fysieke) aanpassingen nodig.

Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen

De Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen (SSGN) beschikt over een sportzaal (38 bij 21 meter) bij de onderwijslocatie in Nijmegen Midden. De sportzaal is, buiten schooltijden, te huur voor sportverenigingen en andere partijen.

Van maandag tot en met donderdag is de sportzaal in de avond bezet van 18.00 uur tot 23:00 uur. Alleen op vrijdagavond (na 21:30 uur) en in de weekenden is ruimte voor meer huur door externen.

Radboud Sportcentrum

Het Radboud Sportcentrum (RSC) gelegen in Nijmegen Midden bestaat (onder andere) uit twee sporthallen (48 bij 28 meter en 44 bij 28 meter) en één gymzaal (22 bij 13 meter). De ruimtes worden overdag gebruikt door de sportopleidingen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en voor tentamens van de HAN en de Radboud Universiteit. De ruimtes zijn beschikbaar voor huur door iedereen.

De sporthallen en de gymzaal zijn in de avond volledig bezet door de (studenten)sportverenigingen of met groepslessen. De RSC ervaart een capaciteitstekort. Om de aangevraagde uren van de (studenten)sportverenigingen te kunnen inplannen, huurt de RSC onder andere ruimte bij de gemeente in de Jan Massinkhallen en De Triangel, en daarnaast bij de SSGN.

Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud

De Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud (NSG) beschikt over drie grote gymzalen (allen 26 bij 14 meter) bij de onderwijslocatie in Nijmegen Oost. Eén van de gymzalen is beperkt beschikbaar voor verhuur aan externen. Op het moment bestaat geen wens om de verhuur aan externen te intensiveren.

Canisius College

Het Canisius College beschikt op de onderwijslocatie gelegen in Nijmegen Oost over een sportzaal (28 bij 22 meter) en een gymzaal (21 bij 12 meter). De ruimtes worden overdag uitsluitend voor het eigen bewegingsonderwijs gebruikt.

Buiten de schooltijden zijn de ruimtes te huur voor sportverenigingen en andere partijen. De ruimtes worden met name in het winterseizoen door verenigingen van 'veldsporten' gehuurd. Er is voldoende capaciteit, ook in het winterseizoen, om de verhuur te intensiveren.

6. Ervaring

De huurders van de gemeentelijke binnensportruimtes¹⁹ in Nijmegen zijn benaderd voor het invullen van de digitale sportverenigingsmonitor van de afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S) van de gemeente Nijmegen. Hieraan zijn vragen toegevoegd over onder andere de bezetting van de binnensportruimtes om de resultaten uit de vraag-aanbodanalyses en bezettingsanalyses in context te plaatsen. De relevante cijfers uit de monitor zijn onder te brengen onder de koppen kwaliteit, functionaliteit, beschikbaarheid en belemmeringen.

55 huurders hebben de monitor ingevuld. In totaal zijn 83 beoordelingen gegeven, omdat huurders meerdere binnensportruimtes huren²⁰.

Kwaliteit

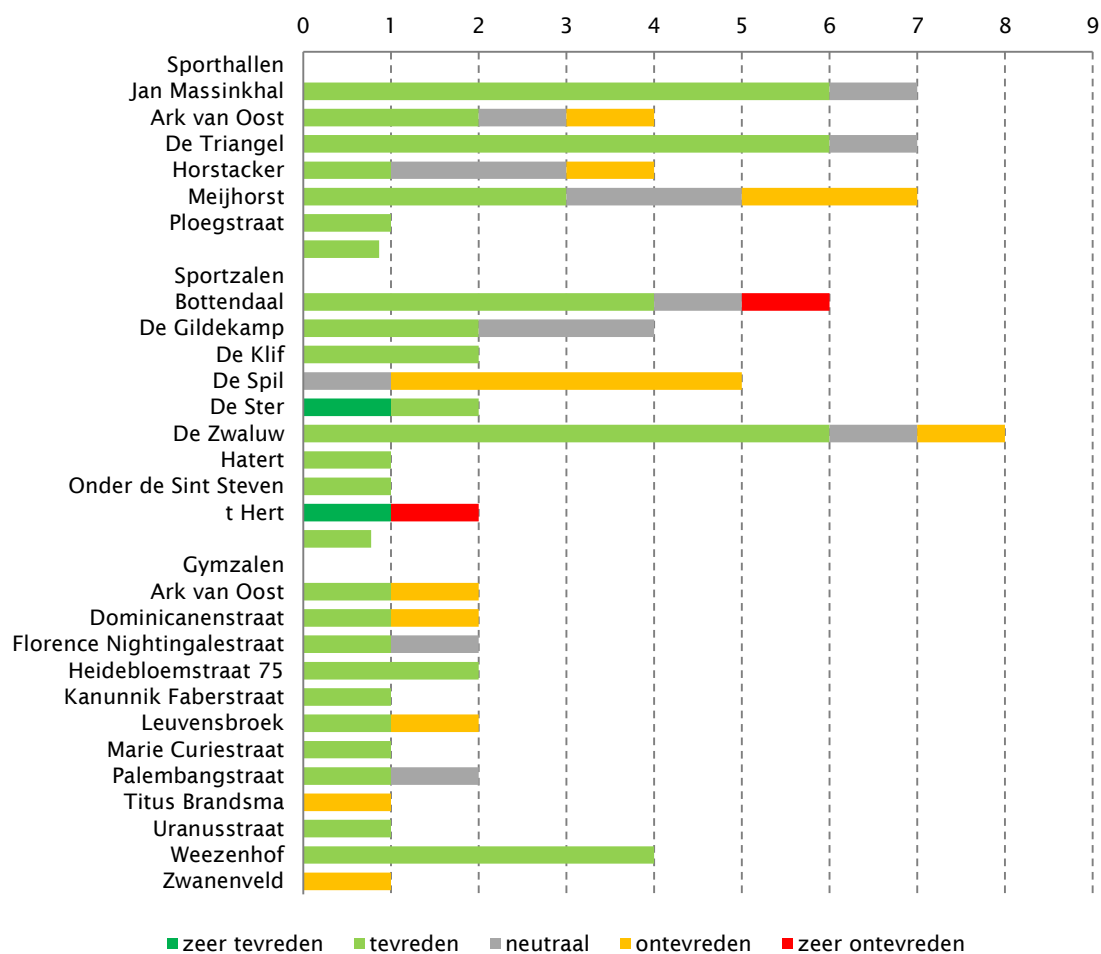
De huurders van de gemeentelijke binnensportruimtes in Nijmegen zijn overwegend tevreden met de kwaliteit van de ruimtes (vloeren, staat van materialen, e.d.). 86 procent van de beoordelingen over de kwaliteit van de sporthallen is (zeer) positief of neutraal. Dit geldt ook voor 77 procent van de beoordeling van de sportzalen en 86 procent van de beoordelingen van de gymzalen. Opvallend is de overwegend negatieve beoordeling van de kwaliteit van sportzaal De Spil: vier van de vijf huurders zijn ontevreden over dit aspect van de binnensportruimte²¹.

¹⁹ M.u.v. sportzaal Kinderdorp Neerbosch en de gymzalen bij het Maaswaalcollege. Daarnaast ontbreekt de VoCASA-hal in de figuren, omdat deze niet door de gemeente Nijmegen wordt geëxploiteerd.

²⁰ Geen van de huurders van gymzalen Heidebloemstraat 201, Malvert en Tolhuis hebben de monitor ingevuld. Deze gymzalen ontbreken daarom in de figuren.

²¹ De Spil is medio 2017 verbouwd. De ontevredenheid over de binnensportruimte kan van vóór de verbouwing zijn.

Figuur 6.1 Beoordeling kwaliteit gemeentelijke binnensportruimtes Nijmegen in 2017 (in absolute aantallen)

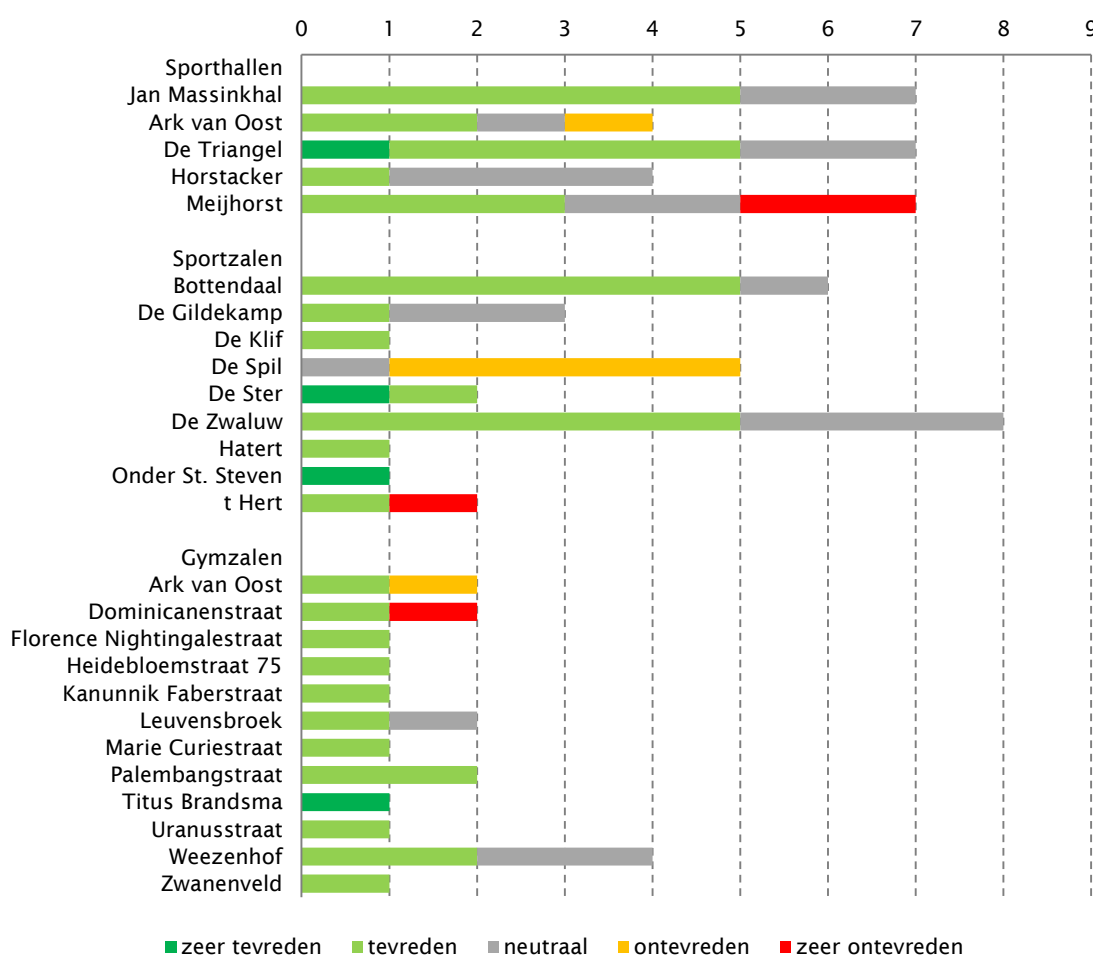
Bron: Sportverenigingsmonitor gemeente Nijmegen, afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S), 2017.
Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

Functionaliteit

De meeste huurders van de gemeentelijke Nijmeegse binnensportruimtes zijn tevreden over de functionaliteit van de binnensportruimte(s) die zij huren (belijning, publieksruimte, aanwezigheid van materialen, e.d.). 89 procent van de beoordelingen van de functionaliteit van de sporthallen is (zeer) positief of neutraal. Dit geldt ook voor 83 procent van de beoordelingen van de sportzalen en 89 procent van de beoordelingen van de gymzalen.

Net als bij de kwaliteitsbeoordeling, valt de beoordeling van de functionaliteit van sportzaal De Spil op; vier van de vijf gebruikers zijn ontevreden over de functionaliteit van De Spil²².

Figuur 6.2 Beoordeling functionaliteit gemeentelijke binnensportruimtes Nijmegen in 2017 (in absolute aantallen)

Noot: Eén huurder van sporthal Ploegstraat heeft de verenigingsmonitor ingevuld, maar heeft de functionaliteit van de sporthal niet beoordeeld. Om deze reden ontbreekt de sporthal in de figuur.
Bron: Sportverenigingsmonitor gemeente Nijmegen, afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S), 2017.
Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

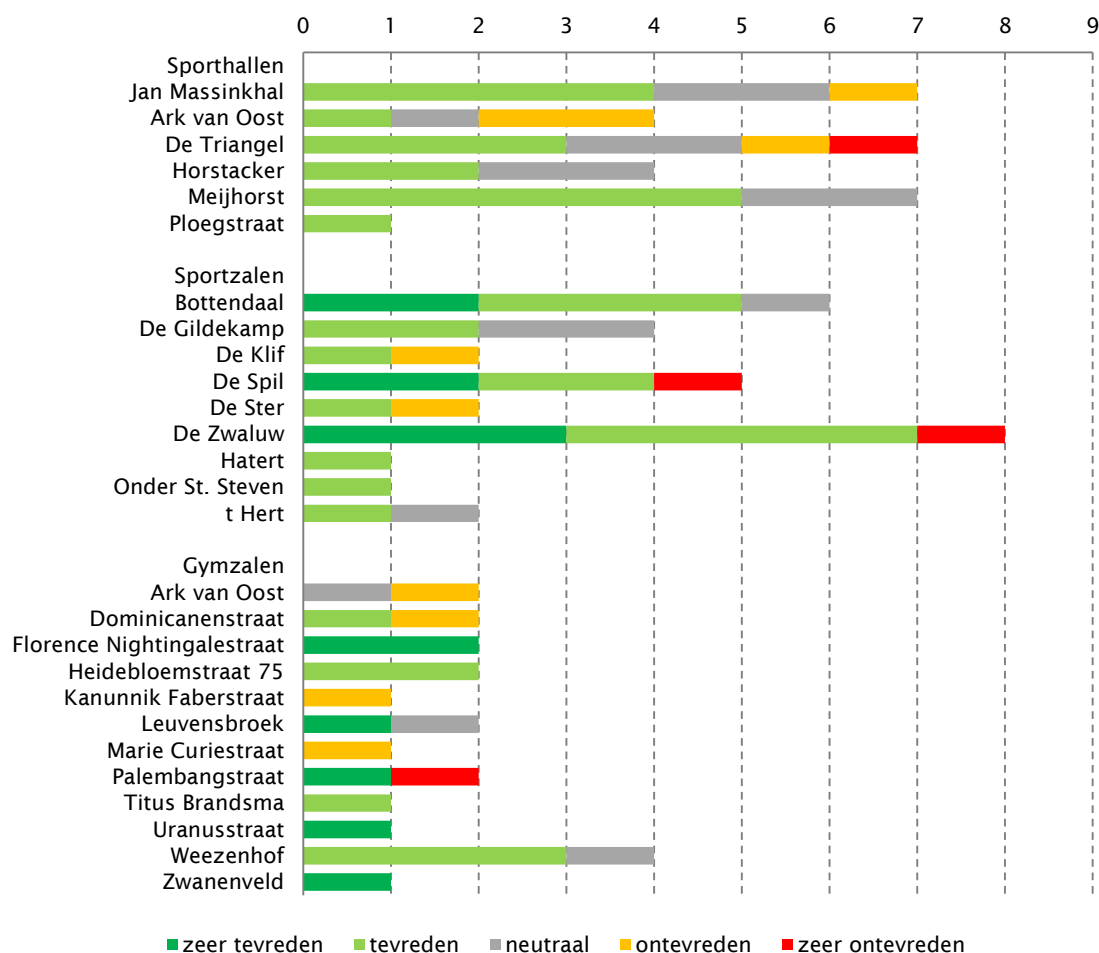
²² De Spil is medio 2017 verbouwd. De ontevredenheid over de binnensportruimte kan van vóór de verbouwing zijn.

Beschikbaarheid

Het overgrote deel van de huurders van de gemeentelijke Nijmeegse binnensportruimtes is tevreden over de beschikbaarheid van de ruimte(s) zij die huren. 83 procent van de beoordelingen over de beschikbaarheid van de sporthallen is (zeer) positief of neutraal. Dit geldt ook voor 87 procent van de beoordelingen van de sportzalen en 76 procent van de beoordelingen van de gymzalen.

Opvallend is dat de helft huurders van de sporthal Ark van Oost aangeeft niet tevreden te zijn over de beschikbaarheid, één huurder staat positief tegenover de beschikbaarheid, de laatste neutraal. Ook twee huurders van De Triangel zijn negatief over de beschikbaarheid van De Triangel, nog eens twee staan hier neutraal tegenover, en drie zijn positief over de beschikbaarheid van De Triangel.

Figuur 6.3 Beoordeling beschikbaarheid gemeentelijke binnensportruimtes Nijmegen in 2017 (in absolute aantallen)

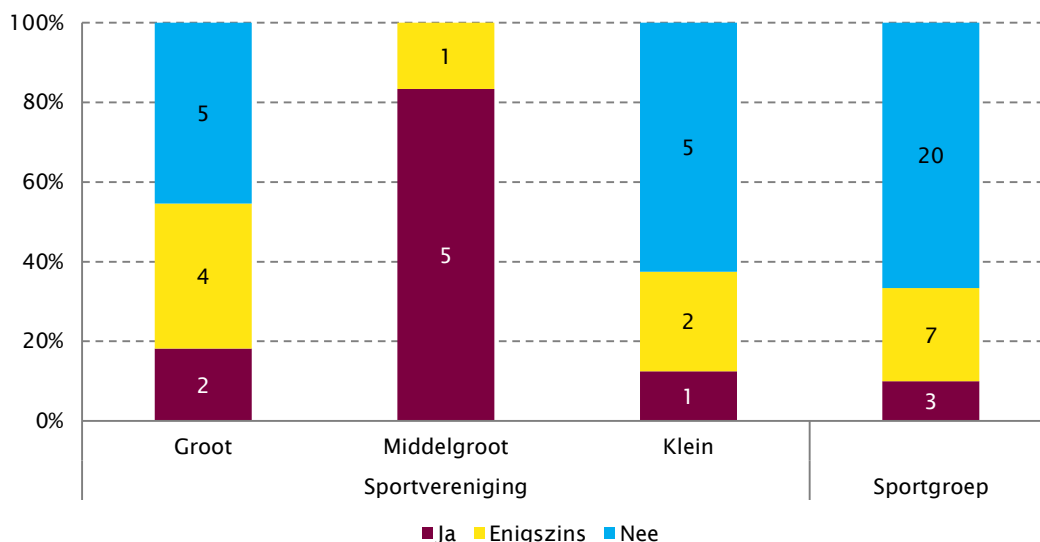
Bron: Sportverenigingsmonitor gemeente Nijmegen, afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S), 2017.

Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

Belemmeringen

Bijna de helft van de huurders (45%) van de Nijmeegse gemeentelijke binnensportruimtes geeft aan dat het huidige aanbod aan binnensportruimte in Nijmegen de ambities van de vereniging of sportgroep op een manier (enigszins) in de weg staat; alle middelgrote sportverenigingen (zes) geven dit aan (figuur 6.4).

Figuur 6.4 Antwoord op de vraag “staat het aanbod van de binnensportaccommodaties in Nijmegen de ambities van uw vereniging/groep in de weg?”

Bron: Sportverenigingsmonitor gemeente Nijmegen, afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S), 2017.

Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

Van de in de vragenlijst opgenomen opties waarop het aanbod mogelijk knelt met de ambities van de huurders, wordt de beschikbaarheid van het aanbod het vaakst genoemd (15 keer), gevolgd door de functionaliteit van het aanbod (7 keer) en de kwaliteit van het aanbod (6 keer).

Wanneer we kijken naar de binnensportruimtes waarin de huurders zitten die aangeven belemmeringen te ervaren in het huidige aanbod, zien we dat zes huurders (onder andere) in De Triangel zitten, vier huurders in de Jan Massinkhal, vier huurders in De Zwaluw, drie huurders in sporthal Ark van Oost en drie huurders in De Spil. De huurders van De Triangel en sporthal Ark van Oost die belemmeringen ervaren, geven aan (onder andere) ontevreden te zijn over de beschikbaarheid van de sportruimtes.

7. Verdieping topsporthal in Nijmegen Noord

In dit hoofdstuk wordt de behoefte aan een topsporthal, waar naast breedte- ook topsport beoefend kan worden, en het draagvlak om dit in Nijmegen Noord te realiseren in kaart gebracht. Daarnaast wordt het functioneren van drie breed inzetbare topsportaccommodaties in Nederland beschreven.

7.1 Behoefte en draagvlak onder Nijmeegse sportverenigingen

Om de behoefte aan een nieuwe topsporthal en het draagvlak om hierin te participeren in kaart te brengen, is bij zes Nijmeegse sportverenigingen gevraagd naar de tevredenheid over het gebruik van de huidige binnensportruimte, de behoefte aan een topsporthal en de bereidheid om hierin te participeren. Ook is gevraagd of de sportverenigingen Nijmegen Noord een geschikte locatie achten voor hun sportactiviteiten. De sportverenigingen die in dit onderzoek zijn meegenomen zijn: Nijmegen Atletiek, Team Zevenheuvelen, DTB Dragons, Oranje-Blauw Turnen, VOCASA en BC Mariken. Aan het einde van deze paragraaf is in tabel 7.1 een overzicht toegevoegd van de wensen en behoeften van de zes sportverenigingen.

Nijmegen Atletiek

Nijmegen Atletiek is een atletiekvereniging met 1100 tot 1200 leden. Hiervan doen ongeveer 400 leden aan baanatletiek op sportpark Brakkenstein gelegen in Nijmegen Zuid. De overige leden doen aan wandelen en/of hardlopen in het naastgelegen bos. Nijmegen Atletiek is zowel op recreatief als prestatief niveau actief. Zo is de C-jeugd onlangs Nederlands kampioen estafette geworden.

Tevredenheid over huidige gebruik

Nijmegen Atletiek is ontevreden over hun huidige binnensportaccommodatiegebruik. Ze kunnen op dit moment geen gebruikmaken van een indoorlocatie, waardoor het hele jaar door buiten wordt getraind. “Het is altijd hopen dat het niet te veel regent of vriest, dan kan je redelijk buiten trainen, maar het is niet ideaal” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). De groep die aan polsstokhoogspringen doet, wijkt uit naar een trainingslocatie in Vught. “Maar dat zijn wel lange afstanden die je moet maken” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Daarnaast wordt elk jaar met de junioren een week in Naaldwijk getraind. “Je kunt niet op een NK verschijnen als je nauwelijks op hoogspringen hebt getraind. Dus dan moeten we wel uitwijken” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Op dit moment maken alleen de pupillen gebruik van gymzalen van het Canisius College en het Kandinsky College, maar deze zijn te klein om atletiek in te beoefenen. “Te laag om met de polsstok te trainen en te kort om een sprint te lopen” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Daarnaast zijn de gymzalen niet ingericht voor atletiek. In de gymzaal is enkel standaard materiaal aanwezig en er is geen opslagruimte voor het materiaal dat bij atletiek gebruikt wordt, zoals bijvoorbeeld horden. Het voordeel van de gymzalen is dat het droog en warm is waardoor de drempel voor jonge kinderen om het hele jaar door aan atletiek te doen lager is. “Het kan op dit moment niet anders dan hoe het nu geregeld is. Maar we zijn zeker niet tevreden. Het liefst willen we een indoorlocatie” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018).

Het hebben van een indoorlocatie is een belangrijk punt voor Nijmegen Atletiek. De wedstrijdssport in atletiek bestaat uit een indoor- en outdoorseizoen. Van 1 november tot 1 april is het indoorseizoen met andere wedstrijden, onderdelen en materialen dan tijdens het outdoorseizoen dat van 1 april tot 1 november loopt. Dit betekent dat wedstrijdathleten die op prestatief niveau voor de prijzen mee willen doen ook indoor zullen moeten trainen. “Er staan best veel accommodaties in Nijmegen, maar als je

specifiek iets zoekt voor de wedstrijden met juiste afmetingen en met tribunes, dan is er heel weinig. En wat er is, dat zit bomvol” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018).

Behoeftte aan breed inzetbare topsportaccommodatie

Nijmegen Atletiek is een vitale vereniging met een stabiel ledenaantal. Mocht er een indoorlocatie komen waar ze gebruik van zouden kunnen maken, zal het zwaartepunt in het gebruik liggen in de avonduren van vijf tot negen uur. Hier is weinig flexibiliteit mogelijk omdat trainers die overdag les willen geven nauwelijks zijn te vinden. Daarnaast zijn er groepen die op zondag trainen, maar dit beslaat niet de hele dag. Hierbij is wel flexibiliteit in de tijden mogelijk. Het gebruik van de hal zal voor Nijmegen Atletiek met name in de winterperiode van 1 november tot 1 april beslaan. Echter, de jeugdgroepen zouden het gehele jaar indoor kunnen blijven trainen. Naast het gebruik van de hal voor de trainingen, wil Nijmegen Atletiek de hal benutten voor topevenementen. Nijmegen Atletiek heeft de ambitie om topsportevenementen te organiseren, zoals het NK indooratletiek dat de afgelopen 10 jaar in Apeldoorn heeft plaatsgevonden. “Dat zijn dingen die wij als vereniging willen oppakken, de organisatie van dit soort evenementen” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Nijmegen Atletiek organiseert op hun buitenbaan het NK atletiek voor gehandicapten. Dit is ook een evenement dat ze indoor zouden willen organiseren.

Tegenover gedeeld gebruik van een binnensportaccommodatie met andere partijen staat Nijmegen Atletiek zeer positief. “Andere atletiekverenigingen of andere sportverenigingen, dat bijt absoluut niet. Je versterkt elkaar alleen maar” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Nijmegen Atletiek deelt hun buitenaccommodatie op dit moment met zes andere verenigingen en dat gaat al jaren goed. Nijmegen Atletiek geeft aan dat het schipperen met andere partijen erbij hoort en verwacht hierin geen problemen. “We kunnen trainingen zo min mogelijk in de weekenden plannen en ergens anders uitwijken, mocht de gemeente aangeven dat bepaalde wedstrijden voorrang hebben” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018).

Nijmegen Noord als locatie

Nijmegen Atletiek is een vereniging die niet wijkgebonden is. “Waar die baan ligt, daar zitten wij” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Ongeveer 40 procent van de leden komt uit Nijmegen en het overige deel komt uit de wijde omtrek. Daarnaast trainen veel wedstrijdspelers van Nijmegen Atletiek in Vught. Een locatie in Nijmegen Noord zou voor velen dichterbij zijn. Een ander voordeel van een binnensportaccommodatie in Nijmegen Noord is dat de pupillen het hele jaar door in Nijmegen Noord zouden kunnen trainen. Dan hoeven ze niet naar de andere kant van de stad, waardoor de drempel voor veel ouders om hun kind aan atletiek te laten doen, minder groot is.

Vereisten nieuwe binnensportaccommodatie

Voor het organiseren van nationale en internationale indooratletiekwedstrijden moeten de atletiekonderdelen in de binnensportaccommodatie beoefend kunnen worden. Dit betekent dat er ruimte moet zijn om een 60-/100-meterbaan aan te leggen en dat de hal hoog genoeg moet zijn voor het plaatsen van polsstokhoogspringstellages. Daarnaast betekent het dat de accommodatie atletiekgericht gebouwd moet worden. Er dienen vastzittende verspringbakken met zand en valbakken voor polsstokhoogspringen in de hal te worden geplaatst. Voor de andere onderdelen kunnen stellingen in de hal worden geplaatst die er niet standaard in hoeven te zitten. Daarnaast noemt Atletiek Nijmegen de verlichting een belangrijk aandachtspunt. “Je moet niet verblind worden als je een kogel gooit” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Ten slotte is het wenselijk dat de hal rolstoeltoegankelijk is voor de G-atleten.

Bereidheid te participeren in financiering en exploitatie

Het lijkt Nijmegen Atletiek geen goed idee om de exploitatie bij verenigingen neer te leggen. “Het is eerlijker als je de exploitatie extern regelt, door de gemeente, stichting of commerciële partij. De hal wordt anders niet eerlijk verdeeld, je krijgt dan toch voorrang voor een vereniging” (Verenigingsmanager Nijmegen Atletiek, 2018). Nijmegen Atletiek geeft aan dat ze bereid zijn om acties te houden, zoals sponsoracties, om zelf de aanschaf van materiaal te financieren. Daarnaast geeft Nijmegen Atletiek aan altijd bereid te zijn om mee te denken, in welke vorm dan ook.

Team Zevenheuvelen

Team Zevenheuvelen is geen atletiekvereniging, maar een stichting die met geld van sponsors trainingen van talenten en atleten van topniveau wil faciliteren. Het doel van team Zevenheuvelen is om atleten op de middellange en lange afstand (800 meter tot marathon) optimale trainingsmogelijkheden te bieden en om jonge talenten te herkennen en op te leiden. Team Zevenheuvelen kent dus geen leden, maar werkt samen met regionale atletiekverenigingen om talenten een aanvulling te bieden. De uitvalsbasis voor team Zevenheuvelen in zowel de zomer als winter is de atletiekbaan in Brakkenstein en de omgelegen bossen. Team Zevenheuvelen maakt nauwelijks gebruik van een binnensportaccommodatie en ziet geen noodzaak om dit in de toekomst te veranderen. Team Zevenheuvelen geeft aan geen gebruik te zullen gaan maken van een nieuwe binnensportaccommodatie in Nijmegen Noord.

TBG Dragons

Top Basketbal Gelderland (TBG) is een stichting die zich richt op het hoogst landelijke talent in het basketbal. “Wij zijn de topsporttak van het Nijmeegse basketbal. De Wildcats vormen de breedtesporttak van het basketbal in Nijmegen” (Voorzitter TBG, 2018). TBG richt zich op talentontwikkeling. Ze komen uit met een mannenteam onder 12, 16, 18 en 24 en met twee teams onder 14 jaar.

Tevredenheid over huidige gebruik

TBG Dragons is niet geheel tevreden over het huidige binnensportaccommodatiegebruik. Hoewel TBG maar met een paar teams actief is, maken zij gebruik van drie verschillende binnensportaccommodaties. “Onze wedstrijden spelen we in de Arcus in Wijchen, we trainen in de Horstacker in Lindenholt, en daarnaast maken we gebruik van de sportzaal van het SSGN” (Voorzitter TBG, 2018). Hierdoor is het voor de vereniging logistiek soms lastig te regelen. Zowel spelers als materiaal moeten van de ene naar de andere locatie verhuizen. Daarnaast betekent dit dat de spelers niet kunnen trainen waar ook de wedstrijden worden gespeeld en dit vindt TBG een groot nadeel. “Ons thuisvoordeel is weg. Je wilt trainen waar je ook de wedstrijden speelt, zodat je aan alles gewend raakt en daar voordeel uit kunt halen. Dat missen we nu” (Voorzitter TBG, 2018). Daarnaast mist TBG de vrijheid om zelf de wedstrijden te kunnen plannen. Naast TBG Dragons maken drie grote sportverenigingen gebruik van de hal. “Op dit moment moeten we steeds schipperen tussen andere verenigingen. Als de volleyballers op zaterdag spelen, dan moeten wij naar de zondag. Wij hebben niet veel vrijheid in de wedstrijdplanning” (Voorzitter TBG, 2018). Ten slotte geeft TBG aan dat ze het als een groot nadeel ervaren dat ze geen eigen kantine hebben. “Een plek die van ons is en waar we mensen kunnen ontvangen, dat missen we nu heel erg” (Voorzitter TBG, 2018). Met name een businessclub waar sponsors ontvangen kunnen worden of waar een clinic met een drankje kan worden afgesloten, wordt door TBG op dit moment gemist.

Behoefte aan breed inzetbare topsportaccommodatie

Mocht er een nieuwe binnensportaccommodatie komen waar TBG Dragons gebruik van kan maken, dan zal het gebruik van de binnensportaccommodatie niet veel afwijken van het huidige gebruik. In het weekend zijn er wedstrijden en doordeweeks wordt getraind. Wel geeft TBG aan dat zij hopen in de toekomst met een mannenteam in de eredivisie uit te komen. Dit jaar is dat vanwege financiële implicaties, maar ook vanwege het gebrek aan een geschikte accommodatie met businesslounge, niet realistisch geacht. Het hebben van een mannenteam in de eredivisie is een ambitie van TBG. “Wij hopen binnen een paar jaar terug in de Eredivisie te zijn, zonder Amerikanen, maar met spelers uit onze jeugdopleidingen. Dat zou heel bijzonder zijn en iets waarin wij uniek zouden zijn” (Voorzitter TBG, 2018). Het spelen op nationaal topniveau betekent niet dat hierdoor andere eisen aan het gebruik van een binnensportaccommodatie worden gesteld. “Het zou alleen een grotere aantrekkingskracht hebben qua toeschouwers” (Voorzitter TBG, 2018).

Het liefst zou DTB Dragons een eigen hal hebben. “Maar dat zou niet realistisch zijn, dan zou de hal een groot deel van de tijd leegstaan” (Voorzitter TBG, 2018). Tegenover gedeeld gebruik van een binnensportaccommodatie met andere partijen staat DTB Dragons positief. Gedeeld gebruik wordt niet alleen noodzakelijk geacht, maar ook nuttig. “Door met elkaar samen te werken, kan je elkaar ook versterken en soms zal je moeten inbinden, maar dat is helemaal niet erg” (Voorzitter TBG, 2018). Daarnaast wordt aangegeven dat de breedte- en topsport elkaar kunnen ondersteunen. “De topsport heeft een aantrekkingskracht voor de breedtesport en de breedtesport kan de top ondersteunen door bijvoorbeeld vrijwilligers die zich inzetten tijdens topwedstrijden” (Voorzitter TBG, 2018).

Nijmegen Noord als locatie

DTB Dragons is niet wijkgebonden, de teams bestaan uit talent uit de omgeving waardoor verhuizing naar Nijmegen Noord geen probleem is. “We hebben veel spelers uit de driehoek Wageningen, Arnhem, Zevenaar. Maar we hebben ook spelers van onder Nijmegen. Voor de één is Nijmegen Noord wat verder reizen, voor de ander weer wat minder. Al met al is Nijmegen Noord prima” (Voorzitter TBG, 2018). Wat als een belangrijk punt wordt genoemd, is dat ze met hun trainingslocatie niet te ver van de school van hun talenten verwijderd willen zijn. “We maken graag de combi met school, dat ze kunnen trainen in de buurt van waar ze op school zitten, zoals bij de SSgN” (Voorzitter TBG, 2018).

Vereisten binnensportaccommodatie

DTB Dragons stelt niet veel eisen aan een nieuwe binnensportaccommodatie. “De hal moet groot genoeg zijn voor twee veldjes naast elkaar, met een harde vloer, baskets die uit de lucht kunnen komen en een scorebord met mogelijkheden om het nummer van de spelers en het aantal fouten op te projecteren” (Voorzitter TBG, 2018). Ook gezien de ambities om in de toekomst in de Eredivisie te spelen, is het belangrijk dat er voldoende bezoekerscapaciteit is. “800 tot 1200 stoeltjes zou mooi zijn” (Voorzitter TBG, 2018). Ook extra ruimtes waar mensen kunnen worden ontvangen is belangrijk. Maar ook ruimtes waar de talenten huiswerk kunnen maken, waar onderwijs of voedingsadvies kan worden gegeven, is gewenst.

Bereidheid te participeren in financiering en exploitatie

DTB Dragons staat positief tegenover het beheren van een binnensportaccommodatie. “Het liefst hebben we een accommodatie in eigen beheer, zodat we zelf de wedstrijdplanning kunnen doen, maar ook een kantine kunnen beheren waar we mensen kunnen ontvangen of waar talenten hun huiswerk kunnen maken” (Voorzitter TBG, 2018). Daarnaast staat DTB Dragons positief tegenover gezamenlijk beheer van een accommodatie met andere sportverenigingen. “Ik kan me voorstellen dat je een beheerstichting opricht waarin je samen de taken en opbrengsten met andere gebruikers deelt” (Voorzitter TBG, 2018).

Oranje Blauw Turnen

Oranje Blauw Turnen is een turnvereniging bestaande uit 400 tot 450 leden. De vereniging bestaat nagenoeg enkel uit jeugdleden. De vereniging bestaat voornamelijk uit recreatieve groepen. Daarnaast wordt in wedstrijdverband geturnd variërend van de zesde tot tweede divisie. Van topsport is geen sprake.

Tevredenheid over huidige gebruik

Op dit moment maakt de vereniging gebruik van acht binnensportlocaties. In Nijmegen: gymzalen Palembangstraat, Weezenhof en Dominicanenstraat, de turnzaal van het Montessorri College, sportzalen De Ster en Hatert, sporthal De Meijhorst. Buiten Nijmegen: sporthal De Veldschuur in Malden (gemeente Heumen). “Voor de recreatieve groepen is het gebruik van een gewone gymzaal prima” (Voorzitter Oranje Blauw Turnen, 2018). Voor de wedstrijdgroepen is het op dit moment lastiger om een passende zaal te vinden. De tweede, derde en vierde divisiegroepen trainen in de turnzaal van het Montessorricollege, maar deze zaal is nu overvol. Oranje Blauw zou meer gebruik willen maken van deze turnzaal. Daarnaast is het lastig om in deze zaal op bepaalde onderdelen te trainen. “Doordat de zaal aan de kleine kant is, kan er niet tegelijk op vloer en sprong worden getraind. Daarnaast is er maar één brug waar op getraind kan worden en valt de kwaliteit van de toestellen tegen” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Oranje Blauw Turnen zou dan ook graag een extra turnhal in Nijmegen zien waar ze gebruik van zouden kunnen maken.

Behoeftte aan breed inzetbare topsportaccommodatie

Oranje Blauw Turnen is een vitale vereniging. “We verwachten wel te groeien tot zo’n 500 leden” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Of de vereniging alle nieuwe leden kan huisvesten is de vraag. “Er zijn nu al wachtlijsten, maar we zijn erg afhankelijk van onze trainers en dat is op het moment heel lastig voor elkaar te krijgen” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Naar verwachting zal het toekomstig gebruik dan ook niet afwijken van het huidige gebruik. “Wij trainen doordeweeks na schooltijd van vijf tot acht, soms vanaf vier uur maar dat is afhankelijk van de beschikbaarheid van de trainers. Daarnaast trainen we op zaterdag tot 14.00 uur” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Naast het organiseren van clubkampioenschappen heeft Oranje Blauw Turnen geen ambitie om topturnen te faciliteren. “Wij zijn gericht op breedtesport, hogere wedstrijdsport, maar geen topsport” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018).

Nijmegen Noord als locatie

Oranje Blauw Turnen staat positief tegenover Nijmegen Noord als locatie voor een nieuwe binnensportaccommodatie. Nijmegen Noord is een stadsdeel dat groeiende is met veel kinderen. “Nijmegen Noord biedt veel potentieel voor ons” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Dat de vereniging geheel naar Nijmegen Noord verhuist is niet realistisch. “We hebben verschillende locaties in Nijmegen en zijn wijkgebonden” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Oranje Blauw Turnen heeft

veel jonge kinderen die in wijkzalen gymnastiek beoefenen en dit willen ze zo houden. Een nieuwe binnensportaccommodatie in Nijmegen Noord wordt als extra locatie positief ontvangen, maar niet om als vereniging gecentreerd gebruik van te maken.

Vereisten binnensportaccommodatie

Voor de trainingen van de jongere jeugd worden weinig eisen gesteld aan de accommodatie. “Een gewone gemeentesaal met gymtoestellen is hiervoor prima” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Voor de prestatieve groepen ziet Oranje Blauw graag een extra turnhal. “Eéntje met vaste toestellen, valbakken en een goede vloer. Dat zou turnen echt een stimulans kunnen geven” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Andere eisen worden niet gesteld.

Bereidheid te participeren in financiering en exploitatie

Oranje Blauw Turnen is niet bereid om de exploitatie van een accommodatie op zich te nemen. “Wij zijn een club bestaande uit jeugdleden waardoor beheer van een sporthal niet iets voor ons zou zijn” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018). Daarnaast ziet Oranje Blauw Turnen liever dat het beheer door de gemeente wordt gedaan. “Dat levert minder wrijving tussen clubs op” (Voorzitter Oranje-Blauw Turnen, 2018).

VoCASA

VoCASA is een volleybalvereniging in Nijmegen bestaande uit 400 leden. De vereniging bestaat uit een prestatieve tak en een recreatieve tak. “Het recreatieve deel van onze vereniging bestaat uit ongeveer 75 procent van de leden. De andere 25 procent van de leden zitten in de prestatieve tak (Voorzitter VoCASA, 2018). Het eerste mannenteam van VoCASA speelt in de topdivisie en het eerste vrouwenteam in de eerste divisie.

Tevredenheid over huidige gebruik

VoCASA maakt op dit moment gebruik van de VoCASA-hal. Deze hal is in eigen beheer in de vorm van een opgerichte BV. VoCASA is erg ontevreden over het gebruik van deze hal. “De VoCASA-hal is verouderd en schiet zwaar tekort in kwaliteit en capaciteit. De hal is gewoon op” (Voorzitter VoCASA, 2018). Voor topvolleybal is de hal te laag. “Voor topvolleybal is minstens een hoogte van 10 tot 12,5 meter nodig” (Voorzitter VoCASA, 2018). De vloer is te hard, waardoor spelers die meerdere keren trainen met knie- en enkelklachten kampen. De capaciteit van de tribune is onvoldoende. “Er kunnen maar 200 mensen in de zaal” (Voorzitter VoCASA, 2018). Er zijn geen ruimtes om te vergaderen of teambesprekingen te houden. Daarnaast is de ventilatie in slechte staat waardoor als het warm is, wedstrijden en trainingen moeten worden gestaakt door te gladde vloeren. Er is onvoldoende parkeergelegenheid wat op wedstrijddagen problemen oplevert in de wijk. Ten slotte wordt de hal te klein bevonden. “Er is maar plek voor vier volleybalveldjes waardoor we al jaren deels ergens anders moeten trainen en waardoor we geen ruimte hebben om als vereniging in ledenaantal te groeien” (Voorzitter VoCASA, 2018). 15 à 20 procent van de baanbezetting wordt extern gehuurd voor trainingen. “Nijmegen mist echt een plek waar topsport spelen mogelijk is. Dat is er gewoon niet” (Voorzitter VoCASA, 2018).

Behoefte aan breed inzetbare topsportaccommodatie

VoCASA is financieel gezond, doet boven mee in de topdivisie en heeft ambitie om door te groeien naar de eredivisie. Op dit moment is ongeveer 20 procent van de bezetting voor de topsporttak en 80 procent voor de breedtesporttak. Van maandag tot en met woensdag is de hal van half vijf tot elf uur helemaal vol met volleybaltraining. Op donderdagavond is er 35 weken lang een competitie voor de breedtesport en op zaterdag zijn er 15 weken lang om de week de hele dag door wedstrijden voor de jeugd, senioren en de topteams. Of dit in de toekomst gaat veranderen, hangt van de accommodatie af. “Met een goede accommodatie zouden we nieuwe leden kunnen aantrekken, nu komen ze op een wachtlijst” (Voorzitter VoCASA, 2018). Daarnaast is VoCASA een ambitieuze vereniging. “We willen topteams en jeugdteams meer training aanbieden, we willen meer samenwerken met de regio om trainingen voor talenten te faciliteren en we willen topevenementen organiseren, bijvoorbeeld voor jong Oranje of oefenwedstrijden van de Nederlandse teams. Dus qua uren gaat ons gebruik zeker groeien” (Voorzitter VoCASA, 2018).

Nijmegen Noord als locatie

VoCASA heeft een plan opgesteld om de Jan Massinkhal te verbouwen, waarbij een extra hal op de huidige hal wordt geplaatst. “Met dit plan creëer je extra wedstrijdruimte en extra trainingsruimte, en daar zijn we naar op zoek” (Voorzitter VoCASA, 2018). Hoewel dit plan hun eerste voorkeur heeft, staat VoCASA niet negatief tegenover Nijmegen Noord als locatie voor een nieuwe breed inzetbare topsporthal. “Dat vinden we een hele mooie locatie. Daar zitten veel potentiële leden, dan gaan we zo in ledenaantal verdubbelen” (Voorzitter VoCASA, 2018). Wel wordt aangegeven dat deze locatie voor hen alleen geschikt is als een topsporthal en een breedtehal wordt aangelegd. “Maar dan moet er wel extra capaciteit komen. Anders ga je het probleem verschuiven: én een sporthal voor de wijk en scholen én een topsporthal voor ons en andere verenigingen” (Voorzitter VoCASA, 2018).

Vereisten binnensportaccommodatie

VoCASA geeft aan dat alle knelpunten die ze nu in de sporthal ervaren, vereisten zijn in een nieuw te bouwen binnensportaccommodatie. “Wij willen een hal met een goede vloer, een goede hoogte en met voldoende capaciteit waar we met de hele vereniging terecht kunnen” (Voorzitter TBG, 2018). Een zwevende en dempende vloer is voor volleybal wenselijk. Daarnaast heeft VoCASA voor het faciliteren van topsport extra faciliteiten nodig. “Een goede tribune met capaciteit voor 800 tot 1500 toeschouwers, voldoende parkeergelegenheid, extra ruimtes om te overleggen of sponsors te ontvangen en een goede kantine met uitzicht op het veld” (Voorzitter VoCASA, 2018).

Bereidheid te participeren in financiering en exploitatie

VoCASA doet op dit moment het beheer van de VoCASA-hal. Het is een sterke wens van VoCASA om dit in de toekomst te blijven doen. “Het exploiteren is voor ons wel heel erg belangrijk, maar ik kan me ook voorstellen dat we een constructie bedenken waar andere verenigingen in meedoen” (Voorzitter VoCASA, 2018). VoCASA staat niet negatief tegenover gedeeld beheer. Daarnaast geeft VoCASA aan bij de realisatie van een nieuwe hal betrokken te willen zijn. “We hebben ambitie om mee te denken en om mee te werken. We kunnen bijvoorbeeld investeerders erbij betrekken of meedenken in de constructie” (Voorzitter VoCASA, 2018).

BC Mariken

BC Mariken is een badmintonclub in Nijmegen met 215 leden. Het hoogste team komt uit in de tweede divisie. BC Mariken kent met 90 jeugdleden een grote en groeiende jeugdtak. BC Mariken houdt zich niet bezig met het faciliteren van topsport.

Tevredenheid met huidige gebruik

BC Mariken maakt gebruik van vier sporthallen. In de Jan Massinkhallen worden op dinsdag en vrijdag trainingen gehouden. In de sporthal Ark van Oost worden wedstrijden gespeeld. In sporthal De Triangel worden jeugdtrainingen gehouden en in april toernooien. In sportzaal De Zwaluwen vinden de 50-plus-trainingen plaats. BC Mariken is tevreden over de binnensportaccommodaties waar ze gebruik van maken. Wel wordt aangegeven dat het gebruik van verschillende locaties betekent dat er minder thuisvoordeel is. Daarnaast missen ze een eigen plek. “Een plek om een vitrinekast met prijzen neer te zetten en waar we ons thuishonk hebben, dat hebben we nu niet en dat is jammer” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). Ook wordt aangegeven dat de beschikbaarheid van de huidige sporthallen beperkt is. “We kunnen geen extra trainingsavonden organiseren omdat de zalen vol zitten” (Voorzitter jeugdcommissie BC Mariken, 2018).

Behoeftte aan breed inzetbare topsportaccommodatie

Op dit moment heeft BC Mariken drie trainingsavonden: op dinsdag, donderdag en vrijdag. Wedstrijden worden op zaterdag gespeeld, van september tot januari. Daarnaast organiseert BC Mariken twee toernooien per jaar die in het weekend worden gehouden. Het toekomstig gebruik zal naar verwachting niet afwijken van wat het nu is. “Wij zijn niet een vereniging die zeven dagen in de week een hal gevuld kan krijgen” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). Daarnaast geeft BC Mariken aan geen topsporthal nodig te hebben. “Wij hebben niet de ambitie om topevenementen te organiseren. De opleidingscentra zitten in Papendal. Daarnaast is een gemiddelde hal voor badminton perfect. Er zullen nooit meer dan 100 mensen op een badmintonwedstrijd afkomen” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018).

Nijmegen Noord als locatie

BC Mariken is op dit moment al actief in Nijmegen Noord. BC Mariken staat dan ook heel positief tegenover de locatie. “We hebben een paar jaar geleden gezegd: we moeten daar heen. Niet zozeer als hele club, maar als extra locatie. Daar zit heel veel potentieel” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). Om als vereniging volledig naar Nijmegen Noord te verhuizen ziet de club niet zitten. We willen op verschillende locaties blijven spelen, maar zouden wel in Nijmegen Noord competitie willen spelen” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018).

Vereisten binnensportaccommodatie

BC Mariken zou tevreden zijn met een hal met negen badmintonbanen en een hoogte van 8 meter en stelt verder niet veel eisen aan de accommodatie. Wel wordt aangegeven dat de lichtinval belangrijk is. “Daglicht is fijn, maar badmintonspelers kijken veel omhoog waardoor de lichtinval niet belemmerend mag werken, hetzelfde geldt voor lampen” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). Daarnaast is de ventilatie belangrijk. “Ventilatie is nodig, maar mag niet van invloed zijn op de richting van de shuttle (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). Ten slotte wordt aangegeven dat wanneer er gebruikgemaakt wordt van scheidingswanden, deze niet een badmintonbaan mogen doorkruisen. “Anders mis je een badmintonbaan en dat is zonde” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018).

Bereidheid te participeren in financiering en exploitatie

Hoewel BC Mariken niet het volledige beheer van een sporthal op zich wil nemen, geven ze wel aan dat ze graag zelf de exploitatie zouden doen op wedstrijddagen. “Ik denk niet dat we de kantine iedere avond bezet zouden krijgen, maar wel op trainingsavonden en wedstrijddagen. Dan zou een gedeelde exploitatie met andere verenigingen een optie zijn” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). Een kantine in eigen beheer “biedt meer vrijheid en thuisgevoel” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018). In de financiering van de hal kan BC Mariken weinig doen. “Wij zijn een vereniging met een kleine begroting” (Voorzitter technische commissie BC Mariken, 2018).

Tabel 7.1 Overzicht behoeften en draagvlak van zes Nijmeegse sportverenigingen betreft een nieuwe breed inzetbare topsporthal

	Nijmegen Atletiek	Team Zeven- heuvelen	VOCASA	DTB Dragons	BC Mariken	Oranje- Blauw Turnen
Heeft behoefte aan een nieuwe binnensportaccommodatie.	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja
Wil binnensportaccommodatie gebruiken voor wedstrijden op topniveau.	Ja	N.v.t.	Ja	Ja	Nee	Nee
Wil beheer van de binnensportaccommodatie op zich nemen.	Nee	N.v.t.	Ja	Ja	Gedeeld	Nee
Staat positief tegenover Nijmegen Noord als locatie voor een binnensportaccommodatie.	Ja	N.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja
Staat positief tegenover gezamenlijk gebruik van een binnensportaccommodatie.	Ja	N.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja

7.2 Het functioneren van drie topsporthallen in Nederland

Verspreid door Nederland staan verschillende topsporthallen waar naast breedtesport ook topsport wordt beoefend. Van drie topsporthallen wordt het functioneren van de binnensportaccommodatie, maar ook de financiële implicaties voor de gemeente, beschreven. De drie topsporthallen die in dit onderzoek zijn meegenomen zijn: Omnisport Apeldoorn, Topsportcentrum Almere en Topsporthal ISSPA Almelo. Hieronder wordt allereerst een beschrijving gegeven van de drie topsporthallen. Vervolgens worden op basis van de voorbeelden aandachtspunten voor de gemeente Nijmegen bij het realiseren van een topsporthal beschreven.

Omnisport Apeldoorn

Omnisport Apeldoorn is een multifunctionele sportlocatie met een grote wiel- en atletiekbaan en een topsporthal van 1.760 m². Omnisport Apeldoorn heeft de A-status en is hiermee de enige accommodatie in Nederland waar Europese en Wereldkampioenschappen baanwielrennen en atletiek mogen worden gehouden. De wiel- en atletiekbaan heeft een capaciteit van 5.000 toeschouwers met de mogelijkheid om tot 11.000 toeschouwers uit te breiden. De topsporthal heeft een capaciteit van 1500 toeschouwers.

Naast deze twee (top)sporthallen heeft Omnisport een sportcafé, een ruime promenade, een catacombe met een sprintbaan waar getraind kan worden, een businesslounge en verschillende vergaderzalen.

Doel van de accommodatie

In 2008 is Omnisport Apeldoorn geopend na een traject van tien jaar waarin de gemeente bezig is geweest om de bouw en de exploitatie rond te krijgen. De aanvankelijke aanleiding voor de plannen van het centrum vormde de accommodatienood bij verschillende sportverenigingen. Volleybalvereniging Dynamo was op zoek naar een locatie met een maatvoering geschikt voor internationale wedstrijden, minimaal 12 meter hoog en capaciteit voor 1500 toeschouwers. De wielervereniging wilde een nieuwe wielervedstee en de atletiekvereniging had al jaren een wens voor een indooratletiekaccommodatie voor met name de trainingen in het winterseizoen. Op basis van deze wensen besloot de gemeenteraad eind jaren negentig om de behoeften naar nieuwe sportaccommodaties van de sportverenigingen op één locatie te combineren. “Een wielervedstee en atletiekhal zijn onrendabele investeringen. Bouw je afzonderlijk, heb je tweemaal zoveel kosten. Dus vandaar dat we uitkwamen op een combinatie” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Het nieuwe complex was niet alleen bedoeld voor de breedtesport. Gemeente Apeldoorn had de wens om de focus te verleggen en “een combinatie te maken met topsport zodat we Apeldoorn internationaal op de kaart kunnen zetten door middel van topsportevenementen” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Daarbij lag op dat moment een kans om dat op het gebied van baanwielrennen en atletiek te doen. Nederland had op dat moment geen A-locatie voor baanwielrennen en ook in het atletiek waren locaties waar Nederlandse kampioenschappen gehouden konden worden schaars. “Dus Omnisport is gebouwd met het idee van los het breedtesportaccommodatievraagstuk op, maar met een duidelijke plus om citymarketing te bedrijven met topsportevenementen” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018).

Financiering van de accommodatie

Het realiseren van Omnisport Apeldoorn heeft ongeveer 70 miljoen euro gekost. “Waarvan 40 miljoen aan bouwkosten is gespendeerd en de rest aan grondwerving, het verdubbelen van de toegangsweg, het verplaatsen van de verenigingen die hier lagen, etc.” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Gemeente Apeldoorn heeft met 40 tot 45 miljoen het grootste gedeelte van de kosten voor rekening genomen. Daarnaast heeft provincie Gelderland 7,5 miljoen betaald en de Rijksoverheid 10 miljoen. De subsidie van het Rijk was nadrukkelijk verbonden aan de A-locatie van het sportcomplex. “Door te lobbyen hebben we dat voor elkaar gekregen, maar die regeling bestaat al lang niet meer” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Daarnaast heeft gemeente Apeldoorn 10 miljoen euro ontvangen door de verkoop van grond voor de winkels rondom het sportcomplex. Dat geld is gespendeerd aan de exploitatie van het gebouw.

Exploitatie van de accommodatie

De exploitatie van het sportcomplex is in handen van Libema, een particuliere partij. “Wij wilden niet zelf exploiteren, dat vonden wij geen corebusiness van de gemeente, dus zochten wij een marktpartij die ervaring had” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Libema exploiteert voor eigen rekening en eigen risico. Dat betekent dat zij de huurinkomsten ontvangen en zelf het onderhoud doen. Omdat van sportverenigingen geen marktconforme huur gevraagd kan worden, zijn de huurinkomsten onvoldoende. De gemeente dicht het gat met een jaarlijkse exploitatiebijdrage. “Omdat de exploitatie verliesgevend is, dekken wij het verlies af met een jaarlijkse exploitatiebijdrage. De gemeente is er natuurlijk voor om sportvoorzieningen mogelijk te maken, dat betekent ook het in stand houden van dit complex” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Hoewel de samenwerking tussen Libema en gemeente Apeldoorn over het algemeen goed verloopt, wordt

geadviseerd om als gemeente de exploitatie zelf op zich te nemen. “Mijn advies is om als gemeente zelf te exploiteren. Een particuliere exploitant zit hier om geld te verdienen. Dat is natuurlijk volledig terecht, maar dat bijt weleens met de belangen van de gemeente. Ik zou nu zeggen: we doen het zelf” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018).

Eisen gesteld aan de accommodatie

Maatgevend voor het gebouw waren de eisen die zijn gesteld door de bonden voor hun nationale en internationale wedstrijden. Hoe specifiek deze eisen zijn gesteld, varieert per bond. Daarnaast kunnen de eisen veranderen. “Je moet vooraf kijken wat de eisen zijn en of deze eisen misschien in komende jaren kunnen veranderen. Je kunt dan maar beter ruim zitten. Als je de hal hebt gebouwd, kun je niet meer terug” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Voor volleybal was een hoogte van 12 meter en capaciteit voor 1500 toeschouwers een eis. Aan een atletiekbaan zijn specifieke eisen gesteld hoe die eruit moet zien. Een wielersbaan daarentegen moet 250 meter lang zijn, maar de hoedanigheid van de curve mag zelf bepaald worden. Daarnaast is gekeken naar de bereikbaarheid van de locatie. “Voor de topsport maakt ligging niet uit. Ook al ligt het in een weiland, daar komen mensen wel naartoe” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Om goed bereikbaar te zijn voor de jeugd, vond de gemeente het belangrijk dat 80 procent van de Apeldoorners binnen een kwartier fietsen op het sportcomplex kan zijn. “Dat klopt wel ongeveer” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Daarnaast was het voor Dynamo erg belangrijk om een eigen thuishonk in het sportcomplex te hebben. Omdat dit een eis van de sportvereniging was, is gekozen om aan de zijkant van de topsporthal een eigen clubhuis voor Dynamo te realiseren.

Bezetting van de accommodatie

Over de bezetting van de topsporthal is de gemeente Apeldoorn tevreden. “Wij hebben met volleybalvereniging Dynamo een grote bewoner. Zij vullen de hal bijna volledig, zij het vanaf 15.00 uur” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). In het begin maakte een grote school overdag gebruik van de hal, maar deze is na een korte periode weggegaan. Daarna is het niet gelukt om een andere daggebruiker voor de topsporthal te vinden. Gemeente Apeldoorn lijkt zich hierbij te hebben neergelegd. “Dat is de tragiek van bijna alle sporthallen. Sportverenigingen willen allemaal op dezelfde tijd sporten, eind van de middag, avond en in de weekenden. Het zal altijd een probleem blijven om de hal overdag te vullen” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018).

Over het profileren van de stad door middel van het organiseren van de topsportevenementen is gemeente Apeldoorn wisselend tevreden. “We wilden Apeldoorn profileren met de wielers- en atletiekhal. Met wielrennen gaat dat goed, ook internationaal gezien. Met atletiek valt dat tegen. We zijn nooit verder gekomen dan het organiseren van Nederlandse Kampioenschappen (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Toch heeft realisatie van het sportcomplex de gemeente veel opgeleverd: “Tevreden breedtesportverenigingen en een faciliteit waarmee Apeldoorn internationaal op de kaart is gezet” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018).

Topsportcentrum Almere

Topsportcentrum Almere is een multifunctioneel sport- en evenementencomplex in Almere. Het topsportcentrum bestaat uit een topsporthal van 1400 m² en een breedtesporthal van 2400 m² die door middel van verplaatsbare wanden in vier gymzalen kan worden gedeeld. Naast twee sporthallen beschikt het complex over een sportcafé, businesslounge, vergaderruimte en vier skyboxen. De topsporthal heeft een capaciteit van 3000 toeschouwers. Op de tribune naast de breedtesporthal is ruimte voor 300 toeschouwers.

Doel van de accommodatie

In 2007 is Topsportcentrum Almere geopend nadat de ideeën voor het realiseren van een topsportcentrum eind jaren 90 zijn gestart. De plannen voor een nieuwe sportaccommodatie zijn in beginsel tot stand gekomen uit een behoefte vanuit de sport. “We hadden destijds omnivereniging Omniworld, bestaande uit een basketbal- en volleybaltak. Zij zaten in een reguliere sportaccommodatie en zij hadden de wens voor een nieuwe sportaccommodatie” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Omniworld zou grootgebruiker van de hal worden. Het topvolleybal- en basketbalteam trainden twee keer per dag en zij speelden om en om in de weekenden wedstrijden. Daarnaast had Omniworld een grote breedtesporttak die in de avonden en weekenden gebruik kon maken van de breedtesporthal. “Zij vormden de basis. Daaromheen zouden we sportgerelateerde evenementen organiseren” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

Daarnaast is de breedtesporthal primair bedoeld voor onderwijsgebruik. Een deel van de breedtesporthal is gefinancierd met onderwijsgeld. “Een school heeft recht op twee sportzalen. Dat onderwijsgeld hebben we ingezet om een hal te realiseren bestaande uit vier gymzaaldelen” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Kortom, de topsporthal was bedoeld voor de topteams van Omniworld, en de breedtesporthal voor onderwijs en de breedtesporttak van Omniworld. Dit kon worden aangevuld met andere topsportevenementen en andere sportverenigingen.

In de loop van de tijd heeft het topsportcentrum een andere functie gekregen. “Het oorspronkelijke plan is snel ter zielen gegaan. De basketbaltak van Omniworld is voor opening van de hal failliet gegaan en de volleybaltak is na een jaar ook failliet gegaan. Dat heeft noodgedwongen geleid tot een andere invulling van het centrum” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

Financiering van de accommodatie

Het topsportcentrum is voornamelijk gefinancierd door gemeentegeld. Gemeente Almere wilde zich op dat moment graag profileren met een topsportaccommodatie. “Gemeente Almere was op dat moment aan het bouwen aan de stad en wilde graag een aantrekkelijke stad worden. Dat heeft ons erg geholpen” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Daarnaast is de breedtesporthal gedeeltelijk uit onderwijsgeld gefinancierd en is een Europese subsidie verleend om het topsportcentrum te bouwen. Hoewel de accommodatie voornamelijk voor Omniworld bedoeld was, hebben zij niet meegedeeld in de kosten. Ook zijn er geen commerciële partijen bij de financiering betrokken geweest. “We hebben een geheel reclamevrije sportaccommodatie” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

Exploitatie van de accommodatie

De exploitatie van het topsportcentrum is in handen van Sportbedrijf Almere. Dit is een afdeling van de afdeling Onderwijs, Sport en Cultuur van gemeente Almere. Zij doen de exploitatie van alle binnen- en buitensportvoorzieningen in Almere. Het uitbesteden van de exploitatie aan sportverenigingen of een particuliere partij is voor de gemeente geen optie geweest. “Dat wilde de gemeente absoluut niet. Dan verlies je de vrije hand om de accommodatie op andere manieren in te zetten” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Hoewel de bezetting van de hal goed is, is het complex verre van kostendekkend. “De gemeente legt ieder jaar een flink bedrag bij” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

Eisen gesteld aan de accommodatie

De voorwaarden die vooraf aan het gebouw zijn gesteld, waren voor de topsporthal de normen van de basketbal- en volleybalbond om topwedstrijden te houden. Het ging hierbij om de hoogte van de accommodatie en de bezoekerscapaciteit. Voor de breedtesporthal waren de onderwijsvoorwaarden die aan een gymzaal zijn gesteld bepalend. Andere eisen, zoals bijvoorbeeld de bereikbaarheid van de hal, zijn vooraf niet aan de accommodatie gesteld. Wel geeft Sportbedrijf Almere aan dat het topsportcentrum profiteert van de goede bereikbaarheid. “Dat we goed bereikbaar zijn, daar plukken we nu de vruchten van, maar dat speelde in beginsel niet mee” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

Bezetting van de accommodatie

De bezetting van het topsportcentrum is erg goed. “Wij zitten rond de 200.000 bezoekers en gebruikers per jaar en over het algemeen zitten we 43 weekenden per jaar vol met evenementen” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Nadat bekend was geworden dat Omniworld geen gebruik meer zou maken van het topsportcentrum, duurde het niet lang voordat de sporthallen gevuld werden. “Dat heeft te maken met dat wij redelijk uniek zijn met capaciteit en opbouw van de tribune. Wij hebben twee gelijkwaardige tribunes dicht op het veld waardoor een arena-effect kan worden gecreëerd. Dat wordt als heel prettig ervaren” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Daarnaast zit de hal met een capaciteit van 3000 toeschouwers in het middensegment, waar veel vraag naar is. Bovendien is het topsportcentrum aantrekkelijk omdat Almere een centrale locatie in Nederland is, er een goede aansluiting naar wegen en het openbaar vervoer is en er gratis parkeerruimte is. Het sportbedrijf doet weinig aan acquisitie en wil keuzes maken om sportevenementen wel of niet te faciliteren. “We moeten nu soms nee verkopen, de weekenden zitten gewoon vol” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). “We komen in een fase, nu er zoveel vraag is naar de accommodatie, dat je keuzes moet gaan maken met welke bond je wel of niet een contract gaat verlengen. Dat heeft natuurlijk te maken met hoeveel publiek komt erop af of wordt het op tv uitgezonden” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

Ook de bezetting van de breedtesporthal verloopt goed. Overdag maken meerdere scholen gebruik van de accommodatie. Daarnaast verloopt de verhuur van de accommodatie in de avonduren en weekenden ook naar tevredenheid.

Topsporthal IISPA Almelo

Topsporthal IISPA is een multifunctionele indoorsportlocatie in Almelo. Het complex bestaat uit een topsporthal, topturnhal, breedtesporthal, breedteturnhal en een danszaaltje. Daarnaast beschikt het complex over een sportcafé, businesslounge, vergaderruimtes, en krachtruimte. De topsporthal heeft een zwevende houten vloer van 28 x 49 meter en een hoogte van 12,5 meter met een capaciteit van 3.000 bezoekers. De breedtesporthal heeft een vloeroppervlakte van 33 x 72 meter, kan via scheidingswanden in vier gelijke delen worden verdeeld, heeft een hoogte van acht meter en capaciteit voor 300 bezoekers.

Doel van de accommodatie

In 2007 is ISSPA officieel geopend. De plannen voor de bouw van de topsporthal zijn in 2005 gestart. De aanvankelijke aanleiding voor de plannen was dat één van de huidige sporthallen aan vervanging toe was. Voor de breedtesport is het complex de vervanger van de huidige voorzieningen geworden, maar nadat binnen de gemeente over een nieuwe binnensportaccommodatie werd gesproken, heeft Almelo de ambitie geuit om daar ook topsport te faciliteren. “Enschede krijgt een ijsbaan, Hengelo heeft een

atletiekbaan, Hellendoorn heeft het zwemgebeuren. En toen dacht Almelo: wij moeten eigenlijk ook iets” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Het faciliteren van sport werd hierbij door gemeente Almelo als doel genomen. “Op zich was die keuze een hele vreemde, als je dat vanuit het exploitatievraagstuk bekijkt. We hadden niet een topsportclub op eredivisioniveau die we hier wilden huisvesten en in principe dus geen behoefte aan een topsporthal” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Het complex is dus eerst gebouwd, daarna is gekeken hoe de topsport in het complex gefaciliteerd kon worden. “Nadat de topsporthal is gebouwd, zijn we gaan kijken hoe we het kunnen volkrijgen” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018).

In beginsel was er geen doel voor de topsporthal omschreven, mede doordat het onduidelijk was wat de mogelijkheden waren. Gekozen is om een compacte hal te bouwen omdat de ruimte beperkt was. “Onze hal is prima voor nationale wedstrijden en oefenwedstrijden. Onze hal heeft niet de capaciteit om de Europese kwalificatiewedstrijden handbal of volleybal te faciliteren. Daarvoor zijn we te klein” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Mede door de mogelijkheden heeft het doel van de topsporthal in de loop van het proces vorm gekregen. “Het neerzetten van het gebouw was het doel. Daarna zijn we pas gaan kijken hoe we het konden vullen” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Nu is het doel van de topsporthal om “vier of vijf RTC’s te huisvesten en ieder jaar vijf topsportevenementen in onze hal te organiseren” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018).

Financiering van de accommodatie

De gemeente is volledige eigenaar van de accommodatie. De accommodatie is met gemeenschapsgeld gefinancierd. Gemeente Almelo heeft het grootste gedeelte gefinancierd. Daarnaast hebben omliggende gemeenten onderling elkaars voorzieningen meegefinancierd. “Almelo heeft bijvoorbeeld aan de ijsbaan in Enschede meebetaald en Enschede en Hengelo hebben dat bij onze accommodatie gedaan” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Daarnaast zijn provinciale en Europese subsidies verleend voor de realisatie van het topsportcentrum.

Exploitatie van de accommodatie

De exploitatie van het centrum is in handen van Sportbedrijf Almelo. “De gemeente is 100 procent aandeelhouder. Wij huren alle accommodaties van de gemeente” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Er zit echter een groot verschil tussen de kosten en de opbrengsten van het complex. Het complex is dan ook absoluut niet kostendekkend. “We hebben ongeveer een miljoen aan kosten en rond de drie ton aan opbrengsten” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Dit gat wordt gedicht door de gemeente. “Dat is een heel groot verschil. Dat moet gewoon gefinancierd worden uit de gemeentelijke ambities” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). In beginsel wilde de gemeente de exploitatie door een particuliere partij laten doen, maar het is niet gelukt om een geschikte partij te vinden. “Al die sporters hebben zulke tassen met boterhammen bij. Die hele horeca is echt niet meer aantrekkelijk” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018).

Eisen gesteld aan de accommodatie

Doordat het gebouw als doel is gebouwd en niet vanuit een behoefte is gerealiseerd, zijn er nauwelijks eisen gesteld aan de accommodatie. “De enige voorwaarde die vooraf aan het plan is gesteld, is dat het complex in deze hoek van de stad moest worden gebouwd” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Het complex heeft dan ook in de loop van het proces vorm gekregen. “De gemeente wilde eerst een breedtesporthal en topsporthal. Daarna is de topturnhal er pas bijgekomen” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Dit kon doordat de verdiepingen gefaseerd tot stand zijn gekomen.

Bezetting van de accommodatie

Sportbedrijf Almelo is tevreden over de bezetting van het complex. “De daginvulling is belangrijk en dat is gewoon goed hier” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Overdag zijn de hallen gevuld door scholen die tot 14.00 uur van het complex gebruikmaken. De topsporters beginnen vanaf 15.00 uur. Daarna is de hal de gehele avond voor de breedtesport in te zetten. “Alle velden zijn goed gevuld op de momenten dat het kan” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Qua bezetting is de breedtesport de belangrijkste pijler. “Van zes tot tien uur is alles gewoon helemaal vol” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Maar ook op het gebied van topsport is het doel van het complex behaald. “Nu kun je wel zeggen: we hebben uiteindelijk ons doel op het gebied van topsport wel bereikt. We zijn letterlijk gekomen tot ons toeschouwersaantal, we hebben vier talentencentra aan ons gekoppeld in het volleybal, handbal, korfbal en turnen, en we hebben ieder jaar een mooi aantal topsportactiviteiten” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018).

Het sportbedrijf geeft aan dat het exploiteren van een topsporthal anders is dan het exploiteren van een breedtesporthal. “Bij een topsporthal is het realiseren van het gebouw niet voldoende. Je moet als stad geld hebben om de topsportevenementen naar binnen te halen, om dat in te kopen” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Gemeente Almelo heeft dan ook een budget ter beschikking gesteld om topsportevenementen binnen te halen. Daarnaast geeft het sportbedrijf aan dat ze voor de invulling van de hal afhankelijk zijn van de bonden die topevenementen toebedelen. “Bonden hebben het moeilijk en bewegen daarom erg geldgedreven. Daar waar de beste deal is, gaan ze naar toe” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Dit betekent dat het ieder jaar afwachten is welke evenementen in IISPA plaatsvinden.

Aandachtspunten bij het realiseren van een topsporthal

Aan de hand van de ervaringen van andere gemeenten met een breed inzetbare topsporthal zijn verschillende aandachtspunten voor het realiseren van een topsporthal naar voren gekomen. Hieronder volgt een overzicht.

Maak vooraf keuzes

Het is belangrijk dat voor de bouw van een accommodatie nagedacht wordt over het doel van de accommodatie. Welke (sport)evenementen en welke sporten wil je als gemeente in de accommodatie kunnen huisvesten? “Wil je alleen een sportaccommodatie zijn of meer dan sport huisvesten?” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Maak daarnaast een keuze tussen de sporten die worden gefaciliteerd. “Wij hebben een aantal sporten als focuspunt genomen. We hebben vooraf gekeken naar welke sportevenementen we hier terug wilden zien en daar het plan voor het gebouw op gebaseerd” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Deze keuzes zijn van invloed op de vormgeving van de hal. “Wil je voor de sport kiezen, dan heb je een speciale vloer nodig, maar dan kun je geen autoshows organiseren” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). In het maken van de keuzes is het belangrijk om te kijken naar de concurrentie. “Waar word je uniek in? Welke doelgroep kun je bereiken” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Daarnaast wordt de gemeente Nijmegen aanbevolen om een multifunctioneel complex te bouwen. “Hoe meer mogelijkheden het gebouw heeft, hoe makkelijker het is om invulling voor het gebouw te vinden” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018).

Zorg voor een regionale functie

Een topsporthal heeft een sterke regionale en landelijke aantrekkingskracht. “Je moet het als topsporthal niet alleen van je lokale inwoners hebben die op je evenementen afkomen” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). “Je bent als topsporthal overstijgend, 10 tot 15 procent van de toeschouwers komt uit Almelo, de rest uit de regio” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Gemeente Nijmegen wordt daarom aanbevolen om met andere gemeenten samen te werken. “Werk samen waar kan. Papendal ligt bijvoorbeeld dichtbij. Ga met hen in gesprek” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Een andere manier om voor regionale binding te zorgen, is om met bonden in gesprek te gaan. “Eis dat ze niet in jouw omgeving dezelfde evenementen organiseren. Als hetzelfde evenement in Amsterdam is, komen ze niet naar Almere” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Probeer dus om mensen in de wijde omtrek naar de hal te trekken.

Een topsporthal vraagt topsportbeleid

Voor het organiseren van topsport is het realiseren van een topsporthal niet voldoende. Een topsporthal vraagt om gemeentelijk topsportbeleid, waar geld beschikbaar wordt gesteld om de topsport te faciliteren. “Heb je als gemeente topsportambitie, zorg dan dat je niet alleen geld hebt om de topsporthal neer te zetten, maar dat je ook geld hebt om topsportevenementen mogelijk te maken. Naar mate je meer topsportbudget hebt, hoe meer je kunt organiseren” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). “Als gemeente moet je ook realiseren dat je ook echt een helpende hand moet uitsteken als je die wilt binnenhalen en dat structureel zal moeten doen” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018).

Exploitatie in eigen hand

De exploitanten en betrokken gemeentefunctionarissen van de drie topsporthallen in dit onderzoek bevelen de gemeente Nijmegen aan om de exploitatie van een topsporthal zelf te regelen en niet aan een particuliere partij uit te besteden of aan de sportverenigingen over te laten. Aangegeven wordt dat het wenselijk is om de vrijheid en flexibiliteit te hebben om zelf topsportevenementen te kunnen toekennen. Daarnaast wordt aangegeven dat exploitatie in handen van sportverenigingen het nodige gedoe kan opleveren en dat het vinden van een marktpartij lastig is.

Maak combinatie met onderwijs

Zoals bij bijna elke sportaccommodatie het geval is, is het vinden van daggebruikers een lastige opgave. Aangegeven wordt dat de combinatie met het onderwijs gemaakt moet worden zodat de hal overdag ook gebruikt kan worden. “Het koppelen van onderwijs aan je accommodatie is een belangrijke factor, dan heb je de hele dag door bezetting” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Het is dan ook belangrijk dat de accommodatie voor onderwijsdoeleinden gebruikt kan worden en qua locatie niet ver van scholen verwijderd is. In Almere is de combinatie met het onderwijs gemaakt door de hal gedeeltelijk met onderwijsgeld te financieren.

Betrek verenigingen in een vroeg stadium

De exploitanten en betrokken gemeentefunctionarissen van de drie topsporthallen in dit onderzoek geven aan dat de plannen voor een nieuw complex in beginsel vanuit de breedtesport zijn ontstaan. De breedtesport vormt daarnaast het grootste gedeelte van de bezetting. Nijmegen wordt geadviseerd om de sportverenigingen in een vroeg stadium bij de plannen te betrekken, zij vormen namelijk de belangrijkste gebruiker van de hal. “Wil je breedtesport, betrek die ook heel goed bij de plannen en het realiseren van een accommodatie. Als het een thuishal van een sportvereniging wordt, zorg dan dat er ook iets van identiteit van de sportvereniging in de hal komt” (Senior beleidsadviseur sport gemeente

Apeldoorn, 2018). Dit kan bijvoorbeeld door een gedeelte van de horeca ter beschikking te stellen van de verenigingen voor eigen gebruik, zoals in Apeldoorn is gedaan. Daarnaast is het belangrijk voor een breed inzetbare topsporthal om zorgvuldig om te gaan met het uitroosteren. “Als je een hal hebt waar je allerlei internationale evenementen kunt organiseren in allerlei sporten, dan heb je last van je vaste huurders, die moeten eruit. Dit geeft een spanningsveld” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). Het is daarom belangrijk om na te denken over mogelijkheden om verenigingen ergens anders onder te brengen. “Denk na over het uitroosteren. Waar stuur je sportverenigingen heen, hoeveel ruimte heb je daarvoor en op welke momenten kan dat” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). “Het helpt als je andere accommodaties hebt waar ze terecht kunnen. En verdeel de pijn. Niet iedere keer dezelfde sportvereniging uitroosteren” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018).

Doe het in één keer goed

Een belangrijk punt dat door exploitanten en betrokken gemeentefunctionarissen wordt aangegeven bij het realiseren van een topsporthal, is dat een topsporthal in alle facetten top moet zijn. Bonden zullen in het toewijzen van evenementen kiezen voor de hallen die het beste zijn. Het gaat hierbij om de toeschouwerscapaciteit, vloer, parkeergelegenheden, maar ook om verlichting, muziek en akoestische kwaliteit. “Wedstrijden moeten steeds meer een feestje zijn en voor de beleving van sport is licht en geluid heel belangrijk” (Directeur sportbedrijf Almelo, 2018). Wat betreft de toeschouwerscapaciteit wordt aangegeven om te kiezen voor wat minimaal nodig is voor de evenementen die je wilt organiseren en niet voor meer. “De topsporthal is zelden vol en dat ziet ongezellig uit” (Senior beleidsadviseur sport gemeente Apeldoorn, 2018). In Apeldoorn is daarom gekozen voor het plaatsen van gekleurde stoeltjes. Daarnaast is de lichtinval in een topsporthal belangrijk, “Ramen kunnen hinderlijk zijn voor veel sporten” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Ook de hoogte van voorzieningen is een aandachtspunt. “Omdat volleyballers en basketballers gemiddeld genomen lang zijn, hebben wij de hoogte van de douches en deuren aangepast” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018). Gemeente Nijmegen wordt dan ook aanbevolen om bij andere topsportcentra te kijken. “Wij zijn in veel accommodaties geweest om te kijken van wat willen we wel en wat willen we niet” (Teamleider sportaccommodaties Sportbedrijf Almere, 2018).

8. Conclusies

Vraag en aanbod binnensport

Voor het georganiseerd binnensporten (in teamverband) zijn volgens de landelijke normen (Planologische Kengetallen) in Nijmegen tussen de acht en elf sporthallen en tussen de dertien en zestien sportzalen nodig. Nijmegen beschikt over elf sporthallen (zeven gemeentelijke) en veertien sportzalen (tien gemeentelijke). Het aanbod valt hiermee binnen de gestelde normen van de planologische kengetallen. Vergelijken we het aanbod aan binnensportruimte in Nijmegen met het landelijke gemiddelde, dan is het aanwezige aanbod in Nijmegen relatief laag. Ook ten opzichte van het gemiddelde in de VSG-regio Gelderland-Zuid en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (o.b.v. inwoneraantal), beschikt Nijmegen over relatief weinig binnensportruimte. Met name het aantal sporthallen per 25.000 inwoners (1,6) is vergeleken met het landelijke gemiddelde (2,7), het gemiddelde van Gelderland-Zuid (2,4) en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (2,2) opvallend laag.

Gerelateerd aan het relatief lage aanbod aan binnensportruimte is de constatering dat veel huurders van de gemeentelijke binnensportruimtes in Nijmegen aangeven dat de beschikbaarheid van de binnensportruimtes de ambities van de vereniging of sportgroep in de weg staat. Zij willen meer uren huren in de binnensportruimtes dan nu mogelijk is (op de door hun gewenste dagen en tijden). Dit is met name het geval bij de huurders van De Triangel (Nijmegen Noord) en sporthal Ark van Oost (Nijmegen Oost). De huurders zijn overwegend tevreden met de kwaliteit en functionaliteit van de gemeentelijke binnenruimtes; de negatieve beoordeling van de kwaliteit en functionaliteit van De Spil (Nijmegen Noord) steekt af tegen de positieve beoordelingen van de andere ruimtes²³.

De Nijmeegse sporthallen liggen geconcentreerd in het zuiden/zuidwesten van de gemeente; de gymzalen liggen vooral in het zuidoosten van de gemeente. De grootste behoefte ten behoeve van de georganiseerde sport in 2017 bestaat in de stadsdelen Nijmegen Oost, Zuid en Dukenburg. De huidige spreiding komt hiermee op het oog overeen met de huidige behoefte.

Vraag en aanbod onderwijs

De gemeente Nijmegen heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Alleen gekeken naar het totale aantal klokuren bewegingsonderwijs van de Nijmeegse basisscholen waarvoor de gemeente ruimte beschikbaar moet stellen, zijn minimaal 21 zaaldelen nodig. Voor het bewegingsonderwijs van de Nijmeegse scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs zijn minimaal 15 zaaldelen nodig. Het aanbod in Nijmegen bestaat uit 104 zaaldelen (waarvan 59 gemeentelijke, uitgaande dat een sporthal uit drie zaaldelen bestaat en een sportzaal uit twee zaaldelen). Hiermee lijkt het aanbod voor de scholen voor het basisonderwijs en het (voortgezet) onderwijs afdoende te zijn. De Nijmeegse scholen voor het voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) beschikken veelal over één of meerdere eigen binnensportruimtes. Wanneer deze niet toereikend zijn, wordt in andere (gemeentelijke) binnensportruimtes uren gehuurd.

²³ De Spil is medio 2017 verbouwd. De ontevredenheid over de binnensportruimte kan van vóór de verbouwing zijn.

De spreiding van de (gemeentelijke) binnensportruimtes in Nijmegen is dusdanig dat de gemeente voldoet aan haar taakstelling in het voorzien van ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van onderwijslocaties. Met uitzondering van de dislocatie van de Prins Clauschool hebben alle basisonderwijslocaties tenminste één (gemeentelijke) binnensportruimte binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie. De afstand van de dislocatie van de Prins Clauschool naar gymzaal Weezenhof is net groter dan 1.000 meter. Alle onderwijslocaties voor speciaal onderwijs in Nijmegen hebben tenminste één (gemeentelijke) binnensportruimte binnen 1.000 meter. De meeste scholen voor voortgezet onderwijs beschikken over een eigen binnensportruimte. Voor de scholen die dit niet hebben, of indien de eigen capaciteit niet voldoende is, zijn er meerdere (gemeentelijke) binnensportruimtes te bereiken binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie.

Werkelijk gebruik

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hebben beiden richtlijnen voor de bouw en exploitatie van sporthallen en -zalen opgesteld. Deze richtlijnen betreffen een minimum jaargebruik van de accommodatie in uren. Drie Nijmeegse sporthallen (van de zes gemeentelijke hallen die ook door de gemeente worden geëxploiteerd) en drie Nijmeegse sportzalen (van de tien gemeentelijke zalen die ook door de gemeente worden geëxploiteerd) voldoen met het jaargebruik niet aan de richtlijn van de VNG. Dit is opvallend vergeleken met andere gemeenten, waar de meeste sporthallen en sportzalen wel aan de VNG-richtlijn voldoen. Vier sporthallen en tien sportzalen voldoen met het jaargebruik niet aan de richtlijn van NOC*NSF. Dit is geen ongebruikelijk beeld bij andere gemeenten.

Overdag (08:00 - 16:00 uur) staan de gemeentelijke sporthallen (met uitzondering van De Triangel), zowel in het reguliere seizoen als winterseizoen, voor het grootste gedeelte leeg; ook de bezetting van de meeste gemeentelijke sportzalen komt overdag niet boven de 50 procent. Ook in de middag/avond (16:00 - 23:00 uur) tijdens het reguliere seizoen staan de sporthallen (m.u.v. de Ark van Oost) voor meer dan 50 procent van de tijd leeg. In het winterseizoen is de bezetting hoger; tussen 60 en 70 procent. De avondbezetting van de sportzalen verschilt sterk per sportzaal. Gemiddeld zijn de sportzalen in het reguliere seizoen in de middag/avond voor de helft van de tijd bezet; in het winterseizoen voor circa 60 procent. De druk op de gemeentelijke sporthallen en sportzalen is tussen 19:00 en 21:00 uur (de piekuren) het hoogst. Op de meeste doordeweekse dagen in het winterseizoen zijn de binnensportruimtes tijdens de piekuren door de Nijmeegse sportverenigingen volledig bezet.

De bezetting van de Nijmeegse sporthallen en sportzalen op de doordeweekse avonden (inclusief de piekuren) zijn vergelijkbaar met andere gemeenten; de bezetting overdag in Nijmegen is relatief laag. De relatief lage bezetting overdag, en hiermee ook het niet voldoen aan de VNG-richtlijn, is grotendeels toe te schrijven aan het lage gebruik van de sporthallen en -zalen ten behoeve van het bewegingsonderwijs.

Opvallend is het hoge gebruik van de gemeentelijke gymzalen voor sportdoeleinden. De meeste gemeentelijke gymzalen zijn met een bezetting van tussen de 60 en 80 procent (in het reguliere seizoen en winterseizoen) tijdens de piekuren opvallend goed bezet. Ook zijn sommige gymzalen gedurende de hele middag/avond voor meer dan de helft van de tijd bezet.

Samengevat kan worden gesteld dat in de gemeentelijke binnensportruimte nog voldoende ruimte is voor meer huur (door sportverenigingen). Hierbij worden met name de uren doordeweeks tussen 16:00 en 19:00 uur en de uren na 21:00 uur bedoeld. De druk op de sporthallen en -zalen tussen 19:00 en

21:00 uur laat weinig tot geen ruimte over voor een hogere bezetting. Een mogelijk gevolg hiervan is de hoge bezetting van de gemeentelijke gymzalen tijdens deze uren (overloop).

Toekomst

De verwachting is dat Nijmegen een bevolkingsgroei van circa 30.000 inwoners in de periode 2017-2035 zal doormaken. Met name het aantal ouderen (65 jaar of ouder), zowel absoluut als relatief gezien, zal toenemen. De toename van het aantal jongeren (jonger dan 20 jaar) wordt geschat op ruim 8.000. Jongeren maken, ten opzichte van andere leeftijdsgroepen, relatief veel gebruik van buiten- en binnensportaccommodaties, terwijl ouderen relatief veel gebruikmaken van de openbare weg voor de sportbeoefening. Het overgrote deel van de verwachte bevolkingsgroei in de periode 2017-2035 zal plaatsvinden in Nijmegen Noord, met een bevolkingstoename van circa 16.000 inwoners, waarvan ruim een derde jonger dan 20 jaar zal zijn. In de andere Nijmeegse wijken neemt met name het aantal ouderen toe (65 jaar of ouder).

Naar schatting zal het aantal inwoners van Nijmegen dat in 2035 van de sporthallen en -zalen gebruikmaakt gestegen zijn naar circa 26.100 inwoners (circa 23.600 in 2017). 80 procent van deze toename zal toe te schrijven zijn aan de bevolkingsontwikkeling in Nijmegen Noord. Dit houdt in dat de behoefte aan binnensportruimte in het noorden van Nijmegen zal toenemen, waar deze in de rest van Nijmegen vrijwel gelijk blijft. Nemen we naast de resultaten uit de vraag-aanbodanalyse ook de gebruikerservaring mee van de huurders van De Triangel (gelegen in Nijmegen Noord), die veelal aangeven niet tevreden te zijn met het beschikbare aantal uren, en De Spil, die veelal aangeven niet tevreden te zijn met de kwaliteit en functionaliteit, dan lijkt een aanpassing in de (geplande) ruimtelijke configuratie van het aanbod aan binnensportruimte in Nijmegen Noord gewenst. Een tweede sporthal in het stadsdeel is conform de (toekomstige) behoefte. Hierbij kan gedacht worden om in plaats van een sportzaal op de locatie Woenderskamp/Hof van Holland een sporthal te realiseren.

Verdieping topsportbehoefte

Bij een uitbreiding in Nijmegen Noord kan overwogen worden om te kiezen voor een breed inzetbare topsporthal. Onder de Nijmeegse sportverenigingen bestaat behoefte aan een dergelijke topsporthal. Het gaat hierbij niet alleen om huisvesting van de topteams, maar ook om de breedtesport. Het realiseren van een breed inzetbare topsporthal wordt dan ook door vrijwel alle sportverenigingen wenselijk geacht. Hiermee wordt ingespeeld op het ervaren ruimtetekort en de toenemende vraag in de toekomst, en tegelijkertijd biedt het de mogelijkheid om Nijmegen op het gebied van topsport op de kaart zetten.

Nijmegen Noord is de logische locatie voor een breed inzetbare topsporthal. Nijmegen Noord is een groeigebied waar potentieel nieuwe leden kunnen worden geworven en een gebied dat goed bereikbaar is. Daarnaast bestaat bij de Nijmeegse sportverenigingen het meeste draagvlak voor dit gebied. De locatie wordt geschikt geacht voor zowel de top- als breedtetak van de verenigingen. Een deel van de verenigingen is bereid om het beheer van de topsporthal op zich te nemen. Daarnaast staan alle sportverenigingen positief tegenover gedeeld gebruik van de accommodatie met andere sportverenigingen. Wat echter een aandachtspunt is bij het faciliteren van medegebruik, is dat de eisen gesteld aan de topsporthal sporttakspecifiek zijn waardoor in de topsporthal niet alle sporten te combineren zijn. Hier zullen keuzes in moeten worden gemaakt. De afmetingen van de hal zijn afhankelijk van de keuzes voor welke sporten en evenementen de hal gebruikt gaat worden. De vloeroppervlakte van een topsporthal wijkt niet af van een 'normale' sporthal, echter de gewenste multifunctionaliteit en toeschouwerscapaciteit is van invloed op de grootte van de topsporthal. Ook aan

de parkeergelegenheid kan vooraf geen eisen worden gesteld. Deze is afhankelijk van de doelen van de topsporthal, maar ook van voorzieningen in de buurt, zoals een goede verbinding met het openbaar vervoer.

Aandachtspunten

Aan de hand van drie topsportfaciliteiten in Nederland zijn voor de gemeente Nijmegen zeven aandachtspunten bij het realiseren van een topsporthal geïdentificeerd. Allereerst is het belangrijk dat vóór het bouwen van een topsportfaciliteit het doel van het complex wordt bepaald. De inrichting van het complex is bepalend voor de mogelijkheden. Vervolgens is het belangrijk om de Nijmeegse sportverenigingen in een vroeg stadium bij de plannen te betrekken, zij zullen namelijk de belangrijkste gebruikers van de hal vormen. Daarnaast is het wenselijk dat het complex een regionale functie kan vervullen. Een topsporthal moet niet alleen toeschouwers uit Nijmegen trekken, maar uit de hele regio. Daarnaast moet de gemeente Nijmegen zich realiseren dat het bouwen van een topsporthal niet voldoende is voor het organiseren van topsport. Goed gebruik van een topsporthal vraagt om gemeentelijk topsportbeleid, waar geld beschikbaar wordt gesteld om de topsport te faciliteren. Op het gebied van exploitatie is het verstandig om het beheer van een topsporthal niet aan een marktpartij of aan sportverenigingen uit te besteden zodat vrijheid, flexibiliteit en onafhankelijkheid worden behouden. Vervolgens is het belangrijk voor de bezetting dat een combinatie met het onderwijs wordt gezocht. Ten slotte wordt aanbevolen om een multifunctionele en vooraanstaande hal neer te zetten. Dit is belangrijk in de toekenning van evenementen.

Tot slot

De aanwezige binnensportruimte in Nijmegen valt binnen de gestelde kaders van de planologische kengetallen, maar is vergeleken met vergelijkbare gemeenten, de regio en Nederland als geheel relatief laag. Een deel van de verenigingen geeft ook aan dat de aanwezige binnensportruimte beperkend werkt voor het realiseren van hun ambities. Voor bewegingsonderwijs is in de gemeente Nijmegen voldoende binnensportruimte beschikbaar. Op dit moment is sprake van een goede spreiding van de binnensportaccommodaties over de gemeente, zowel voor bewegingsonderwijs als voor de sportgebruik.

Door de bevolkingsgroei in met name Nijmegen Noord in de periode tot 2035, ontstaat in de toekomst een extra ruimtebehoefte in Nijmegen Noord waar het huidige aanbod niet op is toegerust. De bezetting van de binnensportruimtes laat maar beperkt knelpunten zien, hetgeen inhoudt dat in diverse accommodaties mogelijkheden zijn voor sportverenigingen om meer uren te huren. Tijdens de avonduren in het winterseizoen zitten de binnensportaccommodaties nagenoeg vol. Verenigingen zijn overwegend tevreden over de functionaliteit en de kwaliteit van de binnensportaccommodaties.

Bij een uitbreiding van de binnensportcapaciteit is het te overwegen om een breed inzetbare topsporthal te realiseren. Bij de topsportverenigingen is draagvlak voor een topsporthal die ook voor breedtesport benut kan worden. Een deel van de verenigingen staat open voor gedeeld gebruik en een rol in het beheer van de topsporthal. Nijmegen Noord wordt hiervoor als zeer geschikte locatie gezien. Een belangrijk aandachtspunt bij de realisatie is om vooraf de doelen van de topsporthal te bepalen. Dit is van invloed op de inrichting van de hal, maar bepaalt ook de eisen die aan de hal gesteld worden, zoals de afmetingen van de hal, de bezoekerscapaciteit en de parkeergelegenheid.

Bijlagen

Bijlage 1 – Bevolkingscijfers gemeente Nijmegen

Tabel b.1 Bevolkingscijfers gemeente Nijmegen naar stadsdeel in 2017, 2025 en 2035

	2017	2025	2035		2017	2025	2035
<i>Centrum</i>				<i>Zuid</i>			
<20 jaar	810	960	1.060	<20 jaar	4.470	4.260	4.840
20-65 jaar	9.710	9.880	9.750	20-65 jaar	14.130	13.280	13.610
65+	1.110	1.110	1.360	65+	4.840	5.770	7.390
<i>Oost</i>				<i>Dukenburg</i>			
<20 jaar	5.360	5.280	5.960	<20 jaar	4.710	4.060	4.630
20-65 jaar	24.110	21.930	21.860	20-65 jaar	12.630	11.750	12.170
65+	5.330	6.580	8.230	65+	4.800	6.000	7.590
<i>Oud-West</i>				<i>Lindenholt</i>			
<20 jaar	2.520	3.100	3.520	<20 jaar	3.440	3.060	3.490
20-65 jaar	10.200	11.580	11.910	20-65 jaar	9.640	8.740	9.040
65+	1.730	2.520	3.130	65+	1.740	2.370	2.840
<i>Nieuw-West</i>				<i>Noord</i>			
<20 jaar	3.390	3.170	3.600	<20 jaar	5.620	9.620	11.040
20-65 jaar	10.550	9.780	10.060	20-65 jaar	9.970	18.230	19.410
65+	2.870	3.350	4.300	65+	1.190	2.000	2.370
<i>Midden</i>				<i>Gemeente Nijmegen</i>			
<20 jaar	3.730	3.680	4.180	<20 jaar	34.070	37.200	42.300
20-65 jaar	12.230	11.690	11.960	20-65 jaar	113.170	116.700	119.600
65+	2.780	3.460	4.300	65+	26.390	33.300	41.700

Bijlage 2 – Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs

Afstand tussen onderwijslocatie en binnensportruimte

De normafstanden tussen de onderwijslocatie en de binnensportruimte waar het bewegingsonderwijs in de gemeente Nijmegen wordt gefaciliteerd bedragen:

voor een school voor **basisonderwijs** of **speciaal basisonderwijs**, bij noodzakelijk gebruik van:

- a. ten minste 20 klokuren 1 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg;
- b. ten minste 15 klokuren 3,5 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg, of
- c. ten minste 5 klokuren 7,5 km, gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg of

voor een school voor **speciaal onderwijs**, **speciaal** en **voortgezet speciaal onderwijs** of **voortgezet speciaal onderwijs**, bij noodzakelijk gebruik van:

- a. ten minste 10 groepen speciaal onderwijs 1 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg;
- b. ten minste 10 groepen voortgezet speciaal onderwijs 2 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg;
- c. ten minste 6 groepen speciaal onderwijs 3,5 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige, of
- d. ten minste 3 groepen speciaal onderwijs 7,5 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg, of een overeenkomstig bijlage II opgestelde prognose aantoon dat gedurende ten minste vijftien jaar de groepen leerlingen waarvoor het door het college vastgestelde aantal klokuren noodzakelijk is, aanwezig zijn of verwacht kunnen worden.

voor een school voor het **voortgezet onderwijs** wordt geen normafstand gehanteerd.

Bron: Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Nijmegen 2015.

Maximale capaciteit binnensportruimte

Een bewegingsonderwijslokaal kan maximaal 40 klokuren per week voor bewegingsonderwijs in gebruik worden gegeven. Een school voor basisonderwijs, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs kan op basis van het lesrooster per week maximaal 26 klokuren worden ingeroosterd. Hierdoor wordt voorkomen dat deze scholen buiten hun reguliere lestijden voor het bewegingsonderwijs worden verwezen naar een bewegingsonderwijslokaal dat nog geen 40 klokuren in gebruik is.

Voor scholen voor het voortgezet onderwijs wordt voor het inroosteren uitgegaan van minimaal 32 lesuren* en maximaal 40 lesuren, omdat voor het voortgezet onderwijs het aantal van 40 lesuren, gelet op de schooltijden voor het voortgezet onderwijs, de maximumgrens vormt. Dit betekent dat als in een lokaal bewegingsonderwijs:

- voor een school voor basisonderwijs, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs minder dan 26 klokuren zijn ingeroosterd medegebruik mogelijk is door een andere school voor basisonderwijs[, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal of voortgezet speciaal onderwijs] voor het verschil tussen 26 klokuren en het aantal ingeroosterde klokuren;
- voor een school voor basisonderwijs, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs minder dan 26 klokuren of 26 klokuren zijn ingeroosterd medegebruik mogelijk is door een school voor voortgezet onderwijs voor de resterende klokuren tot een maximum van 40 lesuren;
- voor een school voortgezet minder dan 40 klokuren ingeroosterd zijn medegebruik mogelijk is door:
- een school voor basisonderwijs, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs mogelijk als de klokuren medegebruik passen binnen de 26 klokuren, en
- een school voor voortgezet onderwijs mogelijk voor de resterende klokuren tot een maximum van 40 lesuren.

Medegebruik kan alleen plaatsvinden binnen de voor de betreffende onderwijssector geldende reële schooltijden.

* In het voortgezet onderwijs wordt het begrip lesuren gehanteerd. Hierbij wordt uitgegaan van een lesuur van 50 minuten, met daarnaast 10 minuten voor het omkleden c.a. van de leerlingen. Voor het vaststellen van de capaciteit en de ruimtebehoefte van een lokaal bewegingsonderwijs voor het voortgezet onderwijs wordt zodoende gerekend met een klokuur.

Bron: Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Nijmegen 2015.

Bijlage 3 – Afstanden onderwijslocaties en binnensportruimtes

Tabel b3.1 Binnensportruimtes binnen 1.000 meter van basisonderwijslocaties (dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes) in 2017 (afstanden in kilometers)

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Centrum	Petrus Canisius	Sportzaal Onder de Sint Steven	0,1
		Gymzalen Stedelijk Gymnasium	0,6
		Gymzaal ROC Nijmegen	1,2
Oost	Basisschool Montessorischool	Gymzaal Klein Heyendaal	0,5
		Gymzaal Palembangstraat	0,5
		Gymzaal Vrije School	0,7
		Gymzaal Karel de Grote College	0,8
		Gymzaal Dominicanenstraat	1,0
	De Buut	Gymzaal Dominicanenstraat	0,4
		Gymzalen Canisius College	0,9
		Gymzaal Karel de Grote College	1,0
	De Driemaster	Sportzaal Bottendaal	0,0
		Gymzaal ROC Nijmegen	0,6
		Gymzaal Vrije School	0,7
		Gymzaal Karel de Grote College	0,8
	De Klokkenberg	Gymzalen Canisius College	0,8
		Ark van Oost	1,1
		Gymzaal Montessori College	1,6
	De Muze	Gymzalen Canisius College	0,7
		Ark van Oost	0,8
		Gymzaal Klein Heyendaal	1,0
	De Sterredans	Gymzalen Canisius College	0,5
		Ark van Oost	1,0
		Gymzaal Dominicanenstraat	1,2
	Klein Heyendaal	Gymzaal Klein Heyendaal	0,0
		Gymzaal Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	0,6
		Gymzalen NSG	0,7
		Gymzaal Palembangstraat	0,9
	Vrijeschool Meander	Gymzaal Vrije School	0,0
		Gymzaal Palembangstraat	0,4
		Gymzaal Karel de Grote College	0,6
		Sportzaal Bottendaal	0,7
Oud-West	Aquamarijn	Gymzaal Aquamarijn	0,2
		Sportzaal De Zwaluw	0,5
		Gymzalen Stedelijk Gymnasium	1,0
	De Wieken	Gymzaal Zonnewende	0,7
		Gymzaal Uranusstraat	0,7
		Gymzaal Titus Brandsma	0,9
	Michiel de Ruyter	Gymzaal Titus Brandsma	0,1
		Sportzaal De Zwaluw	0,6
		Gymzaal Uranusstraat	1,0

De paarze accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Vervolg tabel b3.1

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Nieuw-West	De Lanteeke	Sportzalen Dominicus College	0,6
		Gymzaal Florence Nightingalestraat	0,7
		Sportzaal Huisman O.C.	1,2
	De Zonnewende	Gymzaal Zonnewende	0,0
		Sportzaal Huisman O.C.	0,7
		Gymzaal Uranusstraat	0,9
	Het Octaaf	VoCASA-hal	0,3
		Gymzaal Florence Nightingalestraat	0,9
		Sportzaal Huisman O.C.	1,0
Midden	De Akker	Sportzaal SSGN	0,7
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,8
		Gymzaal Martinus van Beek	0,9
		Gymzaal Heidebloemstraat 75	1,0
	De Hazesprong	Gymzaal BS De Hazesprong	0,0
		Gymzaal Martinus van Beek	0,3
		Sportzaal SSGN	0,3
	Het Kleurrijk	Sportzaal 't Hert	0,0
		Gymzaal BS De Hazesprong	1,1
		Gymzaal ROC Nijmegen	1,1
	Nijmeegse Scholen Vereniging 2	Gymzaal BS De Hazesprong	0,1
		Sportzaal SSGN	0,2
		Gymzaal Martinus van Beek	0,4
	Sint Nicolaasschool	Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,5
		Gymzaal Talita Koemi	0,5
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,7
Zuid	Brakkenstein	Gymzaal Kanunnik Faberstraat	0,2
		Radboud Sportcentrum	1,2
		Gymzaal Heidebloemstraat 75	1,2
	De Kleine Wereld	Gymzaal Marie Curiestraat	0,1
		Gymzaal Talita Koemi	0,8
		Gymzaal Heidebloemstraat 75	0,8
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,9
		Kandinsky College, Malderburchtstraat	1,0
	De Klumpert	Sportzaal Hatert	0,2
		Kandinsky College, Malderburchtstraat	1,0
		Gymzaal Marie Curiestraat	1,6
	Hidaya	Gymzaal Heidebloemstraat 75	0,4
		Gymzaal Marie Curiestraat	0,8
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,9
		Gymzaal Talita Koemi	0,9
	Vossenburcht	Sportzaal Hatert	0,3
		Kandinsky College, Malderburchtstraat	0,9
		Gymzaal Marie Curiestraat	1,3

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Vervolg tabel b3.1

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Dukenburg	De Aldenhove	Sporthal Meijhorst	0,6
		Gymzaal Malvert	0,9
		Gymzaal Weezenhof	1,1
	De Dukendonck	Gymzaal Tolhuis	1,1
		Gymzaal Zwanenveld	1,3
		Gymzalen Maaswaalcollege	1,6
	De Meiboom	Sporthal Meijhorst	0,4
		Gymzalen Maaswaalcollege	1,4
		Gymzaal Tolhuis	1,5
	Montessorischool Dukenburg	Gymzaal Malvert	0,1
		Sporthal Meijhorst	1,3
		Gymzaal Weezenhof	1,5
	Nutsschool Lankforst	Sporthal Meijhorst	1,0
		Gymzaal Malvert	1,1
		Gymzaal Zwanenveld	1,6
	Prins Clausschool (dislocatie)	Gymzaal Weezenhof	1,0
		Gymzaal Malvert	1,3
		Sporthal Meijhorst	1,9
	Prins Clausschool (hoofdlocatie)	Gymzaal Weezenhof	0,2
		Gymzaal Malvert	1,2
		Sporthal Meijhorst	1,5
	Prins Maurits	Gymzaal Zwanenveld	0,5
		Sporthal Meijhorst	1,8
		Gymzaal Tolhuis	1,8
Lindenholt	De Bloemberg	Sporthal Horstacker	0,6
		Gymzaal Leuvensbroek	0,9
		Mondial College, Leuvensbroek	1,2
	De Kampus	Sportzaal De Gildekamp	0,1
		Sporthal Horstacker	0,8
		Gymzaal Leuvensbroek	1,8
	De Lindenhoeve	Sporthal Horstacker	0,7
		Gymzaal Leuvensbroek	0,9
		Mondial College, Leuvensbroek	1,1
	De Luithorst	Sportzaal De Gildekamp	0,1
		Sporthal Horstacker	0,8
		Gymzaal Leuvensbroek	1,9
	De Wingerd	Gymzaal Leuvensbroek	0,2
		Mondial College, Leuvensbroek	0,6
		Sporthal Horstacker	1,7
	Montessori Lindenholt	Gymzaal Leuvensbroek	0,0
		Mondial College, Leuvensbroek	0,4
		Sporthal Horstacker	1,5

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Vervolg tabel b3.1

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Noord	De Geldershof	Sportzaal De Spil	0,2
		Sportzaal De Ster	1,2
		Sporthal De Triangel	1,3
	De Oversteek (dislocatie)	Sportzaal De Klif	0,8
		Sporthal De Triangel	1,9
		Sportzaal De Spil	3,1
	De Oversteek (hoofdlocatie)	Sportzaal De Klif	0,0
		Sporthal De Triangel	1,4
		Sportzaal De Spil	2,7
	De Uitdaging	Sportzaal De Klif	0,0
		Sporthal De Triangel	1,4
		Sportzaal De Spil	2,7
	De Verwondering (dislocatie)	Sportzaal De Ster	0,7
		Sportzaal De Spil	1,2
		Sporthal De Triangel	1,2
	De Verwondering (hoofdlocatie)	Sportzaal De Ster	0,8
		Sporthal De Triangel	1,0
		Sportzaal De Spil	1,2
	Het Talent	Sportzaal De Ster	0,1
		Sportzaal De Spil	1,2
		Sporthal De Triangel	1,4

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Tabel b3.2 Binnensportruimtes binnen 1.000 meter van onderwijslocaties voor speciaal onderwijs (dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes) in 2017 (afstanden in kilometers)

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Oost	De Hunnerberg/De Maasberg	Gymzalen Canisius College	0,5
		Ark van Oost	0,6
		Gymzaal Montessori College	1,2
Midden	De Marwindt	Sportzaal SSGN	0,2
		Gymzaal Martinus van Beek	0,2
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,5
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,8
		Gymzaal Talita Koemi	0,9
	De Windroos, locatie de Goffert	Sportzaal SSGN	0,4
		Gymzaal Martinus van Beek	0,4
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,6
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,7
		Gymzaal Talita Koemi	0,7
	Kristallis, Hatertseweg	Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,9
		Gymzaal Talita Koemi	0,1
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,4
		Gymzaal Marie Curiestraat	0,6
		Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,7
	Martinus van Beek	Gymzaal Heidebloemstraat 75	0,8
		Gymzaal Martinus van Beek	0,0
		Sportzaal SSGN	0,2
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,3
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,9
	Paedologisch Instituutschool	Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,4
		Gymzaal Martinus van Beek	0,4
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,6
		Gymzaal Talita Koemi	0,7
		Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,7
	Talita Koemi School	Gymzaal Heidebloemstraat 75	0,9
		Gymzaal Talita Koemi	0,0
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,3
		Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,6
		Gymzaal Marie Curiestraat	0,7
Lindenholt	De Windroos, locatie Lindenholt	Gymzaal Heidebloemstraat 75	0,7
		Sportzaal De Gildekamp	0,0
		Sporthal Horstacker	0,9
	De Windroos, SO4	Gymzaal Leuvenbroek	1,9
		Sportzaal De Gildekamp	0,2
		Sporthal Horstacker	0,8
	Kristallis, Scherpenkampweg	Gymzaal Leuvenbroek	1,8
		Sportzaal Kinderdorp Neerbosch	0,2
		Sportzaal De Gildekamp	1,9
		Sporthal Horstacker	2,2

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Vervolg tabel b3.2

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Noord	De Windroos, locatie Waalsprong	Sportzaal De Ster	0,2
		Sportzaal De Spil	1,1
		Sporthal De Triangel	1,2
Zuid	Sint Tarcisiuschool	Gymzaal Kanunnik Faberstraat	0,6
		Radboud Sportcentrum	0,9
		Gymzaal Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	1,6

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Tabel b3.3 Binnensportruimtes binnen 1.000 meter van onderwijslocaties voor voortgezet onderwijs (dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes) in 2017 (afstanden in kilometers)

Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Centrum	Stedelijk Gymnasium Nijmegen	Gymzalen Stedelijk Gymnasium	0,0
		Sportzaal Onder de Sint Steven	0,7
		Gymzaal ROC Nijmegen	0,8
Oost	Canisius College Lyceum, Berg en Dalseweg	Gymzalen Canisius College	0,0
		Ark van Oost	0,8
		Gymzaal Dominicanenstraat	1,1
	Jorismavo	Gymzaal Klein Heyendaal	0,5
		Gymzaal Palembangstraat	0,6
		Gymzaal Vrije School	0,8
		Gymzaal Karel de Grote College	0,9
	Karel de Grote College	Gymzaal Karel de Grote College	0,1
		Gymzaal Vrije School	0,6
		Sportzaal Bottendaal	0,7
		Gymzaal Palembangstraat	0,8
		Gymzaal Dominicanenstraat	0,9
		Gymzaal ROC Nijmegen	1,0
	Montessori College, Kwakkenbergweg 27	Gymzaal Montessori College	0,1
		Ark van Oost	0,8
		Gymzalen Canisius College	1,4
	Montessori College, Kwakkenbergweg 33	Gymzaal Montessori College	0,0
		Ark van Oost	0,6
		Gymzalen Canisius College	1,3
	NSG Groenewoud, Schlatmaeckerstraat	Gymzalen NSG	0,5
		Gymzaal Montessori College	1,2
		Gymzaal Klein Heyendaal	1,3
	NSG Groenewoud, Van Cranenborchstraat	Gymzalen NSG	0,0
		Gymzaal Klein Heyendaal	0,7
		Gymzaal Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	0,8
Nieuw-West	Dominicus College	Sportzalen Dominicus College	0,0
		Gymzaal Florence Nightingalestraat	0,6
		Sportzaal Huisman O.C.	1,0
	Pro College Nijmegen/Bemmel	Sportzaal Huisman O.C.	0,3
		Gymzaal Florence Nightingalestraat	0,3
		Sportzalen Dominicus College	0,7
		Gymzaal Zonnewende	0,9
		VoCASA-hal	1,0

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Vervolg tabel b3.3

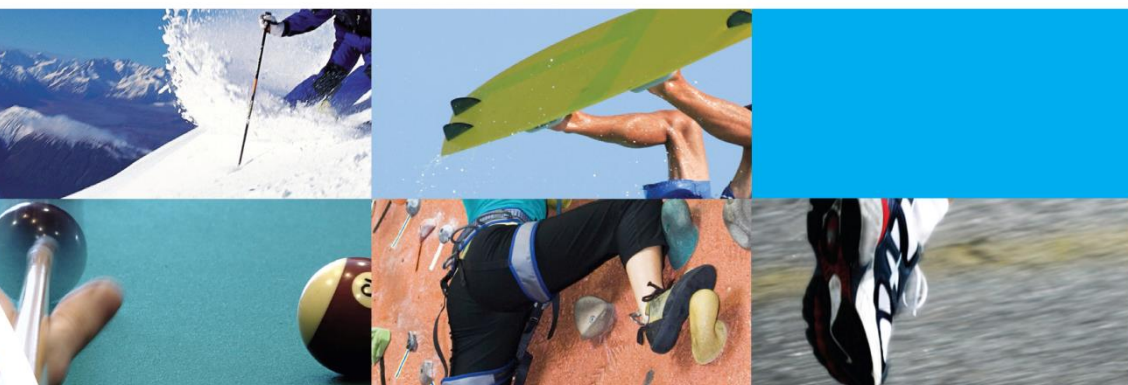
Stadsdeel	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Midden	Canisius College, Akkerlaan	Sportzaal SSGN	0,7
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,8
		Gymzaal Martinus van Beek	0,8
	Canisius College, Goffertweg	Gymzaal BS De Hazesprong	0,7
		Gymzaal Martinus van Beek	0,8
		Sportzaal SSGN	1,0
		Sportzaal 't Hert	1,0
	Helicon	Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,6
		Gymzaal Talita Koemi	1,1
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	1,2
	Kandinsky College, Haterseweg	Gymzalen Kandinsky College, Haterseweg	0,0
		Gymzaal Talita Koemi	0,6
		Gymzaal Heidebloemstraat 201	0,7
	Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen	Sportzaal SSGN	0,0
		Gymzaal Martinus van Beek	0,2
		Gymzaal BS De Hazesprong	0,3
Zuid	Kandinsky College, Malderburchtstraat	Kandinsky College, Malderburchtstraat	0,0
		Gymzaal Marie Curiestraat	0,9
		Sportzaal Hatert	1,2
Duken- burg	Canisius College, Streekweg	Gymzalen Maaswaalcollege	0,0
		Gymzaal Tolhuis	1,6
		Sporthal Meijhorst	1,7
Lindenholt	Mondial College, Leuvenbroek	Mondial College, Leuvenbroek	0,0
		Gymzaal Leuvenbroek	0,4
		Sporthal Horstacker	1,7
	Mondial College, Meeuwse Acker	Mondial College, Meeuwse Acker	0,1
		Sportzaal De Gildekamp	0,6
		Sporthal Horstacker	0,8
Noord	Citadel College, Dijkstraat	Sporthal De Triangel	0,2
		Sportzaal De Ster	1,3
		Sportzaal De Spil	1,3
	Citadel College, Griftdijk Noord	Sporthal De Triangel	0,5
		Sportzaal De Spil	0,8
		Sportzaal De Ster	1,7

De paarse accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Nijmegen.

Bijlage 4 – Aantal gebruikers binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen

Tabel b4.1 Geschatte aantal gebruikers binnensportaccommodaties gemeente Nijmegen naar stadsdeel in 2017, 2025 en 2035

	Sporthallen/-zalen			Gymzalen		
	2017	2025	2035	2017	2025	2035
Centrum	1,900	2,000	1,900	500	600	600
Oost	5,000	4,800	4,900	1,600	1,600	1,600
Oud-West	2,000	2,300	2,400	600	700	800
Nieuw-West	2,200	2,100	2,200	800	700	800
Midden	2,500	2,400	2,600	900	800	900
Zuid	2,900	2,800	3,000	1,000	1,000	1,100
Dukenburg	2,700	2,500	2,700	1,000	900	1,000
Lindenholt	2,000	1,800	1,900	700	600	700
Noord	2,300	4,200	4,700	800	1,500	1,700
<i>Gemeente Nijmegen</i>	<i>23,600</i>	<i>24,600</i>	<i>26,100</i>	<i>8,000</i>	<i>8,400</i>	<i>9,000</i>

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl